

◆ Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

Böyük qayıdışa hazırlıq sürətlə davam edir

Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər və Laçında bir sıra mühüm obyektlərin açılışında və təməlqoymada iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcər rayonuna səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısı Kəlbəcər rayonunda Yanacaq və Zallar kəndlərinin təməlqoyma mərasimlərində, "Azərenerji" ASC-nin "Qamışlı" və "Meydan" Kiçik Su-Elektrik stansiyalarının açılışlarında iştirak edib.

Prezident İlham Əliyevə uzunluğu 82 kilometr olan Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda inşa edilmiş tunellər və 2021-ci ilin noyabrından 2023-cü ilin mayınadək ümumilikdə bu yolda və uzunluğu 76 kilometr olan Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunda görülən işlər barədə məlumat verilib.

Dövlət başçısı Kəlbəcərdə hərbi hospitalın açılışında, yaşayış məhəlləsinin və 960 şagird yerlik məktəbin təməlqoyma mərasimlərində də iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Laçın rayonuna səfər edib.

Dövlət başçısı Laçın rayonunda "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kv-luq "Qorçu" yarımstansiyasının açılışında, Qorçu qəsəbəsinin və Şəlvə kəndinin təməlqoyma mərasimlərində iştirak edib, Laçın şəhərində Aqro və Sənaye Parkında aparılan işlərlə tanış olub.

Prezident İlham Əliyev həmçinin 110/35/10 kv-luq "Laçın" şəhər yarımstansiyasının açılışında iştirak edib, Zabux kəndində aparılan tikinti işləri ilə tanış olub.

"Azərbaycan xalqının haqlı qürurunu və sevincini ürəkdən bölüşürük"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-əlləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident, əziz Qardaşım! Müstəqillik Günü münasibətilə xalqım adından və şəxsən öz adımdan Zati-əlinizi və Azərbaycan xalqını səmimi-qəlbədən təbrik edirəm. Özündə dərin mənə ehtiva edən bu gündə Azərbaycan xalqının haqlı qürurunu və sevincini ürəkdən bölüşürük.

Türkiyədə baş verən zəlzələlərdən sonra "kədəriniz kədərimizdir" anlayışı ilə qardaş Azərbaycanın uzatdığı yardım əli və nümayiş etdirdiyi güclü dəstəyə görə bir daha təşəkkürümü bildirirəm.

Zati-əlinizin həmrəylik göstərmək üçün şəxsən ölkəmizə səfəri aramızdakı möhkəm tellərin ən bariz göstəricisi olmuşdur. Türk xalqı bu qardaş köməyini heç vaxt unutmayacaq.

Zəlzələdə həyatını itirən azərbaycanlı qardaş və bacılarımıza görə bir daha başsağlığı verirəm.

"Bir millət, iki dövlət" şüarı ilə birlikdə imzaladığımız Şuşa Bəyannaməsi ilə daha da möhkəmləndirdiyimiz bənzərsiz münasibətlərimiz indiyədək olduğu kimi, gələcəkdə də ölkələrimizin və regionumuzun sülh və sabitliyinin ən böyük təminatı olacaq.

Fürsətdən istifadə edərək, Zati-əlinizin cansağlığı və xoşbəxtliyi, dost və qardaş Azərbaycan xalqının rifahı və firavanlığı ilə bağlı ən xoş arzularımı bir daha çatdırıram.

Rəcəb Tayyib ƏRDOĞAN,
Türkiyə Respublikasının Prezidenti

Prezident İlham Əliyev Müstəqillik Günü münasibətilə paylaşım edib

İllərlə dağıdılıb, günlərlə tikilib-qurulan AĞDAM

Dövlət başçısı İlham Əliyev Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə, o cümlədən Ağdamda "ağıllı yaşayış məntəqələri" yaratmaq, dünyanın hər yerində şöbəşəlmədə mövcud olan nümunələrin ən yaxşılarını buraya götürmək barədə ciddi göstəriş verib!

Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

KƏLBƏCƏR

Böyük qayıdışa hazırlıq

Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər rayonunun Yanşaq kəndinin təməlini qoyub

Kəlbəcərin Zallar kəndində 487 ailə məskunlaşacaq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səfər çərçivəsində dövlət başçısı Kəlbəcər rayonunun Yanşaq kəndinin təməlini qoyub.

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən

Rzayev Azərbaycan Prezidentinə kənddə görülməli işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Yanşaq kəndində ümumilikdə 421 ailənin məskunlaşması planlaşdırılıb. Yaşayış məntəqəsinin salınması üçün 20 illik perspektiv və həmin müddətdən sonrakı inkişaf nəzərə alınmaqla 121 hektardan çox torpaq sahəsinin ayrılması nəzərdə tutulub. Birinci mərhələdə kəndə 218 ailənin köçürülməsi üçün bir-

mərtəbəli fərdi evlərin inşası planlaşdırılıb. Tikiləcək 218 evin 50-si ikiotaqlı, 112-si üçotaqlı, 41-i dördotaqlı və 15-i beşotaqlı olacaq. Burada həmçinin 264 şagird yerlik məktəb, 80 yerlik uşaq bağçası tikiləcək.

Qeyd olundu ki, Yanşaq kəndində əhalinin məşğulluğunun və istirahətinin təmin edilməsi üçün hər cür şərait yaradılacaq, geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görü-

lənəcək. Burada evlərin və küçələrin işıqlandırılmasında "yaşıl enerji"dən istifadə olunacaq.

Dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq, bütün işlər ən yüksək səviyyədə yerinə yetiriləcək.

Sonra Azərbaycan Prezidenti kəndin inkişaf planı barədə videoçarxa baxdı.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Yanşaq kəndinin təməlini qoydu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcər rayonunun Zallar kəndinin təməlini qoyma mərasimində iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına kəndin layihəsi barədə məlumat verildi.

Qeyd olundu ki, Zallar kəndində ümumilikdə 487 ailənin məskunlaşması nəzərdə tutulub. Yaşayış məntəqəsinin salınması üçün 20 illik perspektiv və hə-

min müddətdən sonrakı inkişaf nəzərə alınmaqla 137 hektar torpaq sahəsi ayrılıb. Birinci mərhələdə kəndə 350 ailənin köçürülməsi üçün birmərtəbəli fərdi evlərin inşası planlaşdırılıb. Tikiləcək 350 evin 100-ü ikiotaqlı, 167-si üçotaqlı, 57-si dördotaqlı, 26-si isə beşotaqlı olacaq. Burada həmçinin 360 şagird yerlik məktəb, 120 yerlik uşaq bağçası inşa ediləcək.

Məlumat verildi ki, Zallar kəndində əhalinin məşğulluğunun və istirahətinin

təmin edilməsi üçün hər cür şərait yaradılacaq, geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görülməli. Burada evlərin və küçələrin işıqlandırılmasında "yaşıl enerji"dən istifadə olunacaq.

Dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq, bütün işlər ən yüksək səviyyədə yerinə yetiriləcək.

Sonra Azərbaycan Prezidenti kəndin inkişaf planı barədə videoçarxa baxdı.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Zallar kəndinin təməlini qoydu.

KƏLBƏCƏR

Prezident İlham Əliyevin
Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

sürətlə davam edir

Kəlbəcər rayonunda "Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyası istifadəyə verilib

Mayın 27-də Kəlbəcər rayonunda "Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasının açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev stansiyanın açılışında iştirak edib.

"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Baba Rzaev dövlət başçısına stansiyada görülən işlər barədə məlumat verdi.

Kəlbəcəri tərkdən ermənilərin avadanlıqlarını dağıyaraq tamamilə dağıtdıqları "Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyası da "Azərenerji" tərəfindən tamamilə yenidən tikilib. Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad edilən ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi ilə bağlı strategiyasına uyğun olaraq yaradılan 6,3 meqavat gücündə "Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyası üçün maşın zalı inşa edilib.

Bildirildi ki, "Qamışlı" stansiyası da daxil olmaqla indiyədək azad edilən ərazilərdə tikilmiş və tikilən su-elektrik stansiyalarının hər birində çayın 50 faiz təminatı nəzərə alınmaqla ekoloji normanın saxlanılması üçün derivasiya boruları çayın axını ilə paralel quraşdırılıb. Burada boru ilə axan su da yenidən çaya buraxılır. Bütün yerlərdə, o cümlədən "Qamışlı" stansiyasında da su ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunması, daşqınların qarşısının alınması və su itkisinə yol verilməməsi üçün çayın məcrasına uyğun idarəolunan suqəbuledicilər tikilib. Eyni zamanda təbii mühitin, flora və faunanın qorunması da aidiyyəti dövlət qurumları ilə razılaşdırılmış şəkildə xüsusi diqqətdə saxlanılıb.

zılaşdırılmış şəkildə xüsusi diqqətdə saxlanılıb.

Prezident İlham Əliyev "Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasını işə saldı.

İki hidroqərgətdən ibarət "Qamışlı" stansiyasında 110 kilovoltluq yarımstansiya yaradılıb. Burada enerjisistemə tam inteqrasiya olunmaqla məsafədən idarəetməyə imkan verən mərkəzləşmiş SCADA sistemi qurulub. Stansiyada Avropanın aparıcı şirkətlərinin istehsalı olan müasir hidroturbinlər, generatorlar, idarəetmə, rele mühafizəsi və avtomatika panelləri quraşdırılıb.

"Qamışlı" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasında ümumilikdə il ərzində 18,5 milyon kilovatsaat ekoloji cəhətdən təmiz yaşıl hidroenerjinin istehsal edilməsi nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər rayonunda "Meydan" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasının açılışını edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcər rayonunda "Meydan" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasının açılışını edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına stansiyada görülən işlər barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, alternativ və bərpaulunan enerji mənbələrinə keçidin sürətləndirilməsi, su ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunması, işğaldan azad edilən ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq Kəlbəcər rayonunun ərazisində Törtərçayın sol qolu olan Meydan çayının üzərində 3,4 MVt-lik kiçik su-elektrik stansiyası tam yenidən qurulub. Ermənilər tərəfindən partladılaraq yandırılan və avadanlıqları daşınan bu stansiyayı "Azərenerji" daha müasir və rəqəmsal qaydada yenidən qurub. Burada yeni maşın zalı tikilib, müasir hidroqərgətlər, generatorlar, idarəetmə, rele mühafizəsi və avtomatika panelləri quraşdırılıb. 1590 metr yüksəklikdə yerləşən baş suqəbuledici qurğu, eləcə də 4564 metr uzunluğunda derivasiya borusu tam yenidən qurulub.

"Meydan" Su-Elektrik Stansiyası enerjisistemə inteqrasiya olunmaqla məsafədən idarəetməyə imkan verən mərkəzləşmiş SCADA

sistemə qoşulub. Bununla da stansiyanın idarəetmə sistemi avtomatlaşdırılıb, xüsusi program təminatı ilə rəqəmsallaşdırılaraq müasir formaya keçirilib. Eləcə də ərazidə fors-majör hallar üçün 45 kVA gücündə ehtiyat dizel generatoru quraşdırılıb. Yenidən qurulan "Meydan" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasında il ərzində 10 milyon kilovatsaat elektrik enerjisi istehsal olunacaq.

Prezident İlham Əliyev "Meydan" Kiçik Su-Elektrik Stansiyasını işə saldı.

Diqqətə çatdırıldı ki, işğaldan azad olunan ərazilərdə "Azərenerji" ASC tərəfindən bu günə qədər 11 su-elektrik stansiyası yenidən qurularaq bərpa edilib. Hazırda Kəlbəcər, Laçın və Zəngilanda 7 yerdə su-elektrik stansiyalarının tikintisi davam edir. Eləcə də Kəlbəcər və Laçında daha 9 yerdə su-elektrik stansiyalarının tikintisinə başlanılıb. Ümumilikdə bu günə kimi yenidən qurulan və yaxın perspektivdə tikiləcək istismara veriləcək bu su-elektrik stansiyalarının ümumi gücü 200 MVt-a yaxın olacaq və nəticədə 600 milyon kilovatsaat yaxın ekoloji cəhətdən təmiz hidroyaşıl enerji istehsal ediləcək.

**Prezident İlham Əliyevin
Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri**

KƏLBƏCƏR

Böyük qayıdışa hazırlıq

Prezident İlham Əliyev Kəlbəcərdə hərbi hospitalın açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcərdə hərbi hospitalın açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə raport verdi.

Sonra Azərbaycan Prezidenti hərbi hospitalda yaradılan şəraitlə tanış oldu.

Məlumat verildi ki, 3,6 hektar ərazidə salınan Kəlbəcər hərbi hospitalı sülh dövrü üçün 180 çarpayılıqdır. Döyüş vəziyyəti zamanı çarpayısı sayını 300-dək artırmaq mümkündür. Müasir, tam rəqəmsal, süni intellektə əsaslanan tibbi cihaz və avadanlıqlarla təchiz olunan hərbi hospitalda poliklinika, terapiya, cərrahiyyə, anesteziologiya-reanimasiya bölmələrindən ibarət birinci müalicə korpusu, yoluxucu xəstəliklər və dəri xəstəlikləri bölmələrindən ibarət ikinci müalicə korpusu, qorqarqah binası, eləcə də daimi tibbi oksigen təminatı üçün stansiya, camaşırxana-qazanxana, nəzarət-buraxılış məntəqəsi və yeməcxana tikilib.

Poliklinika bölməsində ixtisaslar üzrə oftalmoloq, otorinolaringoloq, kardioloq, stomatoloq, nevroloq, psixiatr, fizioterapevt və digər kabinetlər açılıb. Təcili yardım otağında ilkin yardım göstərmək üçün hər cür şərait mövcuddur.

Hospitalda iki əməliyyat otağı fəaliyyət göstərir. Müalicə korpuslarında hərbi qulluqçulara yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərilməsi, o cümlədən onların müayinə və müalicəsi üçün bütün şərait yaradılıb. Laboratoriya bölməsi ən yüksək standartlara cavab verir. Burada müasir laborator müayinə üsulları tətbiq edilməklə klinik, biokimyəvi və mikrobioloji analizlərin aparılması mümkündür.

Kəlbəcər hərbi hospitalı həmçinin bioloji təmizləmə qurğusu, ehtiyat generator, cərrahi əməliyyatların fasiləsizliyi üçün UPS, mərkəzləşdirilmiş su, istilik və digər kommunikasiya sistemləri ilə tam təchiz olunub.

Bundan əlavə, hərbi hospitalın avtomobil parkında reanimobillər, yolsuzluq şəraitində təxliyə üçün ambulanslar, çöl şəraitində hərbi qulluqçulara tibbi xidmət göstərilməsi üçün avtomobillər var. Hərbi hospitalın ətrafındakı ərazidə yaşıllaşdırma və abadlıq işləri də görrülüb.

Hospitalda iki əməliyyat otağı fəaliyyət göstərir. Müalicə korpuslarında hərbi qulluqçulara yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərilməsi, o cümlədən onların müayinə və müalicəsi üçün bütün şərait yaradılıb. Laboratoriya bölməsi ən yüksək standartlara cavab verir. Burada müasir laborator müayinə üsulları tətbiq edilməklə klinik, biokimyəvi və mikrobioloji analizlərin aparılması mümkündür.

Kəlbəcər hərbi hospitalı həmçinin bioloji təmizləmə qurğusu, ehtiyat generator, cərrahi əməliyyatların fasiləsizliyi üçün UPS, mərkəzləşdirilmiş su, istilik və digər kommunikasiya sistemləri ilə tam təchiz olunub.

Bundan əlavə, hərbi hospitalın avtomobil parkında reanimobillər, yolsuzluq şəraitində təxliyə üçün ambulanslar, çöl şəraitində hərbi qulluqçulara tibbi xidmət göstərilməsi üçün avtomobillər var. Hərbi hospitalın ətrafındakı ərazidə yaşıllaşdırma və abadlıq işləri də görrülüb.

Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

KƏLBƏCƏR

sürətlə davam edir

Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda inşa edilmiş tunellər və Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunda görülən işlərlə tanışlıq

Mayın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev uzunluğu 82 kilometr olan Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda inşa edilmiş tunellər və 2021-ci ilin noyabrından 2023-cü ilin mayınadək ümumilikdə bu yolda və uzunluğu 76 kilometr olan Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunda görülən işlərlə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlət başçısına görülən işlər haqqında məlumat verdi.

Bildirildi ki, Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunun tikintisi sürətlə davam etdirilir. I, II və III texniki dəriyəli yol iki, üç və dörd hərəkət zolağından ibarət olacaq. Bu yolun üzərindəki 5 tunelin ümumi uzunluğu 25,9 kilo-

metrdir. Tunellərin 12,3 kilometrlik hissəsində qazma işləri tamamlanıb. Buradakı ən uzun tunel Murov dağımın altından keçir. Həmin tunelin uzunluğu 11,6 kilometrdir.

Qeyd edək ki, Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolu başlanğıcını Göygöl rayonunun Toğanalı kəndindən götürməklə Kəlbəcər rayonunun

ərazisindən keçir. Buna görə də yol rayonun bir çox yaşayış məntəqələri ilə yanaşı, Kəlbəcər şəhərinə və məşhur İstisu ərazisinə qədər rahat gediş-gəlişə imkan yaradacaq.

Məlumat verildi ki, uzunluğu 76 kilometr olan Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolu mövcud yoldan 33,1 kilometr qısdır. I və II texniki dərəcə-

li bu yol ikizolaqlı və dördzolaqlı olmaqla inşa edilir. Bu yolun üzərində 17 tunelin inşası nəzərdə tutulur. Tunellərin ümumi uzunluğu 13,3 kilometrdir. Bundan başqa, yol üzərində ümumi uzunluğu 4,1 kilometr olan 23 körpü və ümumi uzunluğu 1076 metr təşkil edəcək 3 qovşaq inşa olunacaq.

Kəlbəcər şəhərində ilk yaşayış məhəlləsinin təməli qoyulub

Mayın 27-də Kəlbəcər şəhərində ilk yaşayış məhəlləsinin təməli qoyulub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev məhəllənin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak edib.

Dövlət başçısına yaşayış məhəlləsi barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, yaşayış məhəlləsi 3,26 hektar ərazidə layihələndirilib. Yaşayış məhəlləsinin konsepsiyası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişilə icra olunan Baş plan layihəsi çərçivəsində hazırlanıb. Məhəllədə dördmərtəbəli 3 və ikimərtəbəli 10 yaşayış binasının inşası nəzərdə tutulur. Burada 112 mənzildə ümumilikdə 460 nəfərdən çox sakin yaşayacaq. Məhəllədəki məktəbin ətrafında salınacaq yaşillıq ərazi ictimai məkan funksiyasını yerinə yetirməklə əhalinin asudə vaxtının səmərəli keçirilməsinə xidmət edəcək.

Diqqətə çatdırıldı ki, yaşayış binalarının memarlığı ərazinin relyef xüsusiyyətlərini əks etdirməklə Alp üslubunda işlənib.

Dövlət başçısı yaşayış məhəlləsinin təməlini qoydu.

Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər şəhərində məktəb binasının təməlini qoyub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Kəlbəcər şəhərində 960 şagird yerlik məktəb binasının təməlqoyma mərasimində iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev dövlət başçısına görüləcək işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası prosesində müasir təhsil infrastrukturunun qurulmasına xüsusi diqqət yetirilir. Kəlbəcərdə təməli qoyulan məktəb binası ən müasir standartlara uyğun inşa olunacaq.

Qeyd edildi ki, 41 sınıfdan ibarət olacaq məktəb binasında fizika, kimya, biologiya, informatika kabinetləri, müxtəlif təyinatlı səkkiz laboratoriya, akt və idman zalları, yeməkhana və digər zəruri otaqlar yaradılacaq.

Dövlət başçısı Kəlbəcər şəhərində 960 şagird yerlik məktəb binasının təməlini qoydu.

Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

LAÇIN

Böyük qayıdışa hazırlıq

Prezident İlham Əliyev Laçın rayonunda "Qorçu" yarımstansiyasının açılışında iştirak edib

Mayın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Kəlbəcər rayonundan sonra Laçın rayonuna səfərə gedib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısı "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kv-luq "Qorçu" yarımstansiyasının açılışında iştirak edib.

"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Baba Rzaev dövlət başçısına stansiyada görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Laçın rayonunun Azərbaycanın ümumi enerji sistemində qoşulması, dayanıqlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi üçün rayonun Qorçu kəndində 2021-ci ildə istismara verilən "Kəlbəcər" yarımstansiyasından 42 kilometr məsafədə ikidövrülməli olmaqla 110 kilovoltluq yüksək gərginlikli ötürmə xətti çəkilib. Bəzi yerlərdə 2200 metr yüksəklikdən, dağlıq, sıldırım qayalıq, çaylaq, sıx meşəlik və ən əsası, yolsuzluq şəraitində

çəkilən ötürmə xətti boyunca hər birinin çəkisi orta hesabla 10 ton, hündürlüyü 40 metr olan 250-yə qədər anker və aralıq dayaq basdırılıb. 110 kilovoltluq xəttin üzərindəki illərdən istifadə edilən funksiyalı fiberoptik

kabellə internet xətti çəkilib ki, bu da enerjisinin idarə olunmasında siqnalın etibarlı şəkildə ötürülməsi və məsafədən rəqəmsal idarəetmə üçün vacib elementdir. Qeyd edildi ki, paralel olaraq Laçın

rayonunun Qorçu kəndində dəniz səviyyəsindən 1800 metr yüksəklikdə 110/35/10 kilovoltluq müasir texnologiyalı yarımstansiya tikilib. Burada perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla 110 kilovoltluq açıq

paylayıcı qurğu yaradılıb və Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi inşa edilib. Yarımstansiya məsafədən idarə olunan SCADA dispetçer idarəetmə sistemində qoşulmaqla tam avtomatlaşdırılıb, 35 və 10 kilovoltluq qapalı paylayıcı qurğularla əlaqələndirilib. Müasir avadanlıqlarla təchiz edilərək tikilən yeni yarımstansiyada hər birinin gücü 25 MVA olan iki yeni transformator quraşdırılıb. Gələcəkdə

ehtiyac yaranarsa, yarımstansiyanın transformatorlarının gücünü artırmaq mümkün olacaq.

Məlumat verildi ki, xüsusi razılaşdırılmış layihə əsasında müasir üslubda inşa edilən yarımstansiyanın idarəetmə binasında bütün parametrlər nəzərə alınmışdır. Sistem əhəmiyyətli "Qorçu" yarımstansiyasının ərazisində işçilər üçün yataqxana binası tikilib, lazımı şərait yaradılıb. Burada işləyən və qalmaq ye-

ri ilə təmin edilən əməkdaşlar məhz laçınlıqlardır.

Prezident İlham Əliyev yarımstansiyanı işə saldı.

"Qorçu" yarımstansiyası yaxınlığında tikilən beynəlxalq hava limanının, Laçın və Kəlbəcərdəki meqalayihələrin, o cümlədən yaşayış massivlərinin, turizm və kondə təsərrüfatı infrastrukturunun enerji təchizatında xüsusi rol oynayacaq. Yaxın perspektivdə "Qorçu" yarımstansiyasından "Laçın" şəhər yarımstansiyasına 110 kv-luq ikidövrülməli ötürmə xətti çəkiləcək və bununla da işğaldan azad edilən ərazilərin dairəvi elektrik təchizatı təmin ediləcək.

Qeyd edək ki, "Azərenerji" ASC tərəfindən bu gündə Qarabəgdə və Şərqi Zəngəzurdə bir yerdə 330 kv-luq, 11 yerdə 110 kv-luq olmaqla 12 yarımstansiya tikilib, 700 kilometrə yaxın yüksək gərginlikli ötürmə xətti çəkilib. Beləliklə, işğaldan azad olunan bütün rayonlar elektrik enerjisi ilə təmin ediləcək.

Laçının Qorçu qəsəbəsinin təmali qoyulub

Mayın 27-də Laçın rayonunun Qorçu qəsəbəsinin təməli qoyma mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib.

Prezidentin Laçın rayonunda xüsusi nümayəndəsi Məsim Məmmədov dövlət başçısına qəsəbədə görüləcək işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Laçın rayonunun şimal-qərbində dağlıq ərazidə, Şəlvə çayının sol qolu olan Qorçu çayının sahilində yerləşən eyniadlı qəsəbə rayon mərkəzindən 64 kilometr, Bakı şəhərindən isə 475 kilometr məsafədədir.

Qorçu qəsəbəsi Laçının Ağalarusağı, Oğuldərə, Zağaltı, Qarabəyli, Korcabulaq, Lolabağırılı kəndləri ilə birlikdə layihələndirilib. Ümumi sahəsi 300 hektar olan qəsəbənin layihələndirilmə işləri mərhələli şəkildə aparılacaq.

Birinci mərhələdə salınacaq ərazinin sahəsi 142,54 hektar təşkil edir. Müasir səviyyədə qurulacaq qəsəbənin perspektivdə rayonun yerli əhəmiyyətli mərkəzlərindən biri kimi inkişafı əsas məqsədlərdəndir.

Diqqətə çatdırıldı ki, Qorçu qəsəbəsinə birinci mərhələdə köçürüləcək əhəlinin yaşayışını təmin etmək məqsədilə birmərtəbəli 366 fərdi evin tikintisi nəzərdə tutulur. Bir fərdi evin həyət sahəsi 700 kvadratmetr olacaq. Ərazinin kəskin relyefli olduğu nəzərə alınaraq, perspektivdə Qorçu qəsəbəsinin inkişaf dövrü üçün dördmərtəbəli 39 yaşayış binasından ibarət məhəllələrin salınması planlaşdırılıb.

Qeyd edildi ki, qəsəbənin mərkəzində birinci mərhələdə sosial və ictimai obyektlər olan inzibati bina, klub-icma mərkəzi, kitabxana və internet zalı, tibb məntəqəsi, mehmanxana, idman-sağlamlıq mərkəzi, restoran, xalq

sənətkarlığı emalatxanaları, satış köşkləri və bazar kompleksinin tikintisi nəzərdə tutulur. Qəsəbədə təhsil ocaqlarına olan tələbatı ödəmək məqsədilə, ilk növbədə 264 yerlik məktəb və 140 yerlik uşaq bağçası, perspektivdə isə

864 yerlik məktəb və 280 yerlik uşaq bağçası tikiləcək. Bildirildi ki, həmçinin qəsəbədə yaşayacaq əhəlinin məşğulluğunu təmin olunacağı idarəetmə, mədəniyyət və əyləncə, iqtisadi inkişaf obyektləri, xidmət və

kommersiya müəssisələri üçün şərait yaradılır. Yaşayış zonalarını əlaqələndirmək üçün Qorçu çayının üzərində körpülərin inşası da planlaşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev qəsəbənin təmali qoydu.

LAÇIN

Prezident İlham Əliyevin
Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

sürətlə davam edir

Prezident İlham Əliyev
Laçın rayonunun Şəlvə
kəndinin təməlini qoyub

Mayın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Laçın rayonunun Şəlvə kəndinin təməli qoyma mərasimində iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına Şəlvə kəndi barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, rayonun şimalında, Şəlvə çayının sahilində, dəniz səviyyəsindən 1540 metr yüksəklikdə yerləşən Şəlvə kəndindən Laçın şəhərinə qədər məsafə 55 kilometrdir. Yenidən qurulacaq yaşayış məntəqəsinin tərkibinə yaxınlıqda yerləşən İmanlar kəndi də daxil ediləcək.

Qeyd olundu ki, layihələndirilən ərazinin ümumi sahəsi 128 hektardır. Ərazidə 445 fərdi evin inşası nəzərdə tutulub.

Birinci mərhələdə Şəlvə kəndinə qayıdacaq 494 sakin üçün 130 fərdi ev tikiləcək. Bundan başqa, kənd ərazisində inzibati bina, mədəniyyət evi, 264 şagird yerlik məktəb, 60 yerlik uşaq bağçası, ailə sağlamlıq mərkəzi, bazar kompleksi və digər zəruri infrastruktur obyektləri inşa olunacaq. İşğaldan əvvəl fəaliyyət göstərən və məcburi köçkünlük dövründə fəaliyyətini davam etdirən Şəlvə kənd musiqi məktəbi də yenidən tikiləcək.

Diqqətə çatdırıldı ki, kəndin ümumi konsepsiyası ərazinin coğrafi şəraiti, relyefi, mövcud və planlaşdırılan infrastruktur, həmçinin tarixi quruluşu nəzərə alınaraq, müasir təcrübəyə uyğun orqanik layihələndirmə prinsipləri əsasında işlənilib. Yamacda

yerləşən ərazilər əsasən evlərdən ibarət məhəllələr üçün nəzərdə tutulub və relyefə uyğun dolma küçələrlə əlaqələndirilib.

Müəyyən yerlərdə məhəllələ meydanları layihələndirilib. İctimai binaların və fərdi evlərin memarlığı yerli ənənələrdən ilhamlanaraq müasir standartlara uyğun dizayn edilib. Kənd ərazisində yerləşən və Orta əsrlərə aid olan tarixi məbədin konservasiyası da nəzərdə tutulub. Bundan başqa, kəndin yerləşdiyi ərazinin səfalı və gözəl, bu səbəbdən turizm üçün əlverişli olmasını nəzərə alaraq gölçükdə burada Şəlvə çayının sahilində qonaq evinin və kotteclərin tikilməsi planlaşdırılır.

Prezident İlham Əliyev kəndin təməlini qoydu.

Prezident İlham Əliyev
Laçın şəhərində Aqro və Sənaye
Parkında görülən işlərlə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də Laçın şəhərində Aqro və Sənaye Parkında aparılan işlərlə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Bakı Abadlıq Xidməti" MMC-nin baş direktoru Bünyad Qasimov dövlət başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Laçın şəhərində istehsalat, xidmət və tədris müəssisələrinin yaradılması, məşğulluğun artırılması istiqamətində işlər davam etdirilir. Burada əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün yaradılacaq müəssisələrdə 1169 nəfər işlə təmin olunacaq. Müəssisələr qida, sənaye, yaradıcılıq, tekstil, tədris, turizm və xidmət sahələrində fəaliyyət göstərəcək. Hazırda fəaliyyət

göstərən 7 müəssisədə 226 Laçın sakini işlə təmin edilib.

Məlumat verildi ki, Aqro və Sənaye Parkında ümumilikdə 46 müəssisə fəaliyyət göstərəcək, onların da 80 faizinin bu il yay aylarının sonuna qədər işə başlayacağı nəzərdə tutulub. Burada həm iri, həm də kiçik mebel fabrikləri, yüngül materiallardan ev və digər konstruksiyalar hazırlayan müəssisə, balıq təsərrüfatı, yeyinti sənayesi, yüngül sənaye, ekoloji cəhətdən təmiz emal müəssisələri, kiçik-buynuzlu heyvanlar üzrə elmi-təcrübə mərkəzi yaradılacaq. İyun ayından artıq keramik məhsullar fabriki fəaliyyətə başlayacaq. Bundan başqa, kinostudiyasının, tekstil, ayaqqabı fabriklərinin açılması, müxtəlif istiqamətlər üzrə qismüddətli kursların təşkili də nəzərdə tutulub.

Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri

LAÇIN

Böyük qayıdışa hazırlıq sürətlə davam edir

Prezident İlham Əliyev "Laçın" şəhər yarımstansiyasının açılışını edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 27-də "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kv-luq "Laçın" şəhər yarımstansiyasının açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlət başçısına yarımstansiya barədə məlumat verildi.

Bildirildi ki, Laçın şəhərinin və ətraf kəndlərin Azərbaycanın ümumi enerjisisteminə qoşulması,

dayanıqlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi üçün şəhərin cənub girişində tikilən 110/35/10 kv-luq "Laçın" şəhər yarımstansiyası rəqəmsal qaydada ən müasir texnologiyalardan istifadə olunmaqla ərəşəyə götürüldü. Paralel olaraq, Laçın şəhərinə "Qubadlı" yarımstansiyasından başlayaraq və "Güləbird" Su-Elektrik Stansiyasından keçməklə ümumilikdə 40 kilometr məsafədə 110 kV-luq ötürmə xətti çəkilib.

İşğaldan azad edilən ərazilərdə indiyədək "Azərenerji" ASC tərəfindən 11 yerdə tikilən 110 kV-luq yarımstansiyalardan "Laçın" şəhər yarımstansiyasının xüsusi fərqi ondan ibarətdir ki, bu yarımstansiya həm də işğaldan azad olunan ərazilərin qovşağı yarımstansiyası funksiyasını daşıyacaq. Belə ki, yeni istifadəyə verilən 330 kV-luq "Cəbrayıl" Enerji Qovşağından və Füzulidəki "Şükürbəyli" yarımstansiyasından çıxaraq 110 kV-luq "Cəbrayıl",

"Zəngilan", "Qubadlı" yarımstansiyaları, oradan isə "Güləbird" Su-Elektrik Stansiyası ilə əlaqələndirən 110 kV-luq xətt artıq "Laçın" şəhər yarımstansiyasına birləşdirilib.

Digər istiqamətdən "Daşkəsən", "Kəlbəcər" və "Qorçu" yarımstansiyalarına, o cümlədən "Şükürbəyli" yarımstansiyasından "Füzuli" və "Şuşa" yarımstansiyalarına çəkilmiş mövcud 110 kV-luq ikidövrəli xətlər də gələcəkdə "Laçın" qovşağı yarımstansiyası ilə əlaqələndiriləcək.

Bununla da Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun 110 kV-luq ikidövrəli xətlərinin dairəvi elektrik təchizatı yaradılacaq və hansısa xətdə qəza baş versə belə, enerji təchizatında fasiləsizlik təmin ediləcək.

Prezident İlham Əliyev yarımstansiyanı işə saldı.

Məlumat verildi ki, strateji əhəmiyyətli "Laçın" şəhər yarımstansiyasında ən müasir avadanlıqlardan ibarət 110 kV-luq açıq paylayıcı qurğu və rəqəmsal idarəetmə mərkəzi tikilib.

35 kV-luq və 10 kV-luq qapalı paylayıcı qurğularla təchiz olunmuş İdarəetmə Mərkəzində yaradılan SCADA dispetçer idarəetmə sistemi rəqəmsal qaydada enerjisistemin mərkəzi SCADA sisteminə inteqrasiya olunub. Bunun üçün informasiya mübadiləsi və aktivlərin onlayn müşahidəsinə imkan verən fiberoptik şəbəkə yaradılıb. Eyni zamanda yarımstansiyada yanğın və partlayışa qarşı SERJİ sistemi qurulub.

Yarımstansiya ərazisində əməkdaşlar üçün xüsusi yataqxana korpusu tikilib. Qeyd edək ki, dövlət başçısının Böyük qayıdış strategiyasına uyğun olaraq işğaldan azad edilən ərazilərdə "Azərenerji" tərəfindən tikilən bütün stansiya və yarımstansiyalarda əməkdaşlar yerli kadrlardan seçilir, onların işlə təminatı və məskunlaşmaları üçün digər zəruri tədbirlər görülür.

Prezident İlham Əliyev yolluq balıq istehsalı müəssisəsinə də baxdı.

Laçın rayonunun Zabux kəndində aparılan tikinti işləri ilə tanışlıq

Mayın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Laçın rayonunun Zabux kəndində aparılan tikinti işləri ilə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev Azərbaycan Prezidentinə kənddə görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, ümumi sahəsi 81 hektar olan Zabux kəndində 245 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur. İlk mərhələdə kəndə 223 ailə köçürüləcək. Kənddə 50 yerlik uşaq bağçası, inzibati bina, tibb məntəqəsi inşa ediləcək.

Qeyd olundu ki, Zabux kəndində evlərin, sosial obyektlərin və küçələrin işıqlandırılmasında "yaşıl enerji"dən istifadə edilməsi nəzərdə tutulub. Dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq, kənddə bütün işlər ən yüksək səviyyədə yerinə yetiriləcək.

Qeyd edək ki, bu gün Laçın Azərbaycan dövlətinin və xalqının quruculuq özünün daha bir nümunəsinə çevrilib. Mübaliğəsiz demək olar ki, şəhər əsl tikinti meydançasını xatırladır. İşğaldan azad olunduqdan dərhal sonra Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə bütün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur kimi, Laçında da nəhəng bərpa və yenidənqurma işlərinə başlanılıb. Baş plana əsa-

son, şəhərdə ümumilikdə 700 bina bərpa edilir. Onlardan 620-si fərdi ev, 9-u çoxmənzilli yaşayış binasıdır. Eyni zamanda 71 inzibati bina yenidən qurulur.

Laçında indiyədək bir sıra infrastruktur layihələri icra edilib. Şəhər ərazisində 7 park salınır ki, onların da artıq ikisində işlər tamamlandı. İdman kompleksi və Hökəri çayının ətrafında çimərlik-istirahət mərkəzi salınır.

Hazırda bütün yeraltı kommunikasiya xətləri tamamlanmaq üzrədir. Eyni zamanda yolları rəlyefə uyğun olaraq genişləndirilib, işıqlandırma işləri görülüb.

Laçın şəhərinə girişdə bir neçə kilometrli əhatə edən meyvə bağları göz işlədikcə uzanır. Şəhərə gedən yoldakı aşırımların ən yüksək nöqtəsindən açılan möhtəşəm mənzərəni seyr etmək üçün böyük terras qurulub. Laçının ətrafında vaxtilə Abdallar adlanan ərazidəki qədim kahalar bərpa olunaraq etnoqrafik turizm üçün maraqlı obyektlərdən birinə çevrilib.

Şəhərin işıqlandırılması müasir modelə tam uyğunlaşdırılıb. Təkə yol və binalar deyil, məkanın real coğrafi rəlyefini əks etdirən sal qayaların, yüksək zirvələrin, sıldırımların işıqlandırılması da Laçının gözəlliyini əks etdirir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri!
Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və Azərbaycan Respublikasının bütün vətəndaşlarına ən səmimi salamlarını çatdırmaq istəyirəm. Yoxsulluq və bərabərsizlikdən tutmuş silahlı münaqişə və iqlim dəyişikliyinə qədər dünyamızın üzəlişdiyi təhdidlər həmrəyliyə, qarşılıqlı hörmətə və anlaşmaya əsaslanan birgə fəaliyyət tələb edir. Daha yaxşı gələcəyə nail olmaq üçün hər bir ölkə öz milli hüddullarından konar əlmi də görməyi bacarmalı və harada yaşamasından asılı olmayaraq bütün xalqlar üçün sülhü, insan hüquqlarını, firavanlıq və davamlı inkişafı daha da möhkəmləndirmək səylərini dəstəkləməlidir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı bu əlamətdar günü qeyd edən Azərbaycan Respublikasının bütün xalqına qoşulur. Biz xalqlar və bütövlükdə planetimiz üçün daha yaxşı, daha sağlam və daha təhlükəsiz gələcəyi təmin etmək uğrunda birgə fəaliyyətimizi davam etdirməyi arzulayırıq. Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Antonio QUTERREŞ,
Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi

Cənab Prezident, öziz İlham!
İcazə verin, Azərbaycanın milli bayramı münasibətilə Sizə və Azərbaycan xalqına ən səmimi təbriklərimi ünvanlayım. Otuz il ərzində və diplomatik münasibətlərimizin qurulmasından bəri Fransız və Azərbaycan iqtisadi, universitet və təhsil sahələrində tərəfdaşlığa əsaslanan möhkəm əlaqələr qurub.

Avropa və xarici işlər naziri Katrin Kollonanın aprelin 26-27-də Bakıya səfəri ikitərəfli münasibətlərimizi inkişaf etdirmək üçün ümumi istəyimizi görməyə imkan verdi və bu, məni məmnun edir. Bu, həmçinin Fransanın Azərbaycan ilə Ermənistan arasında ədalətli və davamlı, bütün regionun sabitliyi və rifahı üçün zəruri olan sülhə naminə əhdəliyini xatırlamağa imkan verdi.

Mən Sizinlə Qafqazın və qitəmizin üzəlişdiyi çağırışlar haqqında mübadilələrimizi davam etdirməyə imkan verəcək, iyunun 1-də Kişinevə Avropa Siyasi Birliyinin ikinci sammitində yenidən görüşməkdən məmnunam. Ümid edirəm ki, Praqada olduq kimi, bu sammit də bizə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında aparılan danışıqlara öz dəstəyimizi verməyə imkan yaradacaq.

Cənab Prezident, yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Emmanuel MAKRON,
Fransa Respublikasının Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Azərbaycanın müstəqilliyinin 105-ci ildönümü münasibətilə Sizə və xalqınıza təbriklərimi çatdırır, hamımıza sülh və firavanlıq arzulayıram.

Litvaya son səfərinizdə Sizinlə görüşməkdən çox məmnun oldum. Mən bizim iqtisadiyyat, innovasiya və ətraf mühitin mühafizəsi də daxil olmaqla əməkdaşlığımızın geniş spektrli məsələləri, o cümlədən Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin vəziyyəti, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin nəticələri ilə bağlı apardığımız müzakirələrimizi yüksək qiymətləndirirəm. Ümidvaram ki, bu səfər Sizin üçün də məhsuldar olub və Vilnədə imzalanmış müqavilələr ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin gələcək inkişafına geniş imkanlar açacaqdır.

Litva ilə Azərbaycan arasında sıx və məhsuldar tərəfdaşlıq əlaqələri mövcuddur. Litva Avropa İttifaqının Azərbaycanla dialoqunun inkişafına güclü dəstək verir. Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi fonunda bizim tərəfdaşlığımız daha da əhəmiyyətli olur. Ümidvaram ki, Ukrayna qalib gələndə ona hərtərəfli dəstək vermək və Rusiyaya qarşı sanksiyaların həyata keçirilməsini təmin etmək istiqamətində əməkdaşlıq fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik.

İcazə verin, ikitərəfli qarşılıqlı faydalı əlaqələrin genişləndirilməsinə vacibliyini qeyd edirəm. Litva ilə Azərbaycan arasında informasiya texnologiyaları, istehsal, qida sənayesi və bərpaolunan enerji sahələrində əməkdaşlığın inkişafı üçün geniş imkanlar mövcuddur.

Milli bayramınız münasibətilə Sizi bir daha təbrik edirəm. Cənab Prezident, ən xoş arzularımı və ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Gitanas NAUSEDA,
Litva Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırır, Azərbaycan Respublikasına və onun xalqına əbədi sülh və firavanlıq arzulayıram.

Latviya ilə Azərbaycan arasında dostluğa və qarşılıqlı marağa əsaslanan konstruktiv münasibətlər formalaşmışdır. Sizinlə Bakıda keçirilən son görüşümüzü və fikir mübadiləmizi, eləcə də bu ilin yazında Qlobal Bakı Forumunda iştirakımı ən xoş təəssüratlarla xatırlayıram. Əminəm ki, ikitərəfli və çoxtərəfli gündəliyimizin daha da inkişafı üçün biz bu müsbət onənəti uğurla davam etdirəcəyik.

Bu gün Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsinin şahidi olduğumuz bir vaxtda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin fundamental prinsiplinə əsaslanaraq beynəlxalq təhlükəsizliyi qorumaq üçün birgə çalışmaq həmişəkindən daha vacibdir.

Əminəm ki, biz birlikdə çalışmaq xalqlarımızın sülh və təhlükəsizlik şəraitində inkişafını təmin edəcəyik. Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı bildirir, Sizə və Azərbaycan xalqına möhkəm cəsarətlə və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

Egils LEVİTS,
Latviya Respublikasının Prezidenti

Hörmətli İlham Heydər oğlu!
Sizi və bütün qardaş Azərbaycan xalqını milli bayramınız - Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi-qəlbən təbrik edirəm.

Sizin ölkəniz bu əlamətdar günü ümummilli birliyə, sosial-iqtisadi inkişafda böyük nailiyyətlərə, beynəlxalq əməkdaşlığa yüksək nüfuzla malik olan bir dövlət statusuna qarsılıdır.

Əminəm ki, Sizin güclü liderliyinizlə Azərbaycan yüksək məqsədlərini və inkişaf edən dövlət quruculuğu vəzifələrini həyata keçirərək dayanıqlı inkişaf yolunda irəliləməyi davam etdirəcəkdir. Keyfiyyətə yeni məzmunun əlavə olunduğu, strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik səviyyəsinə tam şəkildə cavab verən Qazaxıstan-Azərbaycan əməkdaşlığının yüksək dinamikasını böyük məmnunluqla qeyd edirəm.

Hörmətli İlham Heydər oğlu, bu təntənəli gündə Sizə ali dövləti fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar, qardaş Azərbaycan xalqına isə firavanlıq və tərəqqi diləyirəm.

Hörmətlə,

Kasım-Jomart TOKAYEV,
Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti

Hörmətli İlham Heydər oğlu!
Sizi və bütün qardaş Azərbaycan xalqını ölkənizin Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi-qəlbən təbrik edirəm.

Bu gün Azərbaycan Respublikası tərəqqi və dinamik inkişaf yolu ilə inamla irəliləyir, regional və beynəlxalq proseslərdə mühüm rol oynayır.

Son illər ərzində ölkələrimiz arasında münasibətlərin nəzərəcar-pacaq dərəcədə fəallaşmasını, yeni məzmunla zənginləşməsinə qeyd etmək fərəhlidir. Əminəm ki, Türkmənistan və Azərbaycan Respublikası arasında dostluq, mehriban qonşuluq əlaqələri ümumi rifah naminə bundan sonra da artan xətt üzrə inkişaf edəcək.

Hörmətli İlham Heydər oğlu, Sizə möhkəm cəsarətlə, səadət, ali dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar, qardaş Azərbaycan xalqına isə sülh, firavanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Sərdar BERDİMƏHMMƏDOV,
Türkmənistanın Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Slovakiya Respublikasının vətəndaşları adından və şəxsən öz adımdan Sizi təbrik edirəm.

Əminəm ki, indi iqlim dəyişikliyi, bununla əlaqədar sosial və iqtisadi çağırışlar, enerji qıtlığı, hibrid təhlükələr və həmçinin global təhlükəsizliyə təhdid olan bir sıra amillər beynəlxalq əməkdaşlığa hər zamankından daha çox ehtiyac yaradır.

Hörmətli cənab Prezident, Sizə və Azərbaycan vətəndaşlarına sülh, inkişaf, firavanlıq, tərəqqi arzu edirəm. İnənəm ki, ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafı xalqlarımızın rifahı naminə qarşılıqlı maraq doğuran bütün sahələrdə uğurla davam edəcəkdir.

Hörmətlə,

Zuzana ÇAPUTOVA,
Slovakiya Respublikasının Prezidenti

Möhtərəm cənab Prezident!
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Albaniya xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə və dost Azərbaycan xalqına ən xoş və səmimi arzularımı çatdırmaqdan xüsusi məmnunluq duyuram.

Fürsətdən istifadə edərək bir daha bildirim ki, keçən ilin noyabrında Sizin Tiranaya dövlət səfəriniz mənim üçün və alban xalqı üçün məmnunluq doğuran böyük şərəf idi.

Bu səfərin əhəmiyyəti və müzakirə olunan məsələlər ölkələrimiz, xalqlarımız arasında əlaqədarlıq və əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edəcək. Mən böyük məmnunluqla qeyd edirəm ki, son illərdə qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə dinamik inkişaf müşahidə olunur.

Cənab Prezident, Sizinlə tezliklə görüşmək arzumu bir daha bildirirəm. Ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Bayram BEQAY,
Albaniya Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Hindistan hökuməti və xalqı adından, şəxsən öz adımdan Sizə, hökumətinizə və dost Azərbaycan xalqına səmimi təbriklərimi çatdırıram.

Hindistan və Azərbaycan arasında tarixi köklərə söykənən əlaqələr mövcuddur. Son zamanlar Hindistan və Azərbaycan arasında ticarət dövrüvəsi əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Ümidvaram ki, əməkdaşlığımız qarşılıqlı hörmət və maraqlar əsasında daha da inkişaf edəcəkdir. Bu fürsətdən istifadə edərək Zati-alinizə möhkəm cəsarətlə və firavanlıq, dost Azərbaycan xalqına davamlı tərəqqi və rifah arzulayıram. Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Dərin hörmətlə,

Drapadi MURMU,
Hindistan Respublikasının Prezidenti

Cənab Prezident!
Braziliya hökuməti, xalqı adından və şəxsən öz adımdan Zati-alinizi Azərbaycanın Müstəqillik Günü münasibətilə təbrik edirəm. Azərbaycan xalqına xoşbəxtlik və firavanlıq arzulayıram.

Xalqlarımızın qarşılıqlı mənafeyi naminə ölkələrimizi birləşdirən dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilmək üçün Braziliyanın Azərbaycanla birgə işləməkdə davam etməyə hazır olduğunu bir daha vurğulayıram.

Möhtərəm cənab Prezident, xahiş edirəm, ən yüksək hörmət və ehtiramımı qəbul edin.

Luiz İnasio Lula da SILVA,
Braziliya Federativ Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!
Azərbaycanın Müstəqillik Günü münasibətilə Malta xalqı ilə birlikdə Sizə və xalqınıza səmimi təbriklərimizi çatdırırıq.

Malta Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında uzunmüddətli ikitərəfli əlaqələr mövcuddur. Əminəm ki, ölkələrimiz əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə ikitərəfli əməkdaşlığın yeni imkanlarını müəyyənləşdirmək üçün bundan sonra da birgə çalışacağıq.

Malta Azərbaycan ilə regional və çoxtərəfli müstəvidə, o cümlədən BMT və Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığı çərçivəsində sıx əlaqələri dəstəkləməkdə davam edir.

Qlobal sülhün, təhlükəsizliyin və rifahın təşviqinə sadıq olan Malta hazırda beynəlxalq ictimaiyyətin üzvlüyündə bir sıra çağırışların həlli yollarının tapılacağına inanır. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 2023-2024-cü illər üçün seçilmiş üzvü kimi Malta təşkilatın Nizamnaməsinin əsas prinsiplərini dəstəkləməklə belə çağırışlara qarşı mübarizədə öz rolunu oynamaqda qərarlidir.

Zati-aliləri, fürsətdən istifadə edərək Sizə möhkəm cəsarətlə və əmin-amanlıq, ölkənizə sülh, tərəqqi və firavanlıq arzularımızı çatdırıram.

Xahiş edirəm, ən yüksək ehtiramımı qəbul edin.

Core VELLA,
Malta Respublikasının Prezidenti

Hörmətli cənab Prezident!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Zati-alinizə səmimi təbriklərimi çatdırır və Azərbaycan xalqına firavanlıq arzu edirəm.

Səmimiyyətlə,

Villem-ALEKSANDR,
Niderlandın Kralı

Zati-aliləri!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Pakistan hökuməti və xalqı adından, şəxsən öz adımdan Zati-alinizə və Azərbaycan xalqına ən səmimi təbriklərimizi çatdırıram.

Pakistan Azərbaycanla qarşılıqlı əlaqələrini yüksək qiymətləndirir və ölkənizin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə dəstəyini davam etdirəcək. Mən həmçinin əminəm ki, ölkələrimiz arasında sıx əməkdaşlıq xalqlarımızın qarşılıqlı rifahı naminə daha da genişləndirəcək. Bu baxımdan mən tezliklə gözəl ölkənizə səfər etməyi səbirsizliklə gözləyirəm.

Mən həmçinin bu fürsətdən istifadə edərək müstəqil ölkənizin banisi Ulu Öndər Zati-aliləri Heydər Əliyevin bu yaxınlarda qeyd olunan yüzillik yubileyi münasibətilə Sizə və Azərbaycan xalqına ən xoş arzularımı çatdırıram. İnkişaf yolunda inamla irəliləyən bugünkü Azərbaycan həqiqətən də Heydər Əliyevin arzularının real həyatda tənənasidir.

Fürsətdən istifadə edərək Zati-alinizə möhkəm cəsarətlə və xoşbəxtlik arzulayıq, qardaş Azərbaycan xalqının davamlı tərəqqisi və firavanlığı üçün dualar edirəm.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Şahbaz ŞƏRİF,
Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri

Zati-aliləri!
28 May - Azərbaycan Respublikasının Müstəqilliyi Günü münasibətilə İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı (ICESCO) Zati-alinizə və xalqınıza salamlarını və təbriklərini çatdırmaqdan şərəf və fəxrət hissi duyur.

ICESCO üzv dövlətlərin qeyd etdiyi əlamətdar günlər də daxil olmaqla, bütün işlərdə onları dəstəkləməyə daim hazır olduğuna sadıqlılığını bildirir. Biz bu əlamətdar günü Sizinlə və bütün xalqımızla birlikdə qeyd edirik.

Hazırda və gələcək illərdə ICESCO-nun davamlı dəstəyinə və əməkdaşlığına əmin ola bilərsiniz.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımızı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Dərin hörmətlə,

Salim bin Məhəmməd əl-MALİK,
ICESCO-nun Baş direktoru

Zati-aliləri!
28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və Zati-alinizin siyasətində Azərbaycan xalqına səmimi təbriklərimi və ən xoş arzularımı çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Əminəm ki, Myanma ilə Azərbaycan arasında mövcud dostluq münasibətləri ölkələrimiz və xalqlarımız üçün səmərəli olacaqdır. Sizə möhkəm cəsarətlə və şəxsi rifah, Azərbaycan xalqına isə davamlı tərəqqi və firavanlıq arzulayıram.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Dərin hörmətlə,

General Min Aung HLAİNG,
Myanma İttifaqı Respublikasının Dövlət İdarə Şurasının Sədri

Əs-səlamu aleykum və rəhmətullahi və bərəkətuhu.
Zati-aliləri!
Ölkənizin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə, Azərbaycan hökumətinə və xalqına ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan məmnunluq duyuram.

Mən Bruney ilə Azərbaycan arasında mövcud əlaqə dostluq münasibətlərini yüksək qiymətləndirir və ikitərəfli əlaqələrimizin, eləcə də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində tərəfdaşlığımızın daha da inkişafına ümid edirəm.

Allah-Taala Zati-alinizə möhkəm cəsarətlə və xoşbəxtlik, Azərbaycan xalqına isə tərəqqi və firavanlıq nəsib etsin!
Vəssəlamu aleykum və rəhmətullahi və bərəkətuhu.

Hacı Həsənal BOLKİAH,
Bruneyin Sultanı

Zati-aliləri!
Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə Bosniya və Herseqovinanın Serb Respublikasının xalqı adından və şəxsən öz adımdan səmimi təbriklərimi, xoş arzularımı çatdırmaqdan şərəf duyuram.

Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycan Respublikası inkişaf edərək regional liderə və iqtisadi gücə çevrilib. Mən fəxrli demək istəyirəm ki, Bosniya və Herseqovinanın Serb Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında anlaşmaya və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan səmimi dostluq münasibətləri mövcuddur. Böyük geosiyasi dəyişikliklər, eləcə də siyasi və iqtisadi arenada çağırışlar dövründə hər bir ölkənin daxili işlərinə, o cümlədən xarici siyasətinə anlayış və hörmət göstərmək son dərəcə vacibdir.

Sizin müdrikliyiniz və xarizmanız ölkənizi, xalqınızı tərəqqi yolu ilə irəliləydir və onilliklərdə ki, xalqımızın etimadını doğruldurmuşuz. Bu, təqdirəlayiq və hörmət ediləsi bir həqiqətdir.

Mən qəti şəkildə əminəm ki, ikitərəfli əməkdaşlığımız bir çox sahələrdə inkişaf edəcək və möhkəmlənəcək. Mən səmimiyyətlə inanıram ki, əlaqələrimiz gələcək illərdə də ölkələrimizə faydalı olacaq şəkildə inkişaf edəcəkdir. Mənim qəti niyyətim dostluğumuzu və dəstəyimizi qoruyub saxlamaq, qarşılıqlı hörmət əsasında daha da inkişaf etdirməkdir.

Möhtərəm Prezident, icazə verin, Sizə bir daha dərin minnətdarlığımı, möhkəm cəsarətlə, eləcə də dost Azərbaycan xalqının firavanlığı və inkişafı naminə xoş arzularımı çatdırım.

Hörmətlə,

Milorad DODİK,
Bosniya və Herseqovinanın Serb Respublikasının Prezidenti

Hörmətli İlham Heydər oğlu!
Qaraçay-Çerkez Respublikasının çoxmillətli xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizi və gənəli Azərbaycanın bütün vətəndaşlarını Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi-qəlbən təbrik edirəm.

Azərbaycan əcdadların ənənələrinin müasir həyatda həyətəməz şəkildə birləşdiyi ölkədir, dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyata malikdir. Şübhəsiz ki, bu, təkə ölkənin çoxşəxli iqtisadiyyatı və əlverişli coğrafi mövqeyi ilə deyil, həm də onun investitorları və turistləri cəlb edən özünəməxsusluğu, insanlarının əməksevərliyi və qonaqpərvərliyi ilə bağlıdır.

Əminəm ki, Azərbaycanın və Qaraçay-Çerkez Respublikasının ikitərəfli əməkdaşlığı bundan sonra da respublikalarımızın sosial-iqtisadi inkişafına şərait yaradacaqdır.

Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasının Prezidenti zati-aliləri xanım Sahle-Vork Zevdeyə

Hörmətli xanım Prezident.
Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasının milli bayramı münasibətilə Sizə və xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi çatdırıram.

İnanıram ki, ölkələrimiz arasındakı ikitərəfli münasibətlər xalqlarımızın mənafeləri naminə bundan sonra da inkişaf edəcək, beynəlxalq təsisatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlığımız daha da genişləndirəcək.

Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cəsarətlə, işlərinizdə uğurlar, dost Efiopiya xalqına daim əmin-amanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

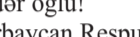
Bakı şəhəri, 25 may 2023-cü il

Sizə və Azərbaycanın bütün vətəndaşlarına səmimi-qəlbən səadət, uğurlar, əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

Rəşid TEMREZOV,

Rusiya Federasiyasının Qaraçay-Çerkez Respublikasının başçısı

Möhtərəm İlham Heydər oğlu!

Əlamətdar tarix - Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə ən səmimi təbriklərimi qəbul edirəm.

Azərbaycan dövlət quruculuğu sahəsində, geniş iqtisadi və sosial islahatların aparılmasında nəzərəcarpan uğurlar nümayiş etdirir. Azərbaycan zəngin ehtiyatlarına və intellektual potensiala malik olan, dinamik inkişaf edən, milli ənənələrinin orijinallığını qoruyub saxlayan, bütün dünyada tanınan istedadlı mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin bütöyü bir nəslini yetişdirən ölkədir.

Siz dəhi atanızın - ölkənizin Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin kursunu layiqincə davam etdirirsiniz. Əminəm ki, ölkələrimiz arasında siyasi, ticarət-iqtisadi və humanitar sahələrdə əlaqələrin gələcək inkişafı Rusiya və Azərbaycan xalqlarının maraqlarına cavab verəcək Cənubi Qafqazda sabitliyin və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə kömək edəcəkdir.

Sizə səmimi-qəlbən möhkəm cəsarətlə, əmin-amanlıq, firavanlıq və Azərbaycanın daha da inkişafı naminə yeni-yeni nailiyyətlər arzulayıram.

Səmimi hörmətlə və ən xoş diləklərlə,

Leonid SLUTSKİ,

Rusiya Federasiyasının Dövlət Dumasında Rusiya Liberal Demokrat Partiyası fraksiyasının rəhbəri, Rusiya Sülh Fondunun İdarə Heyətinin sədri

Möhtərəm İlham Heydər oğlu!
İcazə verin, Sizi və bütün qardaş Azərbaycan xalqını respublikanızın suverenliyini, qüdrətini, parlaq tarixini, azərbaycanlılara xas olan həmrəyliyi və birliyi təqəssüm edərən Müstəqillik Günü münasibətilə təbrik edirəm.

Azərbaycan Sizin müdrik rəhbərliyinizlə ən irimiqəyşli layihələrinə həyata keçirərək, vətəndaşların rifahını yüksəldərək, regionda və dünyada nüfuzunu və təsirini daim artıraraq beynəlxalq arenada öz mövqelərini möhkəmləndirir.

Əminəm ki, Sizin müdrik siyasi kursunuz sayəsində ölkələrimiz arasında çoxdan mövcud olan möhkəm qarşılıqlı etimad və dostluq ənənələrinə, strateji tərəfdaşlığa, humanitar və iqtisadi əməkdaşlığa əsaslanan mehriban qonşuluq münasibətləri Rusiya və Azərbaycan xalqlarının rifahı naminə bütün istiqamətlərdə bundan sonra da inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Bu əlamətdar bayram gündündə Sizə səmimi-qəlbən möhkəm c

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 165

QƏRAR

Bakı şəhəri, 25 may 2023-cü il

"Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi və "Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və onlara ixtisas dərəcəsinin verilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 2 may tarixli 93 nömrəli Qərarının ləğv edilməsi barədə

"Dövlət məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 noyabr tarixli 1709-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Dövlət məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 15 yanvar tarixli

252 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 18 dekabr tarixli 883 nömrəli Fərmanının 1.1.3-cü yarımbəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. "Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və onlara ixtisas dərəcəsinin verilməsi Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2012-ci il 2 may tarixli 93 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 5, maddə 467) ləğv edilsin.

3. Bu Qərarla dəyişiklik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 772 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İcra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilə bilər.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 25 may tarixli 165 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir

Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi QAYDALARI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar "Məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-2-ci maddəsinin üçüncü hissəsinə əsasən hazırlanmışdır və məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinin və özəl məhkəmə ekspertlərinin (bundan sonra - məhkəmə eksperti) attestasiyasının keçirilməsi və məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə ixtisas dərəcəsinin verilməsi məsələlərini tənzimləyir.

1.2. "Məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-2-ci maddəsinin birinci hissəsinə uyğun olaraq məhkəmə ekspertləri 5 (beş) ildə 1 (bir) dəfədən çox olmayaraq attestasiyadan keçirilir. 20 (iyirmi) ildən artıq müddətdə ekspert qismində fəaliyyət göstərən şəxslər attestasiyadan azad edilir.

1.3. Attestasiya notecəsində məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə ixtisaslaşmasından və hazırlıq səviyyəsindən asılı olaraq ixtisas dərəcəsi verilir. Məhkəmə-tibb ekspertlərinə ixtisas dərəcəsi onların praktik tibb və ya əcazlılıq fəaliyyəti üzrə "Əhəlinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş qaydada sertifikatlaşdırma hərəkatından sonra verilir.

1.4. İxtisas dərəcəsinin verilməsində məqsəd ekspertenin peşəkarlıq səviyyəsini təsdiq etmək və onu peşəkarlıq səviyyəsini artırmağa həvəsləndirməkdir.

1.5. Təbiiyində olan məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinin attestasiyası və onlara ixtisas dərəcəsinin verilməsi müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin (bundan sonra - dövlət orqanları) yaratdığı ekspert-ixtisas komissiyaları (bundan sonra - komissiya) tərəfindən, özəl məhkəmə ekspertlərinin attestasiyası isə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin yaratdığı komissiya tərəfindən keçirilir.

1.6. Komissiyanın formalaşdırılması, fəaliyyətinin təşkili qaydası, habelə üzvlərinin səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 25 may tarixli 166 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Məhkəmə eksperti şahadətnaməsinin verilməsi qaydası" ilə müəyyən olunur.

2. İxtisas dərəcəsi

2.1. Məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə peşə hazırlığı, apardığı ekspertizaların keyfiyyəti və ekspert kimi iş stajı nəzərə alınmaqla üç ixtisas dərəcəsi verilir:

- 1.1. yüksək dərəcəli ekspert;
- 1.2. birinci dərəcəli ekspert;
- 1.3. ikinci dərəcəli ekspert.

2.2. Yüksək dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsi ekspertizaya sahəsinə müəyyən ixtisas üzrə 15 (on beş) ildən çox iş stajı olan, məhkəmə ekspertizasının nəzəri və praktiki problemləri barədə geniş bilikləri olan, yüksək peşə hazırlığına malik, elmin müasir nailiyyətlərinə əsaslanan tədqiqat metodlarına yiyələnən, müəkkəb və çoxobyektli ekspertizaları aparmağı bacaran, profilaktik və metodik işləri fəal yerinə yetirən eksperte verilir.

2.3. Birinci dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsi ekspertizaya sahəsinə müəyyən ixtisas üzrə 10 (on) il iş stajı olan, zəruri nəzəri və praktiki hazırlığa malik olan, ekspert ixtisası üzrə mövcud tədqiqat metodlarını mənimsəmiş və onları praktikada tətbiq edən, müəkkəb ekspertizaları yerinə yetirən, profilaktik və metodik fəaliyyətlə məşğul olan eksperte verilir.

2.4. İkinci dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsi ekspertizaya sahəsinə müəyyən ixtisas üzrə 5 (beş) il iş stajı olan, hazırlıqlı, ekspert ixtisası üzrə mövcud metodları ekspertizaya tətbiq edənlər zamanı tətbiq etməyi bacaran, müəkkəb ekspertizaları yerinə yetirən, profilaktik və metodik fəaliyyətlə məşğul olan eksperte verilir.

3. Attestasiyanın keçirilməsi qaydası

3.1. Attestasiyanın keçirilməsi müddətləri və cədvəli komissiyanın sədri tərəfindən təsdiq edilir və attestasiyanın başlanılmasına on geci 1 (bir) ay qalmış attestasiyadan keçməli olan məhkəmə ekspertinin nəzərinə gətirilir.

3.2. Məhkəmə eksperti komissiyanın iclasının keçirilməsinə 15 (on beş) gün qalmış son 5 (beş) il ərzindəki fəaliyyətinə dair hesabatı komissiyaya təqdim edir.

3.3. Attestasiyadan keçməli olan hər bir məhkəmə ekspertinə komissiyanın iclasının keçirilməsinə 7 (yeddi) gün qalmış məlumat verilir.

3.4. Attestasiya hər bir məhkəmə eksperti ilə fərdi qaydada 30 (otuz) dəqiqəyədək aparılır.

3.5. Attestasiya zamanı məhkəmə ekspertinə 5 (beş) sual verilir.

3.6. Komissiyanın üzvləri tərəfindən məhkəmə ekspertinə ixtisasına, apardığı ekspertizalara, onların notecələrinə aid, habelə məhkəmə ekspertinin bu Qaydaların 3.8-ci bəndində göstərilən xüsusiyyətlərini qiymətləndirmək üçün digər suallar verilir. Attestasiyadan keçirilən məhkəmə ekspertinə fəaliyyətinə bil-

avasitə aid olmayan sualların verilməsi, habelə onun siyasi baxışlarına və dini etiqadına görə qiymətləndirilməsi yolverilməzdir.

3.7. Məhkəmə ekspertizası idarəsinin eksperti attestasiyadan keçirilərkən onun bilavasitə rəhbəri attestasiyaya dəvət edilə bilər. Bu halda komissiya attestasiyadan keçirilən məhkəmə ekspertinin fəaliyyəti haqqında onun bilavasitə rəhbərinin məlumatını dinləyir və təqdim edilmiş materialları nəzərdən keçirir.

3.8. İclasın gedişində təqdim edilmiş materiallar və verilən suallar vasitəsilə məhkəmə ekspertinin aşağıdakı xüsusiyyətləri qiymətləndirilir:

3.8.1. məhkəmə ekspertizasının nəzəri və praktiki problemləri sahəsində biliyi, ekspert tədqiqat metodlarını mənimsəmək qabiliyyəti, müvafiq ekspertizaları aparmaq, məsələləri ən səmərəli metodlar seçməklə həll etmək, texniki avadanlıqlardan istifadə etmək bacarığı, profilaktik və metodik işləri yerinə yetirməsi səviyyəsi;

3.8.2. məhkəmə ekspertizası fəaliyyətinə dair qanunvericilik sahəsində bilikləri, onlara tətbiq etmək bacarığı, elmi-məntiqi təhlil aparmaq qabiliyyəti;

3.8.3. fikrini və rəyini sərbəst və hamıya aydın olan tərzdə ifadə etmək qabiliyyəti;

3.8.4. analitik düşünmək qabiliyyəti, hadisələri hərtərəfli təhlil etmək və obyektiv qiymətləndirmək, problemin həlli ilə bağlı qərar çıxarmaq bacarığı;

3.8.5. etik davranış kodeksinin müddəalarına dair məlumatlılığı.

3.9. Attestasiya zamanı məhkəmə ekspertinin verdiyi hər bir cavab komissiyanın üzvləri tərəfindən on çox 5 (beş) balla qiymətləndirilir və sonra komissiya üzvlərinin hər bir cavab üzrə verdiyi qiymətlər toplanılıb nəticənin iclasda iştirak edən komissiya üzvlərinin sayına bölünməsi yolu ilə həmin cavab üzrə orta bal müəyyən olunur. Attestasiyanın notecəsi üzrə on çox 25 (iyirmi beş) bal toplamaq mümkündür.

3.10. Məhkəmə ekspertizası idarəsinin eksperti yüksək dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsinin verilməsi üçün 21 (iyirmi bir) və daha çox, birinci dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsinin verilməsi üçün 19 (on doqquz) və daha çox, ikinci dərəcəli ekspert ixtisas dərəcəsinin verilməsi üçün 17 (on yeddi) və daha çox bal toplanmalıdır.

3.11. Məhkəmə eksperti şahadətnaməsində qeyd edilən məhkəmə ekspertizası ixtisasına (ixtisaslarına) uyğun hesab edilməsi üçün 15 (on beş) və daha çox bal toplanmalıdır. Məhkəmə eksperti attestasiya zamanı 15-dən az bal topladıqda, habelə üzrlü səbəb olmadan komissiyanın iclasına gəlmədikdə attestasiyadan keçməmiş hesab edilir.

3.12. Komissiya attestasiyanın notecəsi üzrə dövlət orqanının rəhbərinə aşağıdakı təqdimatlardan birini vermək haqqında qərar qəbul edir:

3.12.1. məhkəmə ekspertinin şahadətnaməsində qeyd edilən məhkəmə ekspertizası ixtisasına (ixtisaslarına) uyğun hesab edilmiş barədə;

3.12.2. məhkəmə ekspertinin şahadətnaməsində qeyd edilən məhkəmə ekspertizası ixtisasına (ixtisaslarına) uyğun hesab edilmədiyi üçün məhkəmə eksperti şahadətnaməsinin ləğv edilməsi barədə.

3.13. Məhkəmə ekspertizası idarəsinin eksperti barəsində bu Qaydaların 3.12-1-ci yarımbəndində nəzərdə tutulmuş qərarla yanaşı, həmçinin aşağıdakı təqdimatlardan birini vermək haqqında qərar qəbul edilir:

3.13.1. məhkəmə ekspertinə müvafiq ixtisas dərəcəsinin verilməsi barədə - məhkəmə eksperti müvafiq ixtisas dərəcəsinin verilməsi üçün bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş bal topladıqda;

3.13.2. məhkəmə ekspertinə ixtisas dərəcəsinin verilməsindən imtina edilməsi barədə - məhkəmə eksperti ixtisas dərəcəsinin (növbəti ixtisas dərəcəsinin) verilməsi üçün bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş bal toplamadıqda;

3.13.3. məhkəmə ekspertinin ixtisas dərəcəsinin aşağı salınması barədə - məhkəmə eksperti malik olduğu ixtisas dərəcəsinin daha aşağı ixtisas dərəcəsinin verilməsi üçün bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş bal topladıqda;

3.13.4. məhkəmə ekspertinə verilmiş ixtisas dərəcəsinin ləğv edilməsi barədə - ixtisas dərəcəsinə malik olan məhkəmə eksperti 17-dən az bal topladıqda.

3.14. Komissiyanın iclasının notecəsi komissiyanın iclas protokolunda əks olunmaqla rəsmiləşdirilir.

3.15. Komissiyanın iclas protokolunda attestasiya zamanı verilən sualların və cavabların qısa məzmunu, komissiya üzvlərinin qiymətləndirmə balları, komissiyanın qərarı və digər məsələlər əks etdirilir (1 nömrəli əlavə).

4. Yekun müddəalar

4.1. Komissiyanın iclasının keçirildiyi gündən 3 (üç) iş günü müddətində komissiyanın iclas protokolu, onun əsasında tərtib edilmiş təqdimatla (təqdimatlarla) birgə dövlət orqanının rəhbərinə təqdim edilir.

4.2. Komissiyanın təqdimatı (təqdimatları) nəzərdə alınmaqla, dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən komissiyanın iclasının keçirildiyi gündən on geci 5 (beş) iş günü müddətində məhkəmə eks-

pertinin şahadətnaməsində qeyd edilən məhkəmə ekspertizası ixtisasına (ixtisaslarına) uyğun hesab edilməsi və ya həmin ixtisas (ixtisaslara) uyğun hesab edilmədiyi üçün məhkəmə ekspertini şahadətnaməsinin ləğv edilməsi, habelə məhkəmə ekspertizası idarəsi ekspertinə ixtisas dərəcəsinin verilməsi və ya ona ixtisas dərəcəsinin verilməsindən imtina edilməsi, yaxud onun ixtisas dərəcəsinin aşağı salınması və ya ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edilir.

4.3. Məhkəmə ekspertinə bu Qaydaların 4.2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş qərar barədə məlumat onun qəbul edildiyi gündən 3 (üç) iş günü müddətində yazılı formada verilir.

4.4. Komissiyanın iclas protokolu və ona əlavə edilmiş sənədlər məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə münasibətdə həmin idarələrdə, özəl məhkəmə ekspertlərinə münasibətdə isə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində saxlanılır.

4.5. İxtisas dərəcəsi verilən hər bir məhkəmə ekspertizası idarəsinin eksperti üçün komissiyanın katibi tərəfindən ixtisas dərəcəsi vərəqəsi doldurulur (2 nömrəli əlavə).

4.6. Məhkəmə ekspertizası idarələrinə başqa məhkəmə ekspertizası idarələrindən iş qəbul edilən ekspertlərə verilmə ixtisas dərəcəsi saxlanılır və bu Qaydalara uyğun olaraq ixtisas dərəcəsi məsələsinə baxılarkən ekspert kimi övvəlki iş stajı nəzərə alınır.

4.7. Məhkəmə eksperti attestasiyanın notecələrinin inzibati qaydada və məhkəmə qaydasında şikayət verə bilər.

"Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi qaydaları"na

1 nömrəli əlavə

Ekspert-ixtisas komissiyasının iclas protokolu

" " " " 20 " " il " " " " şəhəri

İclasda iştirak edənlər:

Ekspert-ixtisas komissiyası aşağıdakıları nəzərdən keçirdi:

(məhkəmə ekspertinin soyadı, adı, atasının adı, vəzifəsi, ixtisası)

(baxılan məsələlərə bağlı sənədlər)

məhkəmə ekspertinə aşağıdakı suallar verildi:

Komissiya üzvü:			verdiyi
(soyadı, adı, atasının adı)			

Məhkəmə ekspertinin cavabı:

(qısa məzmunu göstərir)

Yekun qiymətləndirmə balı:

Ekspert-ixtisas komissiyası qərara alır:

Ekspert-ixtisas komissiyasının sədri:	
Ekspert-ixtisas komissiyasının üzvləri:	
Ekspert-ixtisas komissiyasının katibi:	

"Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi qaydaları"na

2 nömrəli əlavə

İxtisas dərəcəsi vərəqəsi

Soyadı, adı, atasının adı	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi verilməmişdir.
Doğulduğu	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi verilməmişdir.
Təhsili	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi verilməmişdir.
Elmi dərəcəsi	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi verilməmişdir.
Vəzifəsi	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi verilməmişdir.
Ekspertizaya idarəsində iş stajı:	Ekspert-ixtisas komissiyasının " " " " 20 " " il tarixi qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası nazirinin " " " " 20 " " il tarixi " " " " №-li əmri ilə ixtisas dərəcəsi ləğv edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 167

QƏRAR

Bakı şəhəri, 25 may 2023-cü il

"Azərbaycan Respublikasında dövlət büdcəsindən maliyyələşən idarə, müəssisə və təşkilatlarda nəqliyyat vasitələrindən istifadə qaydalarının təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 18 iyul tarixli 120 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinin funksiyalarının və strukturunun genişləndirilməsi haqqında" 2019-cu il 23 oktyabr tarixli 845 nömrəli Fərmanının 4.4-cü və "Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bəzi məsələlərin tənzimlənməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" 2009-cu il 24 iyun tarixli 116 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 28 dekabr tarixli 504 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə" 2014-cü il 20 fevral tarixli 111 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və "Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 24 iyun tarixli 116 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə" 2015-ci il 4 may tarixli 516 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılarnın Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidmətinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri və "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi yanında Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılarnın Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidmətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 25 dekabr tarixli 203 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə" 2016-cı il 28 aprel tarixli 888 nömrəli və "Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinin funksiyalarının və strukturunun genişləndirilməsi haqqında" 2019-cu il 23 oktyabr tarixli 845 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" 2021-ci il 26 iyun tarixli 1382 nömrəli Fərmanının 11.2-ci bəndlərinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 18 iyul tarixli 120 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 7, maddə 747; 2012, № 8, maddələr 827, 830; 2013, № 3, maddə 347, № 7, maddə 886, № 8, maddə 1017, № 10, maddə 1218; 2014, № 1, maddələr 51, 69, № 2, maddə 201, № 4, maddə 441, № 5, maddələr 572, 594, № 6, maddə 747, № 8, maddə 1015, № 12, maddələr 1658, 1666; 2015, № 2, maddə 227, № 11, maddə 1417; 2016, № 3, maddə 609, № 4, maddə 831, № 5, maddə 955, № 7, maddə 1353, № 8, maddə 1437, № 9, maddələr 1585, 1589, № 12, maddə 2241; 2017, № 5, maddə 966, № 10, maddələr 1890, 1919, № 11, maddə 2168, № 12 (II kitab), maddələr 2476, 2487, 2507; 2018, № 3, maddələr 588, 632, № 6, maddə 1374, № 7 (II kitab), maddə 1668, № 8, maddə 1807, № 9, maddə 1906, № 10, maddələr 2142, 2172, № 11, maddə 2426; 2019, № 3, maddələr 529, 563; 2020, № 2, maddə 204, № 4, maddə 500, № 5, maddə 652, № 8, maddə 1123, № 9, maddə 1217, № 10, maddələr 1258, 1296, № 11, maddə 1405, № 12 (V kitab), maddə 1616; 2021, № 2, maddə 203, № 3, maddələr 265, 276, № 4, maddə 420, № 6 (IV kitab), maddə 682; 2022, № 1, maddə 59, № 3, maddə 277, № 4, maddələr 387, 411, № 5, maddə 544, № 6, maddə 683, № 7, maddə 811, № 9, maddələr 1083, 1109, № 11, maddə 1356, № 12, maddələr 1552, 1560) ilə təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti və məhkəmə orqanlarının aparatları (hərbi qurumlar, dövlət təhlükəsizliyi, xarici kəşfiyyat xidmətləri, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları, rayon (şəhər) məhkəmələri istisna olmaqla), mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri, onların yanında, tabeliyində olan orqanlar, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin, dövlət xidmətlərinin aparatları və onların yerli bölmələri üçün xidmətə minik avtomobillərinin say həddi (limiti)"nin cədvəlində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 7-ci hissənin "cəmi" sütununda "22" rəqəmləri "27" rəqəmləri ilə, "aparat üzrə" sütununda "14" rəqəmləri "19" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

2. 22-ci hissənin "Orqanın adı" sütununda "Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi" sözləri "İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti" sözləri ilə, "cəmi" sütununda "25" rəqəmləri "24" rəqəmləri ilə əvəz edilsin və "yanında olan orqanlar üzrə" sütunundan "1" rəqəmi çıxarılsın.

3. 31-ci, 31-1-ci və 31-2-ci hissələr ləğv edilsin.

4. 35-ci hissənin "Orqanın adı" sütununda "Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçılarnın Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti" sözləri "Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti" sözləri ilə, "cəmi" sütununda "15" rəqəmləri "21" rəqəmləri ilə, "orazi və yerli bölmələr üzrə" sütununda "8" rəqəmi "14" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

QƏRAR

Bakı şəhəri, 25 may 2023-cü il

“Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında

"Dövlət məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 noyabr tarixli 1709-VQD nömrəli Qanununun təbiiqi və "Dövlət məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun təbiiqi edilməsi barədə"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 15 yanvar tarixli 252 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 18 dekabr tarixli 883 nömrəli Fərmanının 1.1.2-ci yarımböndünün icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu Qərarda dəyişiklik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 772 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İcra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının

hazırlanması və qəbul edilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilə bilər.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 25 may tarixli 166 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir

Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi

QAYDASI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda "Məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (bundan sonra - Qanun) 11-ci maddəsinin onuncu hissəsinə əsasən hazırlanmışdır və məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə, habelə özəl məhkəmə ekspertlərinə (bundan sonra - məhkəmə eksperti) məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin (bundan sonra - şəhadətnamə) verilməsi qaydasını müəyyən edir.

1.2. Şəhadətnamə tabeliyində olan məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (bundan sonra - dövlət orqanları), özəl məhkəmə ekspertlərinə isə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (bundan sonra - Ədliyyə Nazirliyi) tərəfindən verilir.

2. Ekspert-ixtisas komissiyası

2.1. Məhkəmə ekspertlərinə şəhadətnamənin verilməsi və ya şəhadətnamənin verilməsindən imtina edilməsi ilə bağlı məsələlərin həlli üçün dövlət orqanlarının hər birində 7 (yeddi) nəfərdən ibarət tərkibdə daimi fəaliyyət göstərən Ekspert-ixtisas komissiyası (bundan sonra - komissiya) yaradılır.

2.2. Komissiyanın sədri, habelə komissiyanın sədrinin təqdimatı əsasında komissiya tərəfindən müavinini və komissiyanın digər üzvləri dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən təsdiq edilir.

2.3. Komissiyanın tərkibinə məhkəmə ekspertizası idarəsinin rəhbəri, onun müavini, məhkəmə ekspertizası idarəsinin struktur qurumlarının rəhbərləri, 10 (on) ildən az olmayan iş stajına malik olan məhkəmə ekspertləri və elmi dərəcəsi olan şəxslər, habelə dövlət orqanının digər əməkdaşları daxil edilə bilər.

2.4. Komissiya üzvlərinin səlahiyyət müddəti 3 (üç) ildir. Səlahiyyət müddəti bitmiş üzvlər yenidən komissiyanın tərkibinə daxil edilə bilər.

2.5. Komissiyanın sədri məhkəmə ekspertizası idarəsinin komissiyanın üzvi olmayan əməkdaşları sırasından komissiyanın katibini təyin edir. Katib komissiyanın sədrinə hesabat verir.

2.6. Komissiyanın işinə 10 (on) ildən artıq müvafiq sərəhdə təcrübəyə malik olan mütəxəssislər cəlb edilə bilər.

2.7. Komissiyanın üzvləri məhkəmə ekspertizanın səlahiyyətlərinə aid bütün məsələlərin həllində bərabər hüquqludurlar. Komissiya üzvlərinin hüquqları aşağıdakılardır:

2.7.1. komissiyanın səlahiyyətlərinə aid məsələlərin həllində iştirak etmək və təkliflər vermək;

2.7.2. komissiyanın iclaslarında iştirak etmək, komissiyanın işinin təşkilinə və baxılan məsələlərə dair fikir bildirmək, suallar vermək;

2.7.3. komissiyanın qərarı, protokolu və digər sənədləri ilə tanış olmaq;

2.7.4. qəbul edilməsi təklif olunan qərarın ləhinə və ya əleyhinə səs vermək, qərarla razılaşmadıqda xüsusi rəy vermək.

2.8. Komissiya üzvlərinin vəzifələri aşağıdakılardır:

2.8.1. öz fəaliyyətlərində Qanunu, bu Qaydanı və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarını rəhbər tutmaq;

2.8.2. komissiyanın iclaslarını, üzrlü səbəb olduğu hallar istisna olmaqla buraxmammaq;

2.8.3. komissiyanın iclaslarında baxılan məsələlər üzrə səsvermədə iştirak etmək;

2.8.4. məhkəmə üzvlərinin vəzifələri barədə və digər məsələlərə və çıxışlara yol verməmək, obyektiv və qərəzsiz olmaq;

2.8.5. komissiyanın iclaslarında baxılan məsələlər üzrə konfidensiallığa əməl etmək;

2.8.6. yaxın qohumları ilə bağlı məsələlər müzakirə edildikdə, habelə komissiya üzvlərinin obyektivliyinə və qərəzsizliyinə təsir göstərə biləcək digər hallarda özü-özünə etiraz etmək.

2.9. Komissiya üzvlərinin səlahiyyətlərinə aşağıdakı hallarda dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən vaxtından əvvəl xitam verilir:

2.9.1. öz arzusu ilə komissiyanın üzvlüyündən çıxmaq barədə yazılı ərizə verdiyində;

2.9.2. barəsində məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş ittiham hökmü və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda, habelə cinayət işinə bəraətverici əsaslar olmadan xitam verildikdə;

2.9.3. fəaliyyət qabiliyyətsizliyi və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli olması barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

2.9.4. dövlət orqanlarında qulluq keçməsinə və ya fəaliyyətinə xitam verildikdə;

2.9.5. üzrsüz səbəbdən ardıcıl üç dəfə və ya 10 ildən artıq dəfə komissiyanın iclaslarında iştirak etmədikdə;

2.9.6. bu Qaydanın 2.8-ci bəndində göstərilən vəzifələri yerinə yetirmədikdə;

2.9.7. vəfat etdikdə, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı ilə ölmüş elan edildikdə və ya itkin düşmüş hesab edildikdə.

2.10. Səlahiyyətlərinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi komissiya üzvlərinin yerinə yeni üzvün təyin edilməsi bu Qaydanın 2.2-ci bəndinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

2.11. Komissiyanın işi aşağıdakı qaydada təşkil olunur:

2.11.1. komissiyanın sədri komissiyanın işini təşkil edir, onun iclaslarına sədrlik edir. Komissiyanın sədri olmadıqda, sədrin səlahiyyətlərini müavini, o, olmadıqda isə dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında komissiya üzvlərindən biri həyata keçirir;

2.11.2. komissiyanın katibi komissiyanın iclaslarının protokollarını tərtib edir. Komissiyanın katibi olmadıqda, iclasların protokollarını komissiya üzvlərindən biri tərtib edir;

2.11.3. komissiyanın sədri komissiyanın iclasının keçirilməsi gününü və vaxtını müəyyən edir;

2.11.4. komissiyanın katibi iclasa ən azı 3 (üç) iş günü qalmış komissiya üzvlərinə və bu Qaydanın 2.6-cı bəndində göstərilən şəxslərə komissiyanın iclasının tarixi, yeri və müzakirəyə çıxarılan məsələlər barədə məlumat verir;

2.11.5. komissiyanın iclası ən azı 5 (beş) üzvü iştirak etdikdə səlahiyyətli olur;

2.11.6. komissiyanın iclasında baxılan məsələlər üzrə qərarlar qəbul edilir və həmin qərarlar komissiyanın iclasının protokolunda əks etdirilir. Komissiyanın iclasının protokolu sədr, komissiyanın iclasında iştirak etmiş digər üzvlər və katib tərəfindən, sədr və ya katib iclasda iştirak etmədikdə isə onları əvəz etmiş komissiya üzvləri tərəfindən imzalanır;

2.11.7. komissiyanın iclaslarında baxılan məsələlər üzrə qərarlar bu Qaydanın 7.10-cu bəndində nəzərdə tutulmuş halda komissiya üzvlərinin açıq səsverməsi və səs çoxluğu ilə, digər hallarda isə verilmiş ballara uyğun olaraq qəbul edilir. Sədr sonuncu səs verir və səslər bərabər olduqda, onun səsi həlledici sayılır. Komissiya üzvlərinin xüsusi rəyi olduqda, rəy qərara əlavə olunur.

2.12. Komissiyanın işinə qanunsuz müdaxilə və təsir yolverilməzdir.

3. Məhkəmə ekspertizası idarələrində təcrübənin keçirilməsi

3.1. Məhkəmə ekspertizası idarələrində məhkəmə eksperti qismində fəaliyyət göstərmək istəyən şəxslər, habelə məhkəmə ekspertizasının başqa sahəsi üzrə şəhadətnamə almaq istəyən məhkəmə ekspertləri 6 (altı) ay müddətinə təcrübəyə cəlb olunurlar. Bu müddət ərzində həmin şəxslər məhkəmə ekspertizası idarələrinin rəhbərinin təyin etdiyi təcrübəli əməkdaş (təcrübə rəhbərinə) təhkim olunurlar.

3.2. Təcrübə keçən şəxsin təhsili və iş təcrübəsi nəzərə alınmaqla, ümumi ekspertizası proqramları əsasında konkret ekspertizası üzrə fərdi iş planı hazırlanır.

3.3. Təcrübə zamanı verilən tapşırıqlar, onların öyrənilmə ardıcılığı və icra müddəti namizəd tərəfindən xüsusi tərtib edilmiş gündəlikdə əks olunur. Təcrübə rəhbəri ayda bir dəfədən az olmayaraq tapşırıqların yerinə yetirilməsini yoxlayır. Hazırlığın ümumi gedişi rübdə bir dəfədən az olmayaraq aidiyyəti struktur qurumun yığıncağında müzakirə olunur.

4. Məhkəmə ekspertizası idarələrinin ekspertlərinə şəhadətnamə verilməsi qaydası

4.1. Təcrübə müddəti başa çatdıqdan sonra namizədə şəhadətnamə verilməsi məsələsinə məhkəmə ekspertizası idarəsinin struktur qurumu rəhbərinin təqdimatı əsasında komissiyada baxılır. Məhkəmə ekspertizası idarəsinin struktur qurumunun rəhbərinə şəhadətnamə verilməsi məsələsinə həmin idarə rəhbərinin müavininin təqdimatı əsasında komissiyada baxılır.

4.2. Şəhadətnamənin verilməsi haqqında təqdimatda irəli sürülən təklif əsaslandırılmalı və aşağıdakı sənədlərlə birlikdə komissiyaya təqdim edilməlidir:

4.2.1. namizədin fərdi iş planı;

4.2.2. məhkəmə ekspertizası idarəsinin struktur qurumunda məsələnin müzakirəsinə dair protokoldan çıxarış;

4.2.3. namizədin xasiyyətnaməsi;

4.2.4. namizədin yerinə yetirdiyi işlərə dair hesabatı.

4.3. Komissiya şəhadətnamənin verilməsi haqqında təqdimatda komissiyaya daxil olduğu tarixdən 15 (on beş) gün müddətində baxmalıdır.

4.4. Namizədə komissiyanın iclasının keçirilməsinə əzi 5 (beş) gün qalmış məlumat verilir.

4.5. Namizədin bilik səviyyəsinin yoxlanılması fərdi qaydada və 35 (otuz beş) dəqiqəyədək aparılır.

4.6. Hər bir namizədə iddiasında olduğu ekspertizası üzrə hazırlıq dərəcəsinə müəyyən etmək məqsədilə 7 (yeddi) sual verilir.

4.7. İclasın gedişində təqdim edilmiş materiallar və verilən suallar vəsaitilə aşağıdakılar qiymətləndirilir:

4.7.1. məhkəmə ekspertizası fəaliyyətinə dair qanunvericilik, tədqiqat metodları sahəsində biliklər, onların təbiiqi etmək, tədqiqat aparmaq, habelə texniki avadanlıqlardan istifadə və ekspert rəyi tərtib etmək bacarığı;

4.7.2. məhkəmə ekspertizasının nəzəri və praktik problemləri ilə bağlı biliklər, elmi-məntiqi təhlil aparmaq, məsələləri ən səmərəli metodlar seçməklə həll etmək qabiliyyəti;

4.7.3. fikrini və rəyini sərbəst və həmiya aydın olan tərzdə ifadə etmək qabiliyyəti;

4.7.4. analitik düşünmək qabiliyyəti, hadisələri hərtərəfli təhlil etmək və obyektiv qiymətləndirmək, problemin həlli ilə bağlı qərar çıxarmaq bacarığı;

4.7.5. etik davranış kodeksinin tələblərinə dair məlumatlılığı.

4.8. İclasın noticələri üzrə komissiya tərəfindən aşağıdakı qərarlardan biri qəbul edilir:

4.8.1. şəhadətnamənin verilməsi barədə təqdimatın dövlət orqanının rəhbərinə verilməsinə dair;

4.8.2. şəhadətnamənin verilməsindən imtina edilməsi barədə təqdimatın dövlət orqanının rəhbərinə verilməsinə dair.

4.9. İclas zamanı namizədin verdiyi hər bir cavab komissiyanın üzvləri tərəfindən ən çox 5 (beş) balla qiymətləndirilir. Hər bir cavab üzrə Komissiya üzvlərinin verdiyi qiymətlərin toplanması və nəticənin iclasda iştirak edən komissiya üzvlərinin sayına bölünməsi yolu ilə həmin cavab üzrə orta bal müəyyən olunur. İclasın noticəsi üzrə ən çox 35 bal toplanmaq mümkündür. Komissiya üzvlərinin verdiyi qiymətlər və namizədin topladığı ümumi bal "Ekspert-ixtisas komissiyasının namizəd barəsində tərtib etdiyi bal cədvəli"ndə qeyd olunur (2 nömrəli əlavə).

4.10. Namizəd maksimal balın 60%-ni və daha çox bal topladıqda, müvafiqyyət qazanmış hesab olunur.

4.11. Komissiyanın iclasının noticəsi komissiyanın iclas protokolunda əks olunmaqla rəsmiləşdirilir. İclas protokolunda namizədə verilən sualların və cavabların qısa məzmunu, komissiya üzvlərinin qiymətləndirmə balları, komissiyanın qərarı və digər məsələlər əks olunur (1 nömrəli əlavə).

4.12. İclasın noticələri barədə məlumat iclasın keçirildiyi gündən 3 (üç) iş günü müddətində namizədə bildirilir.

5. Özəl məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin alınması üçün mürciət

5.1. Özəl məhkəmə eksperti qismində fəaliyyət göstərmək üçün şəhadətnamə almaq istəyən şəxslər Ədliyyə Nazirliyinə müraciət edirlər.

5.2. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxslərin sənədlərinin qəbul edilməsi müddəti Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyən olunur, bu barədə məlumat da Ədliyyə Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsində elan verilir. Həmin müddət başa çatdıqdan sonra təqdim olunan sənədlər (elan edilmiş müddətdə sifarişli poçtla göndərilən sənədlər istisna olmaqla) qəbul edilmir.

5.3. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxsin ərizəsinə (3 nömrəli əlavə) aşağıdakı sənədlər əlavə olunmalıdır:

5.3.1. şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti;

5.3.2. şəxsin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

5.3.3. şəxsin ali təhsili haqqında sənədin (diplomun) notariat qaydasında təsdiq edilmiş surəti (xarici dövlətlərin Azərbaycan Respublikası ərazisində tanınan ali təhsil haqqında sənədi (diplom, şəhadətnamə və digər sənəd);

5.3.4. 4x6 sm ölçüdə 2 (iki) ədəd və 3x4 sm ölçüdə 2 (iki) ədəd rəngli (ağ fonda) fotosəkil;

5.3.5. Qanunun 11-ci maddəsinin beşinci hissəsinə uyğun olaraq, şəhadətnamə almaq istəyən şəxsin aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verdiyini təsdiq edən sənəd:

1. ekspert qismində fəaliyyət göstərmək istədiyi ixtisas üzrə ən azı 10 (on) il işlədiyi barədə (məhkəmə ekspertizası əsasında işlədikdə - məhkəmə kitabçasının surəti, mülki hüquqi müqavilə əsasında fəaliyyət göstərdikdə isə vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi);

2. ekspert qismində fəaliyyət göstərmək istədiyi ixtisas üzrə fəlsəfə doktoru və ya elmlər doktoru elmi dərəcəsinin olduğu barədə (diplomun notariat qaydasında təsdiq edilmiş surəti, xarici ölkələrdə verilməsi elmi dərəcələr haqqında sənədlərin notifikasiyası (ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi və tanınması) və ya təkrar attestasiya əsasında tanınması barədə şəhadətnamə);

3. xüsusi biliklərə malik olduğunu təsdiq edən beynəlxalq səviyyədə tanınan sənədlərin (diplom, sertifikat və s.) mövcudluğu;

5.3.6. Qanunun 11-ci maddəsinin yeddinci hissəsinə əsasən Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən internet informasiya ehtiyatı vasitəsilə təşkil edilən məhkəmə ekspertizası fəaliyyətinə dair qanunvericiliyin ümumi tələbləri, ekspert rəyinin tərtib edilməsi qaydaları və etik davranış kodeksinin müddəalarına dair icbari təlimdə iştirak etdiyini təsdiq edən sənəd.

5.4. Bu Qaydanın 5.3-cü bəndində göstərilən sənədlərin Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər şəhadətnamə almaq istəyən şəxsdən tələb edilmir. Belə sənədlərin Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadıqda hallarda onların təqdim edilməsi şəhadətnamə almaq istəyən şəxsin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya şəhadətnamə almaq istəyən şəxs tərəfindən təmin edilir.

5.5. Ərizə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edilir və qeydiyyatda alınır.

5.6. Ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aradan qaldırılması mümkün olan və şəhadətnamənin verilməsindən imtinağa səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, onların aradan qaldırılması barədə məlumat şəhadətnamə almaq istəyən şəxsə ərizənin qeydiyyatda alındığı tarixdən 2 (iki) iş günündən gec olmayaraq təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə, yaxud elektron üsulla göndərilir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi noticələri ona izah edilir. Bütün çatışmazlıqlar şəhadətnamə almaq istəyən şəxsə eyni zamanda bildirilməlidir.

5.7. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxs həmin çatışmazlıqlar məlumatı aldığı gündən ən gec 10 (on) iş günü müddətində aradan qaldırılmalıdır. Bu zaman şəhadətnamənin verilməsi ilə bağlı müddətin axımı dayandırılır və dayandırılmış müddət şəhadətnamənin verilməsi müddətində qərarlı edilir. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxsin çatışmazlıqların aradan qaldırılması barədə müraciətindən sonra müddətin axımı bərpa olunur.

5.8. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxs ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aşkar olunan çatışmazlıqlar bu Qaydanın 5.7-ci bəndində göstərilən müddətdə aradan qaldırılmaqda, ərizənin baxılmaması saxlanılması haqqında qərar qəbul edilir və bu barədə şəhadətnamə almaq istəyən şəxsə 2 (iki) iş günü müddətində yazılı məlumat verilir.

5.9. Şəhadətnamə almaq istəyən şəxs aşkar olunmuş çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra şəhadətnamənin verilməsi üçün təkrar ərizə ilə müraciət edə bilər.

5.10. Ərizənin qeydiyyatda alındığı tarixdən 2 (iki) iş günü müddətində şəxsin Qanunun 11-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olub-olmadığı aşkar edilir və aşırdırmanın noticə-sindən asılı olaraq, toplanmış sənədlər 1 (bir) iş günü ərzində komissiyaya təqdim edilir.

5.11. Şəhadətnamə almaq üçün təqdim edilən sənədlərdə bilərəkdən təhrif olunmuş məlumatların qeyd edildiyi aşkar olunduqda şəhadətnamənin verilməsindən imtina edilir. Şəhadətnamənin verilməsindən imtina edildikdə, bu barədə qərar şəhadətnamə almaq istəyən şəxsə qəbul olunduğu tarixdən 2 (iki) iş günündən gec olmayaraq təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə, yaxud elektron üsulla göndərilir.

6. Özəl məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi

6.1. Namizədin sənədləri bu Qaydanın 5.10-cu bəndinə uyğun olaraq komissiyaya təqdim edildiyi gündən 2 (iki) iş günü müddətində onunla müsahibə keçirilir. Müsahibənin keçirildiyi yer və vaxt barədə namizədə müsahibənin keçirilməsinə ən gec 1 (bir) iş günü qalmış məlumat verilir. Müsahibəyə gələnlər özəri ilə şəxsiyyət vəsiqəsini gətirməlidirlər.

6.2. Müsahibənin keçirilməsi və namizədin qiymətləndirilməsi bu Qaydanın 4.5-4.10-cu bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

6.3. Namizəd bu Qaydanın 4.10-cu bəndində nəzərdə tutulmuş balı topladıqda, şəhadətnamənin verilməsindən imtina edilir.

6.4. Komissiyanın iclas protokolu bu Qaydanın 4.11-ci bəndinə uyğun olaraq tərtib edilir.

6.5. Namizədin müraciəti əsasında müsahibənin keçirildiyi gündən 2 (iki) iş günü müddətində ona topladığı ballara dair komissiya sədrinin imzası ilə təsdiq edilmiş arayış verilir.

7. Yekun müddəalar

7.1. Komissiyanın iclasının keçirildiyi gündən 1 (bir) iş günü müddətində komissiyanın iclas protokolu, onun əsasında tərtib edilmiş təqdimatla birgə dövlət orqanının rəhbərinə təqdim edilir.

7.2. Komissiyanın təqdimatı və bu Qaydanın 7.4-cü bəndinin tələbi nəzərə alınmaqla, 1 (bir) iş günündən gec olmayaraq dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən namizədə şəhadətnamə verilməsi və ya verilməsindən imtina edilməsi barədə yekun qərar qəbul edilir.

7.3. Şəhadətnamə dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən imzalanır, həmin orqanın möhürü ilə təsdiq edilir (4 nömrəli əlavə).

7.4. Özəl məhkəmə ekspertləri qismində fəaliyyət göstərmək istəyən şəxslərə şəhadətnamə verilməsi üçün dövlət rüsumunun ödənilməsi vəzifəsi barədə sifahi və ya yazılı məlumat verilir. Dövlət rüsumunun ödənil-

məsi faktını təsdiq edən sənəd Ədliyyə Nazirliyinə şəhadətnamə almaq istəyən şəxs tərəfindən təqdim edildikdən sonra şəhadətnamə 2 (iki) iş günündən gec olmayaraq həmin şəxsə təqdim edilir. Dövlət rüsumunun ödənilməsi faktını təsdiq edən sənəd təqdim edilmədikdə, şəhadətnamənin verilməsindən imtina edilir.

7.5. Bu Qaydanın 6.3-cü və 7.4-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş hallarda şəhadətnamənin verilməsindən imtina olunduqda, bu barədə qərar "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.10-cu maddəsinə uyğun olaraq rəsmiləşdirilərək şəhadətnamə almaq istəyən şəxsə həmin qərarın qəbul olunduğu tarixdən 2 (iki) iş günü müddətində təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərilir. Şəhadətnamənin verilməsindən imtina şəxsin yenidən müraciət etməsinə maneə olur.

7.6. Şəhadətnamə almış şəxs barədə ətraflı məlumat Məhkəmə Ekspertlərinin Reyestrinə daxil edilir.

7.7. Şəhadətnamə verilən hər bir məhkəmə eksperti üçün komissiyanın katibi tərəfindən məhkəmə ekspertinin vəzifəsi (5 nömrəli əlavə) tərtib edilir.

7.8. Məhkəmə ekspertinə yeni ixtisas verilməsi ilə əlaqədar ona yeni şəhadətnamə verilir. Yeni şəhadətnamənin verilməsi bu Qaydanın tələblərinə əməl etməklə, ümumi qaydada həyata keçirilir.

7.9. Məhkəmə ekspertinin fəaliyyətinə Qanunun 11-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda şəhadətnamə ləğv edilməklə xitam verilir. Qanunun 11-1-ci maddəsinin birinci hissəsinin beşinci abzasında nəzərdə tutulmuş hallarda məhkəmə ekspertinin şəhadətnaməsi ləğv edilməklə fəaliyyətinə xitam verilməsi qaydası Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 25 may tarixli 165 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Məhkəmə ekspertlərinin attestasiyasının keçirilməsi və ixtisas dərəcəsinin verilməsi qaydaları" ilə tənzimlənir.

7.10. Məhkəmə ekspertizası idarəsinin ekspertinin şəhadətnaməsinin ləğvi ilə əlaqədar məsələyə həmin idarənin struktur qurumu rəhbərinin təqdimatı (məhkəmə ekspertiz

Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi

QAYDASI

Əvvəli 11-ci sah.

"Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası"na

2 nömrəli əlavə

Ekspert-ixtisas komissiyasının namizəd barəsində tərtib etdiyi

BAL CƏDVƏLİ

(namizədin soyadı, adı, atasının adı)

Sualın №-si	Sualın məzmunu	Ciymətdəndirilmənin notları	Ümumi bal

1. Ekspert-ixtisas komissiyasının sədri:

Ekspert-ixtisas komissiyasının üzvləri:

2. Komissiyanın sədrinin müavini:

3.

4.

5.

6.

7.

Komissiyanın

katibi:

"Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası"na

3 nömrəli əlavə

Azərbaycan Respublikasının

Nazirliyinə

yaşayan

tərəfindən

ƏRİZƏ

Mən, _____ oğlu/qızı (doğulduğu il, ay və gün _____, şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası və nömrəsi _____) özəl məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyirəm.

Bununla əlaqədar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş prosedurlar çərçivəsində müvafiq şəhadətnamə almaq məqsədilə sənədlərimi qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Bildirirəm ki, ikili vətəndaşlığım, digər dövlətlər qarşısında öhdəliklərim, bəzəmdə bəraətverici əsaslar olmadan cinayət işinin xitam olunması haqqında istintaq orqanı və məhkəmənin qərarını qüvvəyə minmiş qərar yoxdur, din xadimi deyiləm, əvvəllər cinayət törətməyə görə məhkum olunmamışam, bəzəmdə məhkəmə ekspertizası fəaliyyəti ilə məşğul olmağımın məhdudlaşdırılması və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi haqqında məhkəmə qərarı çıxarılmayıb, qanunla müəyyən edilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyəti hesab olunmamışam.

Əlavə edilmiş sənədlərin siyahısı:

İmza:

(soyadı, adı və atasının adı)

" _____ " 20 ____ il

"Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası"na

4 nömrəli əlavə

(dövlət orqanının adı)

MƏHKƏMƏ EKSPERTİZASI İDARƏSİNİN EKSPERTİNİN ŞƏHADƏTNAMƏSİ

№ _____

(məhkəmə ekspertinin adı, soyadı, atasının adı)

Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli №-li

qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ "

20 ____ il tarixli №-li əmri ilə " _____ " 20 ____ il

tarixindən _____

(məhkəmə ekspertizasının növü)

ekspertizası _____ (ixtisasın adı)

məhkəmə eksperti ixtisası üzrə ekspertiza keçirmək hüququ verilməmişdir.

Azərbaycan Respublikasının naziri

(imza) (adı və soyadı)

M.Y.

Bakı şəhəri, " _____ " 20 ____ il. Şəhadətnamə xidməti vəsiqə təqdim edildikdə etibarlıdır.

Qeyd. Şəhadətnamənin ölçüsü 297x210 mm olmaqla, mətbəə üsulu ilə qırmızı rəngli cildə hazırlanır. Cildin üz qabığında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbi əks etdirilir.

Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi

ÖZƏL MƏHKƏMƏ EKSPERTİNİN ŞƏHADƏTNAMƏSİ

Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli №-li

qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası ədliyyə nazirinin " _____ "

20 ____ il tarixli №-li əmri ilə " _____ " 20 ____ il

tarixindən _____

(məhkəmə ekspertizasının növü)

ekspertizası _____ (ixtisasın adı)

məhkəmə eksperti ixtisası üzrə ekspertiza keçirmək hüququ verilməmişdir.

Azərbaycan Respublikasının ədliyyə naziri

(imza) (adı və soyadı)

M.Y.

Qeydiyyat nömrəsi _____ Bakı şəhəri, " _____ " 20 ____ il.

Qeyd. Şəhadətnamənin ölçüsü 297x210 mm olmaqla, mətbəə üsulu ilə qırmızı rəngli cildə hazırlanır. Cildin üz qabığında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbi əks etdirilir.

"Məhkəmə eksperti şəhadətnaməsinin verilməsi qaydası"na

5 nömrəli əlavə

Məhkəmə ekspertinin vəzifəsi

Soyadı, adı, atasının adı _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə ixtisası üzrə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsi verilməmişdir.
Doğulduğu il _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə ixtisası üzrə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsi verilməmişdir.
Təhsili _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə ixtisası üzrə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsi verilməmişdir.
Elmi dərəcəsi _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə ixtisası üzrə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsi verilməmişdir.
Vəzifəsi _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə ixtisası üzrə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsi verilməmişdir.
Məhkəmə ekspertizası sahəsində iş stajı _____	Ekspert-ixtisas komissiyasının " _____ " 20 ____ il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikası _____ nazirinin " _____ " 20 ____ il tarixli №-li əmri ilə məhkəmə ekspert şəhadətnaməsindən məhrum edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 168

QƏRAR

Bakı şəhəri, 26 may 2023-cü il

"Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 16 may tarixli 220 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 16 may tarixli 220 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının

Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 5, maddə 1128, № 11, maddə 2446; 2020, № 9, maddə 1222; 2021, № 8, maddə 972; 2022, № 6, maddə 677) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsi"nin 5.3-cü bəndinin ikinci cümləsinin 2018-ci il 16 may tarixli 220 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının

2. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu publik hüquqi şəxsin strukturunu"nun 1-ci hissəsində "və şöbələr" sözləri ", şöbələr və sektorlar" sözləri ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 169

QƏRAR

Bakı şəhəri, 26 may 2023-cü il

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin kollegiyasının tərkibi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 11 may tarixli 186 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 24 iyun tarixli 115 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi haqqında Əsasnamə"nin 16-cı hissəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin kollegiyasının tərkibi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 11 may tarixli 186 nömrəli Qərarının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 5, maddə 946; 2017, № 8, maddə 1607; 2018, № 11, maddə 2422) 1-ci hissəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin kollegiya üzvlərinin sayı 11 (on bir) nəfərdən ibarət müəyyənləşdirilsin və aşağıdakı tərkibdə təsdiq edilsin:

Kollegiyanın sədri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri

Kollegiyanın üzvləri:

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin birinci müavini
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədrinin müavini
Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin Aparatının rəhbəri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi Aparatının Statistika işlərinin əlaqələndirilməsi və strateji planlaşdırma şöbəsinin müdiri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi Aparatının İnformasiya və ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin müdiri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi Aparatının Milli hesablar və makroiqtisadi göstəricilər statistikas şöbəsinin müdiri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi Aparatının Sosial statistika şöbəsinin müdiri

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin Elmi-Tədqiqat və Statistika İnnovasiyalar Mərkəzinin direktoru."

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 170

QƏRAR

Bakı şəhəri, 26 may 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Azərbaycan Respublikasının vahid büdcə təsnifatının təsdiq edilməsi barədə" 2018-ci il 11 oktyabr tarixli 440 nömrəli və "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının ümumi prinsiplərinə əsasən Qeyri-Hökumət təşkilatları tərəfindən mühəsibat uçotunun aparılması Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2018-ci il 29 dekabr tarixli 573 nömrəli qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 2 dekabr tarixli 670-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 11 oktyabr tarixli 440 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 10, maddə 2155; 2019, № 3, maddələr 528, 534, 544, 563, 566, 568, № 4, maddə 753, № 5, maddələr 935, 945, 971, № 7, maddə 1325, № 8, maddə 1475, № 10, maddə 1677, № 11, maddə 1878, № 12,

maddələr 2091, 2095; 2020, № 3, maddə 344, № 4, maddə 479, № 5, maddə 643, № 6, maddə 784, № 8, maddə 1134, № 9, maddə 1222, № 10, maddə 1273, № 11, maddələr 1403, 1408, № 12 (V kitab), maddələr 1589, 1597; 2021, № 2, maddə 203, № 3, maddələr 278, 288, 293, 300, 302, № 4, maddələr 395, 399, 404, 416, 417, 418, № 6 (IV kitab), maddə 695, № 7, maddələr 871, 874, № 8, maddələr 966, 973, № 9, maddə 1064, № 10, maddələr 1181, 1187, 1192, № 11, maddələr 1256, 1274, 1280, 1283; 2022, № 1, maddələr 53, 70, № 4, maddələr 377, 388, 398, 415, № 5, maddə 577, № 7, maddə 811, № 8, maddə 1026, № 9, maddələr 1085, 1101, № 10, maddə 1210, № 12, maddə 1552; 2023, № 2, maddə 320; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 15 aprel tarixli 117 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının

büdcə xərclərinin iqtisadi təsnifatına əlavə"nin "242100. "Mərkəzi dövlət idarəetmə orqanları üzrə ödənişlər" paraqrafında "istiqraz vərəqələri" sözləri "istiqrazlar" sözü ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 29 dekabr tarixli 573 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 12 (II kitab), maddə 2763; 2021, № 3, maddə 278) ilə təsdiq edilmiş "İctimai Sektor üçün Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarının ümumi prinsiplərinə əsasən Qeyri-Hökumət təşkilatları tərəfindən mühəsibat uçotunun aparılması Qaydaları"nın 20.6-cı bəndinin ikinci cümləsində "istiqraz vərəqələri" sözləri "istiqrazlar" sözü ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qərbi Azərbaycan İcmasında İrəvan şəhəri ilə bağlı tarixi həqiqətlərdən danışılıb

Qərbi Azərbaycan İcmasında (QAI) "İrəvan şəhəri və onun ətrafında olan 9 min kvadratkilometr Azərbaycan ərazisinin ermənilərə verilməsi - tarixi həqiqətlər və müasir çağırışlar" mövzusunda "dəyirmi masa" keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərlili, QAI-nin İH-nin sədr müavini, Milli Məclisin deputatı Ramil Həsən, QAI-nin İdarə Heyəti-

nin üzvü, AMEA Tarix İnstitutunda Qərbi Azərbaycan tarixi şöbəsinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Cəbi Bəhramov, QAI-nin İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Aydın

Mirzəzadə, Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinin elmi işlər üzrə dekan müavini, "Beynəlxalq ümumi hüquq" kafedrasının dosenti, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Rahim Məmmədov, AMEA-nın Tarix İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Vasif Qafarov, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Milli Müdafiə Universitetinin Harbi İdarəetmə İn-

stitutunun Milli təhlükəsizlik və hərbi elmlər kafedrasının professoru Aqil Şahmurov çıxış ediblər.

"Dəyirmi masaya" Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin üzvləri, tanınmış tarixçi və hüquqşünas alimlər, professorlar qatılıblar.

Tədbirdə iştirak edən ziyalılar İrəvan şəhəri ilə bağlı tarixi həqiqətlər barədə danışmış, sözügedən mövzu ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

28 MAY YENİ AĞDAMIN TƏMƏLINİN QOYULDUĞU GÜNDÜR

Düşməni çevrilən alçaq erməni ilk gül-ləsini 1988-ci ilin əvvəllərindən başlayaraq Ağdamı atdı.

Çünki Ağdamı yaxşı tanıyırdı, bildirdi ki, ona qalib gəlməyə, Qarabağa yiyələnməyə bilməyəcəkdir.

Lakin ağdamlılar nə hədədən qorxdular, nə güllədən, nə də erməniyə arxa durub onu müdafiə edənlərdən!

O zaman torpağı müdafiə edənlərin silahı çəmə, dəhrə, balta, tək-tük də ov tüfəngi idi.

Tez-tələsik ermənilərin sözlünü deyən-lərin tapşığı ilə ov tüfənglərini də yığdılar.

Ağdamlılar düşməni qarşısında əli-yahın qaldılar.

Yenə geri çəkilmədilər, əksinə, ar-xalı düşmənin üstünə getdilər!

Elə vətənin ilk şəhid övladlarını da Əlinin və Bəxtiyarın simasında Ağdam verdi.

Şəhid qanı yerdə qalmasın, torpaq düş-mən əlinə keçməsin deyərək uzun və qanlı savaş başladı.

Nə yaxşı vətənin qeyrətli oğulları Ağ-damı tək qoymadılar!

Azərbaycanın hər yerindən ürəklərinin hökmü ilə millətin qeyrətçəkəni kimi ona arxa durmağa gəldilər!

Bu yolda bir qismi şəhid də oldu!

Amma heç kim vətəni darda, arxasız, köməksiz, müdafiəsiz qoymadı!

Ağdamlılar o qəhrəmanları sevərək bağrılarına basdılar, igidlikləri ilə qü-rur duyduqları, şəhid gədənə görə yaşayış axudular.

Ov tüfənginin yığılmasından sonra Ağdama ikinci xəyanət AXC-Müsavət cütüyləndən gəldi.

Şuşada "armud ağacının qırılması" ilə Bakıdakı meydana çıxan cəbhəçilər az sonra "imperiya siyasətinin tənqidi"ni unudaraq hakimiyyət uğrunda mübarizəyə girişdilər.

Torpaqların müdafiəsi yaddan çıxdı.

Düşməni hücumlarının qarşısını kəsməli olan zirehli texnika, əliavtomatlı dö-yüşçülər Bakının küçələrində göründülər, Milli Məclisə hücumun önündə getdilər.

Boş qalan səngərlər, döyüşçüsüz qalan müdafiə mövqeləri düşməni əlinə keçdi.

AXC-Müsavatın iqtidara zorakılıqla gəlişi, şəxsi maraqların təmini yolunda törətdikləri əməllər, ölkədə yaradılan xaos, anarxiya və qanunsuzluq mühtəşəm düş-mənin əlinə işləyirdi...

Onların sərtşöhisizliyi və naşliyi ucba-tından alovlanan vətəndaş müharibəsi isə diqqəti və ordunun imkanlarını daxili və-ziyyətə yönəltməyindən düşməni az vaxtda xeyli uğur qazanaraq ölkənin içərilərinə doğru irəlilədi.

Bu xəyanətin ağır nəticələri yalnız 44 günlük Vətən müharibəsində aradan qaldırıldı!

Həm də böyük igidlik və qəhrəmanlıqlarla!

Bu gün bütün Azərbaycan Qarabağdır! Müzəffər Ali Baş Komandanımız "Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi" deyərək bütün Azərbaycanı Qarabağa çevirdi, həm torpaqlarımızı qaytar-dı, həm də hər bir şəhidimizin qisasını artıqlaması ilə aldı!

◆ ◆ ◆

Ağdam uzun illər boyu, dayanmadan, mərhələlərlə dağıdıldı, talan edildi, ölə keçənlər Hayastana, İrana daşındı.

Əvəlcə əhalinin aparılmasına vaxt və im-kan tapmadığı ev imlakı yağmalandı:

* Xalça-palaz, qab-qasıq;

* Bütün mebel - şifoniyələr, servantlar, paltar şkafları, stol-stul, mətbəx mebelləri və s.;

* Yorgan-döşək, tül-pərdə, çarpayı ört-ükləri;

* Elektrik məişət cihazları, çil-çıraqlar;

* Sahibsiz evlərdə gözə dəyən, ölə keç-nənə varda, hamısı.

Sonra keçdilər evlərə, binalara, digər tikililərə:

* Muzey eksponatları daşınıb aparıldı;

* Bina və evlərin damlarının demirləri söküldü;

* Döşmələr, tavanlar, qapı və pəncərə-lər çıxarılaraq "taxta materialı"na çevrildi;

* Sonra keçdilər evlərin divarlarına, höyətlərin hasarlarına: ağ mişar daşından olanlar İrana daşındı, qopara bilmədikləri-ni isə partladaraq dağıtdılar;

İllərlə dağıdılıb, günlərlə tikilib-qurulan AĞDAM

* Şəhərin bütün küçələri başdan-baş-a qazıldı, dəmir borularla yerin altı ilə çəkil-miş su və kanalizasiya xətləri çıxarılıb aparıldı, sonra heç xəndəklər də doldurul-madı və beləliklə, küçələr "yoxa çıxdı";

* Meyvə ağacları, meşələr qırıldı, me-bel düzəldilməsində istifadə olundu.

Haylar fars qardaşları ilə əlbir işlə-dilər, molla rejimi üzəndə halal söylə-sə də, Ağdamda hər şeyin haramına getdi.

Gəlib müqəddəs torpaqlarımızda nar-kotik plantasiyaları saldılar.

Məscidləri donuz tövləsinə çevirdilər.

Beləliklə, erməni-fars qardaşlığı və işbirliyi ilə illərlə davam edən talan və dağıntılar nəticəsində Ağdam "ruhlar şəhəri"nə, "Qafqazın Xirosması"na çevrildi.

Başdan-baş xarabazara çevirdikləri ərazidə barbarlıqlarının, vəhşiliklərinin, orta əsr qəbiləsi tayfalarının təkəkkürünün daşçıların simvolu olaraq əməllərinin və özlərinin "abidəsi"ni yaratdılar.

◆ ◆ ◆

Düşmənin Ağdama atdığı güllə və mərmilərin sayı-hesabı bilinmir.

Amma Ağdam Müzəffər Ali Baş Ko-mandan İlham Əliyev tərəfindən işğal-dan azad edilərkən oradan ordumuza tərəf bir güllə belə atılmadı!

Ağdamda şəhid olmuş qəhrəman əsgər və zabitlərimizin ruhları buna imkan vermədi!

Halbuki düşməni orada təbii relyefdən də istifadə etməklə on qat müdafiə xətti qurmuşdu.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev düşmənin möhvl edilmiş zirehli texnikasını, müxtəlif silahlarını və avto-mobillərini Bakıya gətirərək Hərbi Qə-nimətlər Parkında nümayiş etdirdi!

Arzu edən hər kəs istədiyi vaxt baxa bilər:

* Zirehli texnikanın keçə bilməməsi üçün dərin xəndəklər;

* Hayların "keçilməz" hesab etdikləri "Ohanyan xətti";

* Tank əleyhinə minalar zolağı;

* Piyadalar əleyhinə minalar sahəsi;

* Kameralarla təchiz edilmiş müdafiə sənədləri;

* Xüsusi hazırlanmış və möhkəmlən-dirilmiş atəş nöqtələri;

* Dağlarda yaradılmış, dəmir qapıları-nın qalınlığı 70 santimetr olan beton bun-kerlər və s.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev hərbi əməliyyatlar dövründə elə bir taktika və strategiya tətbiq etdi ki, yuxarıda sadaladığımız hamısı gərəksiz müdafiə mövqelərinə çevrildi!

Haylar ötən əsrin doxsanıncı illərinin "yerüstü" müharibəsinə hazırlaşmışdılar.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev isə onların başlarına göydən od yağdırdı!

XXI əsrin ən yeni müharibəsinə apardı!

Ermənistana ordusu silah-sursatını, zi-rehli texnikasını ataraq vahimə içərisində qaçdı.

On bir min fərarsı, yeddi-səkkiz min canlı qüvvə itkisi oldu!

"Məğlubedilməz ordu" fərarilər və qorxaqlar yağmağa çevrildi!

Ağdam, Laçın, Kəlbəcər azadlığına qovuşdu!

◆ ◆ ◆

Azərbaycan xalqı, xüsusən keçmiş məcburi köçkünlər Böyük qayıdışı böyük səbirsizliklə, intizarla gözləyir.

Qarabağın, Şorqi Zəngəzurun bərpası və quruculuğu ilə bağlı hər xəbəri maraq və diqqətlə izləyirlər.

Quruculuğun isə miqyası böyük, həc-mi geniş, görülməsi işlər saysız-hesabsızdır.

Böyük qayıdışı əngəlləyən, ləngidən yeganə maneə işğal illərində əraziyə hə-dindən çox tank və piyada əleyhinə mi-naların basdırılmasıdır.

Hazırda Azərbaycan dünya üzrə mi-na-larla ən çox "çirkəndirilmiş" ölkələrdən biri sayılır.

Hər yerdən əli üzülən düşməni yenə də pisliyindən əl çəkmir, həqiqi mina xəritə-lərini təqdim etmir, beynəlxalq qurumlar isə bu məsələdə ona təzyiq göstərmirlər.

Odur ki, xeyli vaxt almasına baxmaya-rağ, işğaldan azad edilmiş əraziləri qarış-qarış yoxlayıb təmizləmək lazım gəlir.

Tikinti və quruculuq işləri isə görün-məmiş sürətlə gedir!

Dövlət başçısı İlham Əliyev Qarabağda və Şorqi Zəngəzurdə, o cümlədən Ağdamda "ağıllı yaşayış məntəqələri" yaratmaq, dünyanın hər yerində şəhər-salınmada mövcud olan nümunələrin ən yaxşılarını buraya gətirmək bərədə ciddi göstəriş verib!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

Şəhərlər sırasında ilk olaraq iki il əv-vəl yeni Ağdamın Baş planı hazırlanaraq təsdiq olundu!

Bərpa və quruculuq işləri görünməmiş sürətlə gedir!

Xarabalıqlar içindən yeni Ağdam zü-hur edir:

* Bir-birindən yaraşıqlı çoxmərtəbəli binaları;

* Müasir tələblərə cavab verən mək-təbləri və uşaq bağçaları;

* Dağüstü parkı, çürbəcür karuselləri olan xiyaban və istirahət guşələri;

* Şəhərin daxilində 79 kilometr uzun-luğunda xüsusi velosiped yolu;

* Motorlu qayıqlar üzəcək iki kilometr-lik su kanalları;

* Süni yaradılmış şulə və gölləri;

* Ən müasir, təkrarsız tramvayları olan Ağdam!

Bərdədən Ağdamı uzanan 45 kilometr-lik birinci dərəcəli yol gecələr işıqlandırıl-macaqdır.

Yeni salınan dəmir yolu xətti və stan-siyalar da sürətlə inşa edilir.

Sənaye məhəlləsinin, 1 nömrəli tam orta məktəbin, neçə-neçə binaların tikinti-si başa çatdırılmış, yeni-yeni obyektlərin təməli qoyulmuşdur.

Ağdam Qarabağın ən böyük və ən göz-əl guşəsi, respublikamızın dördüncü şəhəri olacaqdır!

◆ ◆ ◆

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə güdrətli Azər-baycan Ordusu hayları əbədi məğlubiy-yə uğraddı, darmadağın etdi!

Lakin bu qorxaq və fərari, terrorçu mil-lət kimlərsə, yaxud nəyəsə ümid bağlaya-rağ sülh müqaviləsini imzalamaq istəmir.

"Böyük Ermənistan" xülyasının puça çıxarılmasını qəbul edə bilmirlər!

Paşinyan sülh müqaviləsini imzala-yacağı halda özününkülər tərəfindən sui-qəsdlə öldürülməyindən qorxur.

Odur ki, nala-mıxa vurur, dediyinin dalından qaçır, danışıqları uzadır.

Əslində, vaxtı itirən, dalanda qalan di-lənçi Hayastandır.

Azərbaycan öz işindədir:

* Ordunu gücləndirməkdə davam edir, fasiləsiz hərbi təlimlər keçirir;

* Həllədiçi yüksəklikləri götürərək strateji mövqələrdə möhkəmlənir;

* Böyük qayıdışı hissə-hissə, mərhələ-lərlə həyata keçirir;

* Sərhədlərinə sahib çıxaraq öz im-kanları ilə etibarlı şəkildə qoruyur;

* Sülh danışıqlarında qətiyyətli mövqe nümayiş etdirərək irəli sürdüyü şərtlərin üzərində möhkəm dayanır;

* Beynəlxalq qurum və təşkilatlarda aktiv fəaliyyət göstərərək nüfuzunu dur-madan artırır;

* Avropa İttifaqı və dövlətləri ilə əməkdaşlığı artırır və möhkəmləndirir.

Bir sözə, Azərbaycan zaman itki-sinə yol vermir!

Nəzərdə tutduğu bütün işləri dəqiq-liklə və ardıcılıqla icra edir!

Zamanı itirən, işğal etdiyi ərazilərdən qovulan, bu günü və gələcəyi olmayan Ha-yastandır!

Nəyəsə ümid bağlayan, nəyinsə dəyi-şəcəyini, Azərbaycanın zəifləyəcəyini ax-maçasına gözləyən Hayastan.

Görünür, belə ağır bir gündəndə "Neme-zis" abidəsi qoyan bu milləti "dəmir yum-ruq"dan başqa heç nə ağıllandıra bilmir.

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Daha Azərbaycanın icazəsi və razılığı olmadan kimsə nə "torbaya" daxil ola, nə də ordan çıxıb!

Azərbaycan 105 ildə ilk dəfədir ki, sərhədlərinə tam şəkildə özü nəzarət edir!

Heç kim də onun bu istiqamətdəki müstəqil fəaliyyətinə qarşı və ya bu-run soxa bilmir!

Artıq torbannın içindəkilərin bircə yolu qalır:

Azərbaycan qanunlarını tanımaq, ona hörmət və əməl etmək, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul etməkdir!

Ya da ki, Azərbaycanın ərazilərini tək edərək Hayastana, yaxud dünyanın istənilən ölkəsinə cəhənnəm olub getməkdir!

Seçim özlərindir:

Varlı Azərbaycan, yaxud dilənçi Ha-yastan!

◆ ◆ ◆

Torbannın ağzı bağlandı!

Bu günlərdə 28 May - Müstəqillik Günü ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin ünvanına təbrik məktubları gəlməkdə davam edir. Nəzər yetirdikdə görürük ki, qlobal siyasətdə aparıcı rol oynayan bütün dövlətlərin rəhbərləri, hökumət başçıları Azərbaycan Prezidentini təbrik edirlər. Bu təbriklərin hər biri ilk növbədə nüfuzlu siyasi liderlərin İlham Əliyevə və Azərbaycanca olan ehtiram və rəğbətini təcəssümüdür.

Regionun iqtisadi gücü

Bir neçə gün əvvəl isə Prezident İlham Əliyev Moskvada Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının geniş tərkibdə iclasında iştirak edib. Azərbaycan 2014-cü ildə yaradılmış bu təşkilatın üzvü deyil. Amma Ermənistan istisna olmaqla, Azərbaycanın bu təşkilatın digər üzv dövlətləri ilə sıx iqtisadi və siyasi münasibətləri var.

İclasda çıxışında bu barədə danışan Prezident İlham Əliyev ötən il Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə əmtəə dövriyyəsinin 31 faiz artdığını və 4,7 milyard dollar təşkil etdiyini bildirdi. Bu ilin yanvar-aprel aylarında isə qarşılıqlı ticarətin həcmi daha 38 faiz artıb. Ötən il Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv ölkələrin Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinə də payı 9 faizə yaxın olub. İlham Əliyev həmçinin əmtəə dövriyyəsinin gələcək artımında böyük potensialın olduğunu diqqətə çatdırıb.

İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat yollarının coğrafi kəsişməsində yerləşir. Ölkəmiz Xəzərdə 50 gəmidən ibarət ən böyük ticarət donanmasına malikdir. On beş milyon ton üçün daşınmasına hesablanmış Ələt Dəniz Limanı yaxın vaxtlarda modernləşdiriləcək və yükəşmələrin həcmi 25 milyon tona çatacaq. Ölkəmizin nəqliyyat-logistika infrastrukturunu bütün istiqamətlərdə daşımaları həyata keçirməyə imkan verir. Respublikamızda 8 beynəlxalq aeroport fəaliyyət göstərir. Ölkəmiz illik 500 min ton yük dövriyyəsi ilə regionda ən iri hava yük donanmasına malikdir. Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu isə Avropaya, həmçinin Türkiyənin Aralıq dənizi limanlarına çıxışı təmin edir. Respublikamızın əsas hissəsini Naxçıvanla birləşdirəcək Zəngəzur dəhlizinin yaradılması isə Azərbaycanın nəqliyyat-logistik imkanlarını daha da artıracaq. Bütün bunlar onu göstərir ki, Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə iqtisadi dövriyyəsinin daha da artırılması üçün geniş imkanlar var.

Təbii ki, ayrı-ayrılıqda götürüldükdə təşkilata üzv dövlətlərdə Azərbaycanın

Qlobal nüfuzun və ehtiramın nümunəsi

iqtisadi əməkdaşlığında ildən-ilə artan dinamizmi görmək mümkündür. Ermənistan isə bu təşkilatın üzvü olsa da, onun təşkilatda təmsil olunan dövlətlərlə iqtisadi-ticarət dövriyyəsi bu rəqəmdən qat-qat azdır. Bu da öz növbəsində Azərbaycanın regionun iqtisadi gücünü göstərir. Avrasiya İqtisadi Birliyi üzvlərinin Azərbaycanla sıx iqtisadi əməkdaşlığını təsdiq edən mühüm faktordur. Ələt Rusiya Prezidenti Vladimir Putin də Azərbaycanın ikitərəfli formatda təşkilata üzv ölkələrlə iqtisadi əməkdaşlığının müntəzəm artdığını qeyd edərək, bunun həm Azərbaycan üçün, həm də təşkilatın hər bir iştirakçısı üçün əhəmiyyətli kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

Rəğbətə qarşılanan siyasət

Dövlətimizin başçısı bu təşkilatın iclasında Rusiya Prezidentinin dəvəti əsa-

sında qonaq qismində iştirak edirdi. Bu dəvətin özü ilk növbədə Prezident İlham Əliyevin yüksək siyasi nüfuzunu təsdiq edən mühüm siyasi amildir. Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev ötən il Azərbaycanın üzv olmadığı Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının sammitində iştirak etmişdi. Prezident İlham Əliyevin "demir yumruğu"nun növbəti zəfəri olan 2022-ci ilin sentyabr döyüşlərindən sonraya təsadüf edən bu sammitə dəvət almaı və bu çərçivədə keçirdiyi görüşlər dövlətimizin başçısına və Azərbaycana əməkdaşlığının müntəzəm artdığını qeyd edərək, bunun həm Azərbaycan üçün, həm də təşkilatın hər bir iştirakçısı üçün əhəmiyyətli kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

Ümumiyyətlə, Prezident İlham Əliyevin hadisələrə və proseslərə baxışı, münasibəti hər bir beynəlxalq tədbirin diqqətə izlənilən məqamların-

dandır. Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının geniş tərkibdə iclası da bu baxımdan xüsusi qeyd edilməlidir. Təbii ki, bunun əsas səbəbləri ilk növbədə Prezident İlham Əliyevin özünün yüksək siyasi nüfuzu və həyata keçirdiyi siyasətin məzmunudur. Azərbaycan Prezidentinin qətiyyətli və müstəqil siyasəti, qlobal və regional əməkdaşlıqda konkret, aydın və dəqiq mövqeyə ortaya qoyması bütün siyasi müstəvilərdə təqdir olunur, rəğbətə qarşılanır.

Bütövlükdə, Prezident İlham Əliyevin Moskvada Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının geniş tərkibdə iclasında iştirakı Azərbaycanın güclü global mövqelərinin növbəti təsdiqi oldu. Eyni zamanda bu iclas Ermənistanın diplomatik müstəvidə növbəti dəfə fəlakətə uğradılması ilə yadda qalan mühüm siyasi hadisə oldu.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Avrasiya məkanını üçün açar ölkədir

Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının iclasına qonaq qismində dəvət edilməsi təsadüfi deyil

İstər hərbi qüdrətinə, istərsə də iqtisadi gücünə görə Azərbaycan Cənubi Qafqazda lider dövlətdir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən pragmatik və qətiyyətli daxili və xarici siyasət sayəsində ölkəmiz tarixinin ən ciddi uğurlarına imza atır. Bu uğurlar sayəsində Azərbaycan həm də Avrasiyanın çox mühüm nəqliyyat və enerji qovşağına çevrilir.

Azərbaycan Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvü olmasa da, bu quruma daxil olan dövlətlərlə (Ermənistan istisna olmaqla) 30 ildir ki, uğurlu əməkdaşlıq edir. (Yeri gəlmişkən, onu da bildirdik ki, ölkəmiz Ermənistanla da münasibətlərin normalaşdırılması üçün ərazi bütövlüyünün və suverenliyin qarşılıqlı şəkildə tanınması əsasında beynəlxalq təşkilatların, eləcə də Rusiya tərəfinin təşəbbüsü və vasitəçiliyi ilə ardıcıl iş aparır və əməkdaşlığa hazır olduğunu ifadə edir). Xatırladaq ki, ötən il Azərbaycanın Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə əmtəə dövriyyəsi 31 faiz artaraq 4,7 milyard dollar təşkil edib. Bu ilin yanvar-aprel aylarında qarşılıqlı ticarətin həcmi isə 38 faiz artıb. Ötən il Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv ölkələrin Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinə də payı 9 faizə yaxın olub.

Ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyi - "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat yollarının kəsişməsində yerləşməsi Avrasiya ölkələri ilə daha geniş əməkdaşlıq perspektivlərinə yol açır. Azərbaycanın nəqliyyat-logistika infrastrukturunu da bu istiqamətlərdə daşımaları həyata keçirməyə imkan verir. Biz Xəzər dənizində 50 gəmidən ibarət ən böyük ticarət donanmasına malikdir. 15 milyon ton üçün daşınmasına hesablanmış Ələt Dəniz Limanı yaxın vaxtlarda modernləşdirilərək yükdaşıma imkanlarını 25 milyon tona çatdıracaq. Azərbaycan eyni zamanda Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu ilə Avropaya, həmçinin Türkiyənin Aralıq dənizi limanlarına çıxışı təmin edir. Ölkəmiz həmçinin "Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi" layihəsinin fəal iştirak-

çısıdır. Bütün bunlar isə sözsüz ki, Azərbaycanın Avrasiya üçün açar ölkə olduğunu təsdiqləyir.

Xəbər verdiyi kimi, mayın 25-də Moskvada Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilmişdir. İclasda Rusiya Federasiyasının dövlət başçısı Vladimir Putin Azərbaycan Prezidentinin Ali Avrasiya İqtisadi Şurasının iclasında qonaq qismində iştirak etdiyini belə qiymət verməmişdir: "Mənim üçün qeyd etmək xoşdur ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyev bugünkü iclasda ilk dəfədir qonaq qismində iştirak edir".

Dövlətimizin başçısı isə tədbirdə iştirakını belə dəyərləndirmişdir: "Təxminən dörd ildir Azərbaycan 120 dövləti birləşdirən Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrlik edir. Qoşulmama Hərəkatı Birləşmiş Millətlər Təşkilatından sonra sayca ikinci beynəlxalq təsisatdır. Azərbaycan iqtisadiyyatı özü-özünü təmin edir və kənarından dəstəyə ehtiyacı yoxdur. Son 20 il ərzində ölkəmizin ümumi daxili məhsulu (ÜDM) 3 dəfədən çox artıb. Yoxsulluğun səviyyəsi təxminən 50 faizdən 5 faizə enib. Xarici borc ÜDM-nin demək olar ki, 9 faizindən aşağı səviyyəsindədir və ildən-ilə azalır. Azərbaycanın valyuta ehtiyatları xarici borcu 10 dəfə üstələyir. Hazırda qarşımızda duran başlıca məsələlərdən biri ixracın şaxələndirilməsidir. İqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə gəlinə, bu məsələ uğurla həll olunur. Azərbaycan iqtisadiyyatının böyük hissəsi artıq qeyri-xammal sektorunda formalaşır. İxracata gəlinə, qeyri-xammal sektorunun ixracını artırmaqdan ötrü biz hələ fəal işləməliyik. Qeyd olunduğu kimi, mən Avrasiya İqtisadi Birliyinin sammitində ilk dəfədir iştirak edirəm. Halbuki biz Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv dövlətlərin başçıları ilə həm Müstəqil Dövlətlər Birliyinin sammitləri çərçivəsində, həm də ikitərəfli formatda müntəzəm görüşürük. Buna görə də baxmayaraq mən ilk dəfədir qonaq qismində iştirak edirəm, lakin yoqin ki, burada qonaq deyiləm".

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

1,5 milyondan çox mina, 587 nəfər həyatını itirmiş insan...

Azərbaycan Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru mina və partlamamış sursat məzarlığına çevirən Ermənistanın çirkin xislətini dünyaya olduğu kimi təqdim edir

Bir qorınəyə yaxın müddətdə Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan mənfi Ermənistan bu dövrdə insanlıq xatirinə bir müsbət addım belə atmayıb. Əvəzində isə növbəti dəfə üstə qoymayıb, hələ üstəlik bu torpaqları mina və partlamamış sursat məzarlığına çevirib. İnsanlıq əleyhinə ən böyük cinayət sayılan məhz bu vəziyyətdə görülməmiş qətlərin hələlik kütləvi şəkildə öz doğma yurd-yuvalarına qovşa bilmir.

Şanlı zəfərdən sonra yalnız öz iqtisadi imkanları hesabına Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə böyük tikinti-quruculuq işlərini başlayan Azərbaycan eyni zamanda ərazilərin minalardan təmizlənmə prosesini davam etdirir. Həm də Böyük Qayıdış prosesinə ciddi əngəl olan mina problemini, əsl erməni xislətini dünyaya göstərir.

Mayın 25-26-da Azərbaycanda 51 ölkəni təmsil edən 190-a yaxın rəsmi şəxsin iştirak etdiyi "Mina təhlükəsi ilə mübarizə - dayanıqlı inkişafa gedən yol" mövzusunda ikinci beynəlxalq humanitar konfrans da bu prosesin tərkib hissəsi oldu. Sabiq dövlət və hökumət başçıları, bir sıra ölkələrin parlament üzvləri, BMT baş ofisinin rəhbər heyəti, eləcə də Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik korpus nümayəndələrinin iştirak etdiyi konfransda həqiqətlər bir daha bəşəriyyətə təqdim edildi.

BMT ərazilərimizin minalardan təmizlənməsinə yardım üçün 11 milyon dollar ayrılıb

Azərbaycan Respublikası Minaların Təmizlənmə Agentliyi (ANAMA) və BMT-nin birgə təşkilatçılığı ilə reallaşan konfransın əsas məqsədi ölkəmizin üzvləşdiyi mina probleminin miqyası və törətdiyi fəsadları bəy-

sədləri üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb.

BMT-nin Azərbaycanı rezident-əlaqələndiricisi Vladanka Andreyeva çıxışında minadən əziyyət çəkən ölkələr üçün ərazilərin minalardan təmizlənməsinin dayanıqlı inkişaf və sülhə nail olmaq üçün ilk şort olduğunu söylədi. O bildirdi ki, 2020-ci il münaqişəsindən sonra BMT Azərbaycan ərazilərinin minalardan təmizlənməsinə yardım məqsədilə 11 milyon dollar ayrılıb.

İlkin qiymətləndirmələrə görə, Ermənistan torpaqlarımıza 1,5 milyondan çox mina basdırıb

Mayın 26-da "Mina təhlükəsi ilə mübarizə - dayanıqlı inkişafa gedən yol" mövzusunda ikinci beynəlxalq humanitar konfrans işini Bakıda davam etdirdi. Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev öncə Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarna müraciətini oxudu.

Müraciətdə dövlət başçısı vurğulayırdı ki, konfransın mövzusu Azərbaycan, ümumiyyətlə isə, bütün bəşəriyyət üçün xüsusi aktuallıq kəsb edir. Ermənistanın məqsədyönlü siyasəti nəticəsində Azərbaycan dünyada minalar və partlamamış hərbi sursatlar ilə ən çox çirklənmiş ölkələr sırasındadır yer almışdır.

Ermənistan torpaqlarımıza ilkin qiymətləndirmələrə görə, 1,5 milyondan artıq mina basdırıb. İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan bu günə qədər 302 nəfər vətəndaşımız mina qurbanıdır. Onlardan 57-si

hələk olub, 245-i isə ağır yaralanıb. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-ə yaxın vətəndaşımız minalardan zərər çəkib, onlardan 587-si həyatını itirib. Mina qurbanlarının 358-i uşaqlar, 38-i isə qadınlardır. Həmçinin Ermənistan keçmiş təcavüzünün arxasında yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülti təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirib ki, bu da mina qurbanlarının gündən-günə artmasına səbəb olub. Azərbaycanın üzvləşdiyi mina təhlükəsi kütləvi qırğın silahlarının doğurduğu dəhşətli və müqayisə oluna bilmir.

"Əfsuslar olsun ki, münaqişə bitdikdən sonra belə Ermənistan Laçın yolundan istifadə edərək Azərbaycan ərazilərinə minalar dəşməyə davam etmişdir. Ərazilərimizdə 2021-ci il Ermənistan istehsalı olan 2700-dən çox piyada əleyhinə mina aşkar edilmişdir", - deyərək Prezidentin müraciətində vurğulanır.

Dövlət başçısı bildirdi ki, torpaqlarımızın kütləvi şəkildə minalarla çirklənməsi hazırda burada aparılan bərpa və yenidənqurma işlərini ləngitməklə yanaşı, insanların həyat və sağlamlığına ciddi təhdid yaradır, uzun illər doğma torpaqlarına dönmək arzusu ilə yaşayan yüz minlərlə məcburi köçkünün hüquqlarının reallaşdırılmasına əngəl törədir. Humanitar minatəmizləmə Azərbaycan dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Bu siyasətin əsası 100 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qoyulub. Ulu Öndərin strateji

baxışı, uzaqgörənliyi və müdrik siyasəti nəticəsində 25 il əvvəl Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlik - ANAMA yaradılıb. ANAMA hazırda ölkəmizdə humanitar minatəmizləmə fəaliyyətini həyata keçirən əsas qurumdur.

İlham Əliyevdən daha bir qlobal təşəbbüs

Prezidentin müraciətində qeyd edilir ki, minatəmizləmə fəaliyyətinin 90 faizindən çoxu ölkəmizin daxili resursları hesabına aparılır. Azərbaycan eyni zamanda bir sıra xarici tərəfdaşları ilə bu sahədə səmərəli əməkdaşlıq edir. Amma təəssüflər olsun ki, ümumi mənzərəyə baxanda xaricdən gələn dəstəyin həcmi hələ ki, çox məhduddur.

"Minalardan təmizlənmə torpaqların gələcəkdə xalqımızın rifahına və tərəqqisinə mühüm töhfə verəcəyini və bunun geniş perspektivdə ölkəmizin ümumi inkişafı baxımından əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan minatəmizləmə fəaliyyətini dayanıqlı və davamlı inkişafa birləşən əlaqə kontekstində görür. Məhz buna görə Azərbaycanda humanitar minatəmizləmə 18-ci Milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olaraq rəsmən elan edilir", - deyərək qeyd edən dövlət başçısı vurğulayırdı ki, Azərbaycanın minatəmizləmə probleminin həlləli ilə yanaşı, qlobal səviyyədə də humanitar minatəmizləmə prosesinə töhfə verir. Dünyada münaqişələrin və mina fəsadlarının artmasını nəzərə alaraq Azərbaycan humanitar minatəmizləmənin BMT-nin qlobal 18-ci DIM-i kimi təsis edilməsi tə-

şəbbüsü ilə çıxış edib. Hazırda sədrlik etdiyimiz Qoşulmama Hərəkatında da Minaların Təsirinə Məruz Qalmış Ölkələrin Həmfikirlik Qrupunun yaradılması ideyası üzərində iş gedir. Bu konfrans mina problemi ilə bağlı qlobal gündəlikdə dayanacaq çağırışlar və imkanların müzakirəsi, bu sahədə qabaqcıl təcrübə mübadiləsi üçün əlverişli fürsətdir. Konfrans çərçivəsində aparılacaq müzakirələr minatəmizləmə sahəsində birgə səylərin səfərbər olunmasına, bəşəriyyətin rifahı və gələcək nəsillərin "minalardan təmizlənmə" miras qoymaq məqsədilə yeni ideya və təşəbbüslərinin irəliləməsinə töhfə verəcək.

51 ölkə dünyanı Azərbaycanın humanitar minatəmizləmə səylərini dəstəkləməyə çağırdı

Mayın 26-da işini başa çatdıran konfransda yekun bəyannamə qəbul olundu. Sənəddə deyilir ki, dünyada hələ də 60-dan çox ölkə minalar və partlamamış hərbi sursatlarla (PHS) çirklənmiş olaraq qalmaqdadır. Bu da insanların təhlükəsizliyinə, sağlamlığı, rifahı, həyatı və gələcək nəsillərin yaşama imkanlarına təhdid törədir. Bundan ən çox təsirlənən həssas əhali arasında qadınlar və uşaqlar da yer alır.

"Mövcdə tərəfdaşlıqları gücləndirmək və yeni platformalar qurmaqla mina və PHS təhlükəsinə son qoymaq, cəmiyyətləri bərpa prosesində dəstəkləmək və insanları ləyaqətli, təhlükəsiz və əmin-amanlıq içində öz evlərinə qayıtmasına və həyatlarını yenidən qurmasına kömək etmək naminə biz bir daha mi-

nasız dünya üçün yenilənmiş global hərəkatın başlanmasına çağırış edirik", - deyərək bəyannamə qeyd edilir.

Bəyannamədə həmçinin konfrans iştirakçıları Azərbaycan hökumətinin humanitar minatəmizləmə fəaliyyəti və dayanıqlı inkişaf məqsədlərini müzakirə etmək məqsədilə yaratdığı dəyərli fürsətə, səxavətli dəstəyə və əla qonaqpərvərliyinə görə minnətdarlığını bildirir, böyük mina probleminin həllində Azərbaycanla və mina təsirinə məruz qalmış digər ölkələrlə həmrəy olduqlarını ifadə edir və beynəlxalq ictimaiyyəti Azərbaycanın humanitar minatəmizləmə səylərini dəstəkləməyə çağırır.

Bir sözlə, bu gün minatəmizləmə təkcə Azərbaycanda deyil, dünyanın bir çox ölkəsində böyük problemdir. Ancaq Azərbaycan artıq 2 ildən çoxdur ki, erməni terrorunu zərərsizləşdirməklə məşğuldur. Dövlət həm işğaldan azad edilən torpaqlarımızı cənnətə çevirir, həm də "gözgörməz düşmənlə" mübarizə aparır. Onu da deyək ki, artıq Azərbaycanda yerli istehsal olan minatəmizləmə maşınları var. 2020-ci ilin noyabr ayında etibarən Azərbaycan tərəfindən aparılan geniş minatəmizləmə əməliyyatları nəticəsində 81 min 386 hektar ərazi minalardan və müharibənin partlayıcı qalıqlardan təmizləndi. Ümumilikdə 88 min 260 mina və müharibənin digər partlayıcı qalıqları, o cümlədən 28 min 259 piyada əleyhinə mina, 15 min 303 tank əleyhinə mina və 44 min 698 partlamamış hərbi sursat aşkar edilərək zərərsizləşdirilib.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin - Şərqi ilk demokratik, hüquqi, dünyəvi və parlamentli respublikasının yaranmasından 105 il ötür. Bu, XX əsr tarixinin təsadüfi bir faktı deyil. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ölkəmizin çoxəsrlik sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni inkişafının, xalqımızın milli oyanışı və dirçəlişi proseslərinin məntiqli nəticəsi kimi meydana çıxmışdır. Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərqi mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini üzvi şəkildə birləşdirən yeni dövlət və cəmiyyət nümunəsi idi. Böyük şəxsiyyətlərimiz, Cümhuriyyət qurucularımız "İstiqlal Bəyannaməsi"ni elan edərək xalqımızın müstəqillik əzmini, azadlıq ruhunu, inkişaf səviyyəsinə görə irəliləmiş topluqlarla bir yerdə irəliləməyə layiq olduğunu bütün dünyaya göstərmişlər.

Böyük dəyər

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti çoxəsrlik tariximizin böyük dəyərlərindəndir. Onun ən layiqli qiyməti bu il anadan olmasının 100-cü ildönümü tamamlanan Ümummilli Lider Heydər Əliyev vərimişdir.

Ulu Öndərin hələ sovet Azərbaycanına rəhbərliyi dövründə uğurla həyata keçirdiyi inkişaf siyasəti xalqımızın tarixi-mədəni yaddaşını özünə qaytarmış, milli mədəniyyətini yüksəltmiş, azərbaycançılıq məfkürəsi işığında müstəqillik arzularının güclənməsinə və yaxın gələcəkdə yenidən həqiqətə çevrilməsinə zəmin yaratmışdır. Cümhuriyyətin ücrəngli bayrağının ilk dəfə olaraq Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sessiyasında rəsmi dövlət bayrağı kimi qaldırılması da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ideyalarına sadiqliyin, müstəqilliyə gedən yolu bütün şəraitlərdə uğurla davam etdirərək yeni mərhələlərə çatdırmaq əzminin təzahürü idi.

Bu yola sadiqliyin daha bir nümunəsi Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə hazırlanaraq 1995-ci ildə qəbul olunmuş ilk Konstitusiyamızda respublikamızın Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hüquqi varisi elan edilmişdir. Azərbaycanın inkişafının, dövlət müstəqilliyimizin əbədiyyətinin təmin olunmasıdır. Zamanın gərindən cəmi 23 ay ömür sürmüş Cümhuriyyətimizin, onu yeni nəsillərə erməyən kimi qurub-yaratmış ziyalılarımızın Azərbaycanla bağlı yarımçıq qalmış arzularının yerinə yetirilməsidir. Bu layiqli qiymət, yüksək dəyər həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət sayəsində dövlətimizi tariximizin ən qüdrətli mərhələsinə gətirib çıxarmış Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə olunan yeni möhtəşəm uğurlarımızda öz ifadəsini tapır.

Reallaşan dövlətçilik amalları

"Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması tarixi hadisə idi. Çünki ilk dəfə olaraq müsəlman aləmində demokratik respublika yaradılmışdı. Biz haqlı olaraq fəxr edirik ki, möhz Azərbaycan xalqı müsəlman aləmində ilk demokratik respublikanın yaradılmasının müəllifi olmuşdur" deyən dövlət rəhbərimiz Cümhuriyyət qurucularımızın Azərbaycanla bağlı arzularını, xəyallarını reallığa çevirdi. Bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin əldə etdiyi nailiyyətlər həm də əsrlər boyu milli dövlətçiliyimizin qurulması və möhkəmləndirilməsi üçün mübarizə aparmış və çalışmış, burada əməyi olan böyük şəxsiyyətlərimizin ruhuna olan böyük hörmət və ehtiramdır. Onların məna və irsinin davam etdirilməsidir.

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Milli Şurasının "İstiqlal Bəyannaməsi"ni imzalaması xalqımızın çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrinin yaşadılması və yeni dövrdə daha bir üstün mərhələyə daxil olması idi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın müstəqillik duyğusunu, istiqlal ruhunu daha da gücləndirdi və bu duyğu ondan sonrakı heç bir dövrdə, o cümlədən sovetlərin sort repressiyaları şəraitində də qəlbimizi tərk etmədi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 aylıq ömründə bir çox işlərə imza atdı. Gələcəyimiz üçün müstəsna əhəmiyyət daşıyan ənənələr formalaşdırdı. Eyni zamanda Şərqi demokratik ənənələrinin formalaşmasına da əhəmiyyətli təsir göstərdi. Çox qısa müddətdə Azərbaycanın ilk demokratik hökuməti quruldu, parlamenti yaradıldı, dövlət atributları təsis olundu, dövlət quruculuğu sahəsində mühüm addımlar atıldı. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin beynəlxalq müstəvidə tanınması, milli maraqların qorunması məqsədilə diplomatik müstəvidə atılan mühüm addımlar, yeni fəaliyyətə başlamış

Şərəfli tarixin qürur dolu salnaməsi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin və hökumətinin üzvləri AXC-nin rəsmən tanınması mərasimində

parlamentin qəbul etdiyi qanunlar, ölkədə siyasi, iqtisadi və mədəni inkişafın təmin olunması, habelə demokratik prinsiplərin təsbit edilməsi üçün görülən işlər o 23 aylıq tarixi qürur dolu səhifələridir.

Bu müddətdə Azərbaycanda vətəndaş institutu meydana gəldi, milli ordu quruldu, bütün ölkə əhalisinə eyni hüquqlar verilərək irqi, milli, dini, sinfi bərabərsizlik ortadan qaldı, cəmiyyətdə milli vətəhd təmin olundu.

Xarici siyasət sahəsində də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bir sıra mühüm nailiyyətləri vardı. Cümhuriyyət hökuməti yeni yaradılmış dövlətin dünyaya tanınmasını əsas istiqamət kimi seçmişdi. Paris Sülh Konfransında, dünyanın siyasi nizamının yenidən qurulduğu zamanda müttəfiq dövlətlər tərəfindən Azərbaycan xalqının milli və siyasi şüurunun, yüksək mədəniyyətini özündə ehtiva etməsidir. Dövrün qabaqçıl ziyalıların qurub-yaratdıqları bu dövlət cəmiyyətdə siyasi mədəniyyətə aşılayırdı. İnsanlar, topluqlar, təsisatlar arasında sivil münasibətləri bərqərar edirdi. Cəmiyyətdə vətəndaşlıq məsuliyyəti formalaşdırırdı. Xalqın milli mədəniyyətini özünə qaytarır, öz müqəddəratını təyin etməyə, hər cəhətdən azad yaşamağa qadir olduğunu ona göstərirdi.

Cümhuriyyət yadigarları

Bu ciddi nəticələr Azərbaycanın sonrakı dövrlərdə də dövlət kimi mövcudluğuna zəmin yaratdı. Belə ki, dünya birliyi tərəfindən müstəqil dövlət kimi tanınmış ölkəmizin beynəlxalq hüququn subyekti olması 1920-ci ilin aprel ayında bolşevik

işğalından sonra Azərbaycanın bir dövlət kimi dünyanın siyasi xəritəsindən silinməsinin qarşısını aldı. Bolşeviklər, onların başiblenləri doğma yurdumla istidikləri kimi davrana, ölkəmizin sərhədlərini tam dəyişə, beləliklə, dövlətimizi hissələrə parçalayaraq sıradan çıxara bilmədilər.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti özündə bir çox dəyərləri daşıyır. Onlardan ən mühümü Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərqi mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini özündə birləşdirmiş Cümhuriyyətimizin Azərbaycan xalqının milli və siyasi şüurunun, yüksək mədəniyyətini özündə ehtiva etməsidir. Dövrün qabaqçıl ziyalıların qurub-yaratdıqları bu dövlət cəmiyyətdə siyasi mədəniyyətə aşılayırdı. İnsanlar, topluqlar, təsisatlar arasında sivil münasibətləri bərqərar edirdi. Cəmiyyətdə vətəndaşlıq məsuliyyəti formalaşdırırdı. Xalqın milli mədəniyyətini özünə qaytarır, öz müqəddəratını təyin etməyə, hər cəhətdən azad yaşamağa qadir olduğunu ona göstərirdi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətindən bizə çox yadigarlar miras qalıb. 1919-cu ildə yaradılmış indiki Bakı Dövlət Universiteti, müxtəlif təhsil, səhiyyə ocaqları, nazirliklər və digər dövlət qurumları Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bizlərə mədəniyyət yadigarları bu gün də mövcuddur, dövlətimiz

lə birgə inkişaf edir və bu inkişafa özünün layiqli töhfələrini verir.

Cümhuriyyətin böyük tarixi dəyər daşıyan yadigarlarından biri də "Azərbaycan" qəzetidir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin tarixi salnaməsi bu qəzetin səhifələrində öz əksini tapmışdır. Cümhuriyyət qurucularının böyük əksəriyyəti ictimai-siyasi həyata mətbuatdan gəldiklərinə və ümumən qəzet o dövrün əsas informasiya vasitəsi olduğundan onlar mətbuatın əhəmiyyətini aydın görürdülər. Ona görə də hökumətin formalaşmasından qısa zaman sonra, 1918-ci ilin 3 iyulunda "Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətinin xəbəri" adlı rəsmi mətbuat orqanının nəşrinə qərar verilmişdi. Belə bir qəzet "Azərbaycan" adı ilə nəşrə başladı. Onun ilk nömrəsi 1918-ci ilin 15 sentyabrında - Qafqaz İslam Ordusu Bakını erməni-bolşevik işğalından azad etdiyi gün işıq üzünə çıxdı.

Qəzetə "Azərbaycan" adının seçilməsi təsadüfi deyildi. Buna qədər də belə bir adda mətbuat orqanının nəşrinə dəfələrlə təşəbbüs göstərilmişdi. 1891-ci ildə tanınmış ziyalılarımızdan Cəlal Ünsizadə baş redaktoru olduğu "Kəşkül" qəzeti bağlandıqdan sonra "Azərbaycan" adlı qəzet çıxarmaq üçün rəsmi olaraq Tiflisdə Baş Mətbuat İşləri İdarəsinə müraciət etmiş, amma bu arzusu reallaşmamışdı. Məşrutə hərəkatı dövründə Təbrizdə

"Azərbaycan" adlı jurnalın nəşrinə başlanmış, amma jurnalın ömrü uzun sürməmişdi. "Azərbaycan" qəzetinin Cümhuriyyət dövründə nəşri tarixi və tələyin xoş bir hadisəsi idi.

Ölkənin adını daşıyan qəzet

Həmin vaxt Cümhuriyyət hökuməti Gəncədə yerləşdiyindən qəzet də burada çıxırdı. Altıncı saydan etibarən isə qəzetin nəşri Bakıda davam etdirilmişdi. İki dildə çıxan "Azərbaycan" qəzetinin Azərbaycan dilində 443, rus dilində 438 sayı çap olunmuşdu. Qəzetin ilk sayları "Heyəti-idarə", "Heyəti-təhririyyə" kimi "redaksiya heyəti" mənasını ifadə edən məsul şəxslər qrupu tərəfindən çap edilirdi. "Azərbaycan" qəzetinə müxtəlif vaxtlarda Üzeyir bəy Hacıbəyli, Ceyhun bəy Hacıbəyli, Xəlil İbrahim, qəzetin rus variantına isə Səfi bəy Rüstəmbəyli baş redaktorluq etmişdi.

"Azərbaycan" qəzetinin ilk redaktorlarından biri dahi bəstəkar, görkəmli publisist və ictimai-siyasi xadim Üzeyir bəy Hacıbəyli idi. Bəstəkarlıq fəaliyyəti ilə yanaşı, həm də zəmanəsinin görkəmli publisistlərindən biri kimi tanınmış Üzeyir bəy Hacıbəyli zəngin mətbuat təcrübəsi ilə "Azərbaycan" qəzetinin inkişafında, ideya-siyasi səviyyəsinin yüksəldil-

məsində mühüm rol oynamışdı. Üzeyir bəy qəzetə rəhbərlik etməklə yanaşı, onun səhifələrində fəal şəkildə müxtəlif yazılarla da çıxış edirdi. Onun çoxsaylı baş məqalələri, Azərbaycan parlamenti haqqında reportajları, teatr və musiqiyə həsr olunmuş tənqidi yazıları, "İçimizdəki Denikilər", "İstiqlal və istiqlal ümidi", "İstefa münasibətilə", "Azərbaycan istiqlalı", "Azərbaycan parlamenti", "Qarabağ hadisəsi", "Ermənistan və Azərbaycan münasibəti", "Nə istəyirlər", "Qara təhlükə" və s. mövzularda publisistik əsərləri bu gün də dövrün aynası kimi tarixi həqiqətləri aydın göstərir.

"Azərbaycan" qəzetinin öz dövrünün ən aparıcı mətbuat orqanlarından biri kimi inkişafında Ceyhun bəy Hacıbəylinin də böyük əməyi olmuşdur. Ceyhun bəy bu qəzetə o qədər bağlı idi ki, Cümhuriyyətin süqutundan sonra məcburən mühacir həyatı yaşadığı dövrdə də eyni adlı qəzet buraxmağa çalışmış və 1951-ci ildə Münhendə bu arzusunun reallaşdırılmasını görmüşdü.

Bütün Azərbaycanın qəzeti

1918-ci ildə "Azərbaycan" qəzetinin nəşrə başlaması ilə milli mətbuatımız yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu. Bu qəzet rəsmi dövlət qəzeti olsa da, təkəb bir partiyanın maraqlarına xidmət etmirdi. Azərbaycan dövlətinin inkişafı üçün üzərinə düşən tarixi missiyasını yerinə yetirir, həm səhifələrində o tarixi günlərin səndəli salnaməsini yazır, həm aktual məsələləri gündəmə gətirərək tələklü mövzularda ictimai polemikalar yaradır, həm də cəmiyyət üzvləri arasında faydalı kommunikasiya qururdu. Bu mənada "Azərbaycan" qəzeti bütün Azərbaycanın qəzeti idi.

Üzeyir bəy Hacıbəyli "Azərbaycan" qəzeti haqqında yazırdı: "Danışılar ki, "Azərbaycan" qəzeti guya "Müsavat" partiyasına məxsus firqəvi bir qəzet imiş. Bu barədə onu bəyan etməyi lazım bilərəm ki, qəzetimiz partiya qəzeti deyildir. "Azərbaycan" qəzetinin məsləki Vətən istiqlalı yolunda çalışmaqdan ibarətdir". Qəzet ilk sayından son sayına qədər bu məsləkə sadiq qaldı və milli mətbuat tariximizdə öz fəaliyyəti ilə parlaq bir nümunə yaratdı.

Bu qəzetin ətrafında zəmanəsinin ən görkəmli ziyalıları birləşmişdilər. "Azərbaycan" qəzetinin redaksiya heyətinin 1919-cu ildə çəkilmiş məşhur fotosu var. Bu fotoda tarixləşmiş şəxsiyyətlərimizin hər birinin adı böyük bir məna və irsə işıq salır. Onlar Piri Mürsəzadə, Rəhim ağa Vəkilov, Hənəfi Zeynalı, Rübəbə Tağızadə, Şəfiqə Əfəndizadə, Məhəmməd-əmin Rəsulzadə, Səhra Paşazadə, Üzeyir bəy Hacıbəyli, Mustafa bəy Vəkilov, Əbdül Əbdülzadə, Mirzə Hadi Atlasov, Hacıbəyrahim Qasımov, Məmmədli Sidiq Səfərov, Şəfi bəy Rüstəmbəyli, Seyid Hüseyn Sadiq, Xəlil İbrahim, Qədir Heydər, Əli Yusifzadə, Məhəmməd Hadi Əbdüssəlimzadədir. Bu şəxsiyyətlərin hər biri mənalı ömür yolları, Azərbaycana, milli ideyalara təmənənəsiz xidmətləri ilə qürur mənbəyimizdirlər.

"Azərbaycan" qəzeti yenidən yaradılmış dövlətin inkişafı uğrunda çalışanların, azərbaycançılıq ideyasına bağlı aydınların, fikir adamlarının təsirli tribunası idi. Qəzet çox qısa zamanda azərbaycançı ideya və bu ideyalara söykənən real əməllərin, istiqlal idealının nəşrinə çevrilmişdi. Eyni zamanda "Azərbaycan" qəzeti zəmanənin səndəli xronikası, gələcək nəsillər üçün ən mötəbər mənbə idi. Təsədüfi deyil ki, Cümhuriyyət dövrünün tədqiqatçıları bu gün də müxtəlif mövzuların araşdırılması üçün ən çox məhz bu qəzetin səhifələrinə üz tuturlar. Çünki "Azərbaycan" qəzetində yazılanlar, irəli sürülən fikirlər, hansısa müəllifin subyektiv yanaşması deyil, dövlətçilik məqəyyəridir. Qəzetin bütün məsələlərə münasibət-də müstəqil dövlətin formalaşdırılması və möhkəmləndirilməsi yönündə yanaşdığını, yeni qurulmuş milli hökumətin ideya və əməli addımlarını xalqa aydın şəkildə çatdırmağa, insanlarla uğurlu əlaqə qurmağa çalışdığını görürük.

105 ildən sonra - 23 sentyabr 1992-ci ildə "Azərbaycan" qəzetinin müstəqil respublikamızın parlamentinin orqanı, rəsmi dövlət qəzeti kimi fəaliyyətini yenidən bərpa etməsi dövlətimizin müasir inkişafının salnaməsinə çevrilməsi, Cümhuriyyətin dəyərli yadigarlarından birinin yenidən həyat qazanması deməkdir.

Azərbaycan bayrağının bu gün azad Şuşada dalğalanması, tarixinin ən qüdrətli mərhələsində olan dövlətimizin möhtəşəm nailiyyətləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin gələcək nəsillərə unudulmaz dövlətçilik əmanətidir. "Azərbaycan" qəzeti təxminən 105 il əvvəl müəyyən etdiyi məsləkəyə sadiqliklə bu gün də azərbaycançılığa, dövlətimizin inkişafına xidmət göstərir, adını daşıdığı Vətən istiqlalının əbədi salnaməsini yaradır.

İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 12 dekabr (Cümə axşamı) tarixi 63-cü nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

Parlamana bildirirmanzi rica edariz. Kütübi-müqəddasada [müqəddas kitablarda] denilir ki: “İmanınız dərəcəsində saadət verilir.” “İncil-i şəriif”in [şərəfətli “İncil”in] bu sözləri həyatımızda haqiqət olaraq meydana çıxdı. Biz Azərbaycanın var olacağına qəvi imanla inanırdıq. Var oldu da. Binaileyh [ona görə], qoy hürriyətin məhkumiyyəta qələbə çaldığı bu əziz gün, azərbaycanlılar qəlbində parlaq istiqbala iman nuru daha parlaq bir surətdə ləmalansın [şölələnsin]. Amin!

Lankaran cəmiyyət müvəkkili Teymur bəy Bayramalibəyov, “Müsavət” firqəsinin Lankaran şöbəsi sədri Yusif bəy Bayramalibəyov, Astarə icra komitəsi sədri Məshədi Xəlil Rzəyev, “Hümmət” fəhlə firqəsi rəisi Ağə Məhəmmədov, “Hümmət” katibləri Ağə Axundov və İbrahim bəy Bayramalibəyov, “Müsavət” katibi Hacıəgə Məhəmmədov, Lankaran Bələdiyyə rəisi Daşdəmirov.

Lankaran

BAYRAQ

Yüksəl, ey rayət-i-ülvi, yüksəl!
Ən uca zirvədə seyr et, parla!
Bu qədər çəkdiyin əlamə bədəl
Əski tarixini bir xatırla!

Yaşal! Ey şanlı füzruzan bayraq,
Doğdu səyəndə bu gün bir ölkə.
Məvi, əl, səbz ziyalar saçaraq
Hər zaman üstümüzə sal kölgə!
Səcdə et, ey günəş, azadə dəniz!
Əyilin, ey başalmaz dağlar!
Əyilin, səcdə edin siz həpənin!
Dərələr, çaylar, əkinlər, bağlar.
Ucalır göylərədək bayraqımız,
Olub azadə gözəl torpağımız.
Bütün övladına rəhmət saçacaq
Yüksəl! Ey rayət-i-ülvi, yüksəl!
Yüksəl! Ey qayeyiümmidiuaməl!
Yaşa minlərcə, mübarək bayraq!

Azərbaycan bayrağı

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ (Royter acentəliyindən)

* Berlin əhvalı aşkar deyildir. İki siyasi cərəyan vardır. Birinci cərəyan “Spartak” dastasinin hökuməti əlinə almağa çalışması, digəri isə sosialistlərin ifrat sosialistlər əleyhinə hərəkətləridir. Libknex ilə “Spartak” dəstəsi tərəfindən Berlində vücuda gətirilmiş hökumət təbəddülatı [dəyişikliyi] baş tutmamışdır. Pulemyot və bombalarla müsəlləh olan [silahlanan] Libknex əsgərləri bir çox ölü və yaralı tələfatından sonra qaçmışlardır. Hökumət əsgərlərinin tələfatı azdır.

* 20 min alman aeroplanı təslim edilməkdədir.
* Rəisi-cumhur Vilson, cümə günü Brestdə və şənbə günü Parisdə olacaqdır. Elan edilmişdir ki, sühl şəraitini müzakirə etməkdə olan Müttəfiqlər Konfransı kanuni-əvvəlin [dekabrın] 16-da Parisdə Xariciyyə Nazaratində iclasə başlayacaqdır. Bu iclaslar kanunisaninin [yanvarın] 15-ində qurtardıqdan sonra, alman nümayəndələri ilə müzakirət [danışıqlar] başlanacaqdır. Sühl əqdnaməsi [səzişi] nisan [aprel] ayının axırlarında qəti surətdə imza ediləcəkdir.
* Koblənsdə bolşevizm hərəkatı çüvvə kəsb etdiyindən, yolda olan Amerikə qoşunları oraya getmişlərdir.
* Almaniya kronprinsi [valiəhd] Mierniqəmdə bir müsahibəsində bəyan etmişdir ki, heç bir şeydən əl çəkməmiş və heç bir sənəd imza etməmişdir. Fəqət, Almaniya Hökuməti cümhuriyyət təsis etməyi təhti-qarar almışsa, məaləmmunniyyə [məmuniyyətlə] Almaniyyə adı bir vətəndaş kimi qayıtməgə hazırdır. Valiəhd Vilsona heyrat edir və ümidvar olur ki, Almaniya haqqında ədalətli bir süllə əqdinə [imzalanmasına] kömək edəcəkdir. 70 milyonluq bir millətin təhqir edilməsi onun qəlbində ancaq intiqam hissi oyada bilər. Böylə bir millət məhv ediləmməz.

* İngiltərədən xəbər verirlər ki, ingilis qoşunları Reyn çayına yetişmişlərdir.
* Kanuni-əvvəlin 2-də Yekaterinoslavdan xəbər verirlər ki, burjuaziya qəzetələri Müttəfiqlərin müavinətini [kəməyini] tələb edirlər. Çünki, Ukraynaya başqa yerdən müavinət olmazsa, az bir zamanda Ukrayna bolşeviklər əlinə keçəcəkdir.
* Şura Hökuməti xəbər verir ki, cahən imperialistlərinin mütəhid [birləşmiş] qüvvələrinin Rusiyəyə soxulması, Şura Hökumətini təhdid etməkdədir. Ümumrusiyə Mərkəzi İcra Komitəsi məmləkəti müdafiə etmək üçün fəhlə, kəndli, saldat və matros qüvvələrinin bira on qat artırılmasını lazım görür. Ümumrusiyə Mərkəzi İcra Komitəsinin fərmanı ilə Şura Hökuməti, hərbi düşərgə elan edilmişdir.
* Baş komandan general Kellerin arkanı-hərbindən [qərgəhəindən] rəsmi surətdə xəbər verirlər ki, getmanın əmrinə görə həbsxanadan azad edilən Petlyura, Avstriya əsgərlərinin bəzi hissələrini Qaliçyadan çıxardıqda, hökumət əleyhinə Ukraynada üsyan qaldırmişdir. Bu qəsdlə Petlyura, Beli Tserkov və Berdiçev şəhərlərini işğal edib, bolşevik rühunda olan dastərlərə bərabər Fastov və Kiyev şəhərlərinə hərəkat etməkdədir. Yolda Könüllü ordu zabit dəstəsi onun qarşısına çıxıb müharibədən sonra Petlyuranın hərəkatı dayandırılmışdır. Bir para alman əsgəri dastələrinin onun dastasına yapışmaları xəbəri əsilisizdir. Baş komandan ərkani-hərbi, general Krasnov və Denikin ərkanları ilə əlaqədədir. Alman əsgərləri Ukrayanın əsasıy və qanununu mühafizə ilə öz vəzifələrini ifa etməkdədirlər. Polkovnik Bolboçan, İkinci Zaporoj Ukrayna əlayı Xarkov şəhərindən geçdikdə korpus komandanı ilə əli hökumət məmurlarını həbs etmişdir. Şəyiata görə məzkur [adı çəkilən] əlay, Xarkov quberniyasını cümhuriyyət elan etmişdir.

* Daxili Ukrayna cəbhəsindən xəbər verirlər ki, Petlyuranın Kiyev üzərinə hücum etməsi dayandırılmışdır. Odessada sakitlikdir. Varnadan Yeni Zeland əsgəri firqəsi [diviziyası] və Bosfordan Müttəfiq dövlət gəmilərinin varid olacağı [gələcəyi] gözlənilr. Xerson quberniyasında heç bir çixş vəqə olmamışdır. Jitomirdə sakitlikdir. Poltava quberniyasında alman əsgərləri böyük bir quldur dəstəsini parəkəndə etmişdir. Dəstə başçılarını güllələnmişlər.

* “Tayms” qəzetəsinin xüsusi müxbiri Amsterdamedən xəbər verir ki, Berlində pədsəhliq bərpə edilməsi və kayzerin iş başına keçirilməsi suiniyati kaşf olunmuşdur. Bu suiniyyətin təşkilatçıları Makenzen ilə general fon Boyv və fon Armindirlər. Onlar dastələrinə də düsturüləməllər [təlimatlar] vermişlər. Bu düsturüləməllər üzərinə Vilhelm nəfina [xeyrinə] olaraq təşviqət icra edilməli imiş. Təşviqatçılara Krupp və fon Bolen kimi alman sarvatdarları böyük paralar buraxmışlardır. Makenzen Hindenburqu da bu işə cəlb etmək istəmiş, lakin Hindenburqu bən işdən imtina edib tərxisiasəgər qurtardıqdan sonra istefaya çıxacağını bildirmişdir.

Bakı, 12 kanuni-əvvəl

“Hakimiiyyət və imperializm tərəfindən olan rusların və qonşu millətlərin təhti-əsarətdə yaşamasına həris olan bəzi erməni ənasirinin Müttəfiqlərə bağladlıqları ümidlər baş tutmadı.”. qəzetdə “təhti-əsarətdə” yerinə “təhti-əsarətində” getmişdir.

Azərbaycan Məclisi-Məbusanında

“qansız həll edən hökumət, ən ziyadə himayə edəcəyimiz hökumətdir”: qəzetdə mətnin bu hissəsi tünd hərflərlə vurğulanmışdır.

“Əgər, bu günə qədər hər bəv inqilab əhvali-fövqəladəsindən nəşi bu kimi məqsədlər könül dilədiyi

QƏZETƏLƏRDƏN

General Tomsonun Andranikə teleqrafı

“Y. R.” qəzetəsi yazır ki, general Tomson Andranikə bir teleqraf göndərib qan tökməkləyi tezliklə dayandırmağı tələb etmişdir. Teleqrafta deyilir ki, Andranik təcavüzatdan əl çəkmədiyi təqdirdə şəxsən cavabdeh olacaqdır.

Bığəraxovun dəstəsi

“Y. R.” qəzetəsi yazır ki, aldığımız mövsuq [etibarlı] məlumata görə, Bığəraxovun partizan dəstəsi ingilis komandanlığının təklifinə görə tərxis edilir.

Qroznıda

Yenə həmin qəzetə yazır ki, Qroznı şəhəri təşrini-saninin [noyabrın] 12-də bolşevik əsgərləri tərəfindən işğal edilmişdir. Şəhərə 2-3 min əsgər daxil olmuşdur ki, bunların çoxu məhəlli [yerli] əhalidir. Bolşevik əsgərlərin şəhərə sərəxoş davam etməkdədir. Əsgərlər öz adı işlərinə başlayıb, nəticədə bütün Qroznı şəhəri yanmaqdadır. Dəmiryol zavodu yandırılıb, bir çox dəmiryol ləvazimatı talaf olmuşdur. Bunlardan əlavə da 5-6 milyon put benzin, bir neçə milyon put neft və yarım milyon put cövhar yanlıb talaf olmuşdur. “Spis” şirkəti neft zavodunun 4 dənə 300 min tutan neft anbarı yanmışdır. “Addi”nin təzə neft mədənləri hələ də yanrlar. Bolşevik əsgərləri yanğını azaltmaqdan ötrü nefti açıb çaya buraxmaq istəmişlərsə də, sərəxoş olduqlarından bacarmayıb bütün şəhəri atəşə məruz etmişlərdi.

Tərsk oblastında

Qırmızı ordu dastələri Səməşkinski kəndinə hücum etdikdə kazaklar bolşeviklər tərəfinə keçdiklərindən, Səməşkinski kəndi təslim olmuşdur.

Bolşeviklər Romanovski kəndinə hücum etdikdə, kazaklar tərəfindən müharibəsiz təslim edilmişdir. Sonra, bolşeviklər zirehli qatarla Yermolovski kəndinə tərəf hücum edib Qroznenski kəndini mühasirə edən dastələrirlə birləşmişlərdi. Qroznenski kəndi inadlı müharibədən sonra, hər tərəfdən yandırıldığından, təslim olmuşdur. Kəndin küçələri və evləri qala misalında möhkəmləşdirilmiş imiş. Bolşevik əsgərləri bu kənddən 9 top, 12 pulemyot, 3 zirehli qatar, zirehli avtomobil, bir çox tüfəng və patron qənimət almışlardır. Petropavlovsk, Cərvlyonni və Kalinovski kəndləri silahlarını təslim etməyə hazır olduqlarını izhar etmişlərdir [bildirmişlərdilər].

Nalçik bolşeviklər tərəfindən işğal edilmişdir. Serebryakovun dəstəsi Kəbaradə qəkilmişdir. Bu axır vaxt bolşeviklər bir çox kazak kəndlərinin silahlarını yığmışlar.

12 kazak kəndləri nümayəndəsi bolşevik əsgərləri komandanı Dyakovun yanına gəlib, silahlarını müharibəsiz təslim etməyə hazır olduqlarını izhar etmişdir.

Qazaxıstan

* Təşrini-saninin [noyabrın] 19 və 20-də Moskva simsiz teleqraf istasyonundan Kiyevdə alınan xəbərlərdə deyilir ki, naməlum millət dastələri Petroqrad üzərinə hücum etməkdədirlər. Bu dastələrdən biri Finlandiya tərəfindən hərəkat etməkdədir. İkinci dastə Pskov gölünün şərq sahilində Luqa tərəfdə əvvəliyyatdədir. Hal-hazırda bu dastə Pskovun 60 kilometr şimalında Polna istasyonunu işğal etmişdir. Bu dastələrin qəsdli Petroqradı zəbt etməkdir. İngilis donanmasının Kronştadtta olan hərəkatı da bunu göstərir. İngilis donanması hal-hazırda Finlandiya sahilində İnonu və Kotlinin qərb tərəfini şiddətli surətdə atəşə tutmuşdur.

* Petroqrad Ərzaq komissarlığı elan etmişdir ki, təşrini-saninin [noyabrın] 15-dən bu qərar üzrə çörək verəcəkdir: birinci qışm 3/8 girvənkə, ikincilərə 1/8, üçüncülərə 1/12, dördüncülərə isə çörək verilməyəcəkdir (bu axırıncılar buruyırlardır). Həman tarixdən birinci qışmə haftədə 4 girvənkə kartof, ikinciyə 3 girvənkə, üçüncüyə 1 girvənkə və dördüncülərə yarım girvənkə veriləcəkdir.
* “Horizon” qəzetəsinin yazdığına görə, Roma papası Ermənistan Cümhuriyyətini rəsmi surətdə qəbul, Ermənistana nümayəndə göndərilməsini təklif etmişdir.
* Qaradağ əhəlisii kral Nikolani taxtdından endirib, Qaradağ ilə Serbiyanı birləşmiş elan etmişlərdir.

* Sevastopoldan xəbər verirlər ki, Kırım Xariciyyə İşlər naziri Vinaver, Türkiyə Baş vəzirinə xəbər vermişdir ki, nahiyə hökuməti İstanbulda özünün nümayəndəsi olmasını lazım görməmişdir.
* “Horizon” qəzetəsi yazır ki, bolşeviklər Mineralında daşnaksaqanları əksinqilabçı elan etmişlərdi. Kommunistlərin “Karyer Urer” nam [adlı] rəsmi qəzetələrində elan edilmişdir ki, bolşeviklərdən hər kəs bir daşnaksaqan öldürsə, xüsusi mükafat alacaqdır.

Azərbaycan Ordusu, 1918-ci il dekabr 12

RUS ZABİTLƏRİ VƏ AZƏRBAYCAN ORDUSU

Zaqafqaziya Rus Milli Şurası, kanuni-əvvəlin [dekabrın] 6-da vəqə olan iclasında rus zabitlərinin Azərbaycan ordusunda xidmət etmələri məsələsini müzakirə etmişdir. Bu axır vaxt rus zabitləri dəfələrlə Şuraya müraciət edib, rus mənafeyi nəqteyi-nəzərindən, onların Azərbaycan Cümhuriyyətində əsgəri xidmətə girmələrinin caiz olub olmamasını sual etmişlərdir. Milli Şura idarəsi bu məsələni Qafqaziya orduşu Baş komandanı general Prjevəlski, Lebedinski və Levondovski iştirakı ilə müzakirə etmişdir. Şura qərar vermişdir ki, rus zabitləri Azərbaycan Cümhuriyyətinin Rusiyəyə olan münasibətiyasiyyəsi aşkar edildikdən sonra Azərbaycan Cümhuriyyətinə əsgəri xidmətə daxil ola bilərlər. Buna binaən [buna görə], Zaqafqaziya Rus Milli Şurası, rus zabitlərinə təklif etmişdir ki, müvəqqədən Azərbaycan ordusu cərgəsinə daxil olmasınlar.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

* Maarif Nazərəti təşəbbüsü ilə olaraq xalq məktəbləri nazirlərinin [müfəttişlərinin; müdirlərinin] Bakıda bu günlərdə qurultay dəvət edilir. Orada başlıca, məktəblər proqramı, gələn tədris sənəsi üçün smeta hazırlamaq və bu kimi məsələlər həll ediləcəkdir.

* Ümuri-Xeyriyyə Nazaratında [Sosial Təminat Nazirliyində] Ümuri-Xeyriyyə nazirinin qəza qaimmaqamına əmrni mövcibinə [əmrinə əsasən] Şəkida müsəlman komitəsindən erməni qaçqınları üçün min (1000) put buğda alınacaqdır. Bu buğda, adam başına yarım put olmaq şərti ilə erməni və müsəlman komitələri nümayəndələri iştirakı ilə təqsim ediləcəkdir [bölünəcəkdir]. Şəki erməni qaçqınları ehtiyacatını ödəmək üçün Ümura-Xeyriyyə Nazaratinin mərkəzi anbarından 3 min arşın bez buraxılıbdir.
* Evlər Mərkəzi (Sentrodom) üçün müsəlman əhalisinin yox-sullarına ərzaq ilə müavinət üçün 20 min rublə buraxılmışdır.

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

“Bayraq” şeiri üçün lüğət:

rayot: bayraq
alam: ələmlər, dərdlər, qəmlər
füzruzan: parlaq
səbz: yaşıl
qayeyi-ümmidü-əməl: ümid və arzuların qayəsi
Teleqraf xəbərləri
“Almaniya kronprinsi (valiəhd)…”: Almaniya imperatoru II Vilhelmin oğlu Fridrix Vilhelm nəzərdə tutulur.

AZƏRBAYCANDA

Gəncə qəzasında

Gəncənin 5-ci polis məntəqəsi naziri müavini Şəfibiyyəvə müsəl-ləh [silahlı] müqavimət göstərməkdə mütəhəhim edilən Çardaxlı kəndinin Petros, Akop, Abkar, Nikolay və Mayan Xaçaturyans adlı quldur başçılarını axırülamr [nəhayət] tövfiq [həbs] etmək mümkkün olmuşdur. Bundan maada [başqa] bunlar həmin gün Çardaxlı kəndxudəsi Daniliyansı və yasavul [kənd polisi] Qafar oğlunu öldürmüş və Aqanov adlı bir erməninin evini yandırmışlar imiş. Atışma zamanı hər iki tərəfdən məcruh [yaralı] düşmüşdür. Şimdi Gəncə valisi, bunların günləhəri çox böyük olduğundan, Daxiliyyə Nazaratindən rica edir ki, bunları hərbi istintaq məhkəməsinə versinlər.

BAKI XƏBƏRLƏRİ

“Saadət” mədrəsəsində

Cümə günü, kanuni-əvvəlin [dekabrın] 13-də, saat 12 radələrində “Səadət” mədrəsəsində valideyn surası münəqid olduğundan [keçir-iləcəyindən], ataların vaxti-müəyyənədə [müəyyən edilmiş vaxtda] təşrif gətirmələri rica olunur.

* Kanuni-əvvəlin 14-dən etibarən Bakı Müqəddəs Nina məktəbi cənbində [nəzdində] türk lisanı hazırlıq şöbəsi açılacaqdır. Tədrisat, türk lisanında aparılacaqdır.

Ərzaq işləri

* Gəncədən Bakıya bir vəqon odun, 300 put lobya, 200 put qoz, pənilr, yağ, bal və bakmaz gətirmək üçün A. Milkunova Ərzaq Nazərəti tərəfindən icazə verilmişdir.

* Şəki uyezdı camaatı arasında, adam başına 4 arşın (5 rublədən artıq olmamaq şərti) paylamaq üçün 50 top bez Tağıyev fabrikasın-dan əlib aparməgə həmin uyezdı vəkili Yaqub Səfərəli oğluna Ərzaq Nazərəti icazə vermişdir. Bu barədə Şəki Bələdiyyə İdarəsinə də xəbər verilmişdir.

* Şəki şəhər camaatı arasında adam başına 4 arşın və arşını 5 rub-lədən artıq olmamaq şərti ilə paylamaq üçün bez Tağıyev fabrikasın-dan 100 top ağ əlib aparməq üçün Şəki Bələdiyyə İdarəsi vəkiləri Musa bəy Əmircanova, Mustafa və Səfərəli oğluna Ərzaq Nazərəti icazə vermişdir. Yuxarıda göstərilən 5 rublədən arşına 5 qəpik Şəki Bələdiyyə İdarəsi, 20 qəpik də Şəki fūqərəsi nəfinə [xeyrinə] ver-iləcəkdir.

* Şəhər Ərzaq idarəsi tərəfindən şəhərə gətirilən ərzaq haqqında Ərzaq Nazəratinə verilişim olan məlumat:
Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 9-da də-miryol eli daxil olub:
Buğda 9 min 428 put;
U 2 min 517 put;
Arpa 7 min 784 put;
Kartof 2 min 801 put;
Odu 4 min put;
Kanuni-əvvəlin 10-da:
Buğda 7 min 38 put;
Un 2 min 186 put;
Arpa 7 min 892 put;
Kartof 3 min 191 put.

* Ərzaq Nazərəti, Vladıqafqəz dəmiryolu naçalniklərinə teleqram vurub, ancaq Ərzaq Nazəratindən vəsiqələri olan şəxslərin ərzağını Bakıya göndərməkdə naçalniklər müavinət etməklərini istəmişdir.

* Yuxarıdakı teleqramın surətini Nəzarət, Quba uyezdı naçal-nikinə də göndərmişdir.

* Quba uyezdından başqa Azərbaycan Cümhuriyyətinin hər bir tərəfindən Azərbaycan Hökuməti dəmiryolu məmurları və fəhlələri və onları əməlləri üçün təxil, un, gəyətir, qeyri ərzaq gətirmək üçün həmin dəmiryol ərzaq şöbəsinə Ərzaq Nazərəti icazənamə vermişdir.

* Türük və Məəbir Nəzarətinin [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyinin] 12 min məmur və fəhlələrinə paylamaq üçün, onlara qənd və çay ver-ilməsi barəsində Ərzaq Nazərəti Bakı şəhər Ərzaq idarəsinə müraciətən binəgüzarlıq etmişdir [yazılı müraciət etmişdir; sərən-cəm vermişdir].

* Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 12-dən etibarən Mədən dairəsində fəhlələrin miyanında [arasında] düyü təqsim ediləcəkdir [pay-lanacaqdır]. Adam başı bir girvənkə olaraq 3 rublə 30 qəpikdən fiat təxis edilmişdir.

* H. M. Həsənov Bələdiyyə İdarəsinə müraciətən 24 sənə müd-dətinə bir parça yer icarəyə verilməsini rica etmişdir. Həsənov, orada yağ, düyü təmizləyən və pambıq zavodları tikmək xəyalındadır.

* Şəhiyyə Nazərəti, Bələdiyyə İdarəsinə müraciətən 1919 sənənin 10 kanuni-sanisindək [yanvarnədək] şəhər tibb və səhiyyə müsə-sialərinin fəaliyyəti, şəhərdəki xəstəxanaların hesabı və gələcəkdə səhiyyə işlərini yaxşılaşdırmaqdan ötrü lazım gələcək iqdamat [tə-dbirlər; addimlar] barəsində məlumat vermiş. Nəzarət rica etmişdir ki, şəhərdə olmuş xəstəliklər və önünü almaq üçün ititxaz edilən [görlülən] tədəbir barəsində əlavədən məlumat verilsin.

Dağıstanlıların nümayəndələri

Çəçen, inçuş, osetin, kabardinlərin milli şuraları nümayəndələri Bakıya varid olmuşlar. Bunlar general Tomson ilə müzakirətdə bulu-nacaqdırlar.

“Elektrikçeskaya sila”nın təhdiidi

“Elektrikçeskaya sila” səhmdaran [səhmdarlar] cəmiyyəti Bələdiyyə İdarəsinə bir böylə ərzihəl göndərmişdir:
Şubatın 16-da “Elektrikçeskaya sila” cəmiyyəti Bələdiyyə İdarəsinə müraciətən işiğn [qiyəmətini artırmaq] barəsində təşəbbüsdə bulun-muşdu. İşbu təşəbbüsat mükkərrəən [təkrarən] təhşirin [yazılı surət-də] (6 eyül [sentyabr], 2 təşriniəvvəl [oktyabr], 23 təşrini-əvvəl, 14 təşrini-sani [noyabr]) və şifahi edilən iqdamata [müraciətlərə] bax-mayaraq, açıq buraxılmışdır. Hətta, Texniçeski komisyonda belə baxıl-mamışdır. Şimdiki əhvaldan nəşi [ötrü] cəmiyyət fəaliyyətdə buluna bilməyəcəkdir. Binaileyh [ona görə], cəmiyyət ixtar [xəbərdarlıq] edir ki, bu bir həftə ərzində Bələdiyyə İdarəsi qiyməti artırmazsa, imtiyaz müqavilənəməsinin 10-cu maddəsinə məəbni [əsasən], şəhərə və mü-əssisələrə işiç buraxılmayacaqdır. Bütün məsuliyyəti də üzərindən götürür.

Bu məzmununda bir ərzihəl: 1) Sədri-Şurayı-Vükəla [Nazirlər Şurasının Sədri]; 2) Ticarət və Sənayə Nazərəti; 3) Daxiliyyə Nazərəti; 4) Bakı general-qubernatoru Tomsona göndərilmişdir.

Azərbaycan dəmiryollarında
Azərbaycan dəmiryolları müdiri mühəndis Pərviz Mirzə, xidmət işlərindən ötrü Tiflisə azim olmuşdur. Onun vəzifəsini müvəqqəttən mühəndis Məlikəslanov ifa edir.

Dəmiryollarındakı vəqonlar vermək, sərəşin qəbul etmək, yük göndərmək və qeyri işlərdə müşahidə edilən nizamsızlıqdan dolayı Azərbaycan dəmiryolları müdiri xətt acentələrinin fəaliyyətini təftişdən ötrü Şəhtaxtinski və Sarıqo müffəttiş təyin edilirlər. Bunlar məhəllində [yerində] acentələri ixrac etməyə belə müvəkkil edilmişlərdir.

İDARƏYƏ MƏKTUB

Vətəndaş müdir əfəndii

5-12 may 1917-ci ildə Ümumi Qafqaziya İslam Mütəəllimlərinin [Tələbələrinin] Qurultayı tərəfindən intixab olunmuş [seçilmiş] Mərkəzi Mütəəllimlər Komitəsinin müffəttişliyindən istefə verdiyimizi möhtərəm qəzetəniz vasitəsi ilə Qafqaziya müsəlman mütəəllim-lərinə bildirməyinizi rica edəriz.

Sara xanım Topçubaşova

Məhəmmədzadə Mirzababa

Teymur Aslanov

Nəft Mədənciləri Sovet Syezdi

Ticarət və Sənayə naziri həzrətlərinin müsəidəsi ilə ümuma elan edir ki, bu kanuni-əvvəlin [dekabrın] 10-dan etibarən Bakı dairəsindən dəmiryolları (Sabunçu xəttindən başqa) və dəniz təriqi [yolu] ilə Azərbaycanın hər yerinə neft və neft məhsulətini ixrac etmək və neft-provizii ilə göndərmək üçün Sovet Syezd nəzdindəki xüsusi bürodən ləzmi icazə əlmaldır. Büro ancaq özündən alınan malların ixracına izin verir. Azərbaycan xaricinə neft və məhsulati ixracı üçün bürodən savayı, qabaqca Ticarət və Sənayə nazirindən dəxi icazə əlmaldır.

800 1 – 1

İtmişdir

Fatulla Əlipəşə oğlu İrən təbəəsi Ənzəlindən aldığı başburtunu itir-mişdir. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

299

Torqovı cəddədə nömrə 11
“Renesans” sineması
Pənçənbə [cümə axşamı] günü
12 kanuni-əvvəl [dekabr] 1918-dən müfəssəl və gözəl şəkli göstəriləcəkdir.
4 hissəli **“Qaçaq Lyov”** yaxud **“Uralın Bələsi”**

Lyovu kim tanıyırsız; onun hərəkatı barəsində yazıları kim oxu-mayıb;
vaxtıyla Lyov bütün nahiyələri dəhşətə salmışdı.
Bu şəkli artıq mənəqlədir.
1-nci hissə: “Əlinizi qaldırınız”.
2-nci: “Tutulmayan qaçaq”.
3-ncü: “Ailədə”. 4-ncü: “İnsaniyyətlı qaçaq”. Gəliniz baxınız!
“Brozana”
2 hissəli, artıq gülməli (məzhəkə).
Bundan əlavə təbii şəkillər də göstərilir.
Təməşə adı günlər saat 4-dən,
bayram və cümə günləri isə saat 12-dən başlanlır.

Müdiriyyət

298 1 - 1

Diş həkimi B. L. Levin

Dişlərə müalicə edir, doldurur, ağrısız çıxarır və qızıl və kaucuk üzərində süni diş qayırır. Tsitsyanovski cəddə nömrə 7, Qubernskinin küncündə.
Qəbul edir: 9-dan 2-yə kimi; 4-dən 7-yə kimi.

280

Arvad diş həkimi

A. P. Matsiyevskaya
Naxoşları qəbul edir. Nikolayevski cəddədə ev nömrə 33, Krasnilikovun evi. Telefon nömrəsi 14-90.
Qəbul edir saat 10-dan 2-yə kimi, 5-dən 7-yə kimi.

283

Arvad diş həkimləri

Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarırlar. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı q

Böyük ictimai-siyasi hadisələrə zəngin olan XX yüzillik Azərbaycan tarixinə yeni siyasi baxışlar və tərəqqi əsri kimi daxil olmuşdur. Qabaqcıl ziyahlarımız bu dövrün təlatümlü, ağır və eyni zamanda sört dönüşə səslənən ilk onilliklərində xalqın azadlıq mücahidəsində, milli istiqlal hərəkatında müstəsna rol oynamışlar. Rusiyanın və Qərbin inqilabi təlatümlər yaşadıqı bir vaxtda Azərbaycan həm müsəlman ölkəsi, həm də strateji baxımdan Şərqi Asya qapı olduğu üçün daha ciddi maneələrə rastlaşmışdı. Belə vaxtda bütövlüyümüzü və milli mənafeyimizi qorumaq ən zəruri məsələlərdən biri idi. Məhz azad düşüncə sahibləri olan milli ruhlu ziyahlarımız ayıq təfəkkürləri və mütarəqqi fikirləri ilə yeni siyasi ideoloji mühit yaratmış, milli hərəkatı xalqımızın istiqlalına qədər yüksəldə bildiylər.

Vətən fədailəri

120 nəfər Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin üzvü kimi fəaliyyət göstərmiş, müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. Bir an belə dayanmadan işləmiş, öz dəst-xətləri, xalqına sədaqətliyi ilə fərqlənmiş, dövlətçilik tariximizdə şəərəfli yer tutan şəxsiyyətlərdən olmuşlar. Düzdür, bu insanların bir çoxu hadisələrin hökmü, şəraitin tələbi ilə Azərbaycanı tərk etməyə məcbur qalmış və bir də geriyyə döna bilməmişdilər. Əksəriyyətinin son mənzili də qürbətə olmuşdur. Həmin şəxsiyyətlərin arasında Ceyhun bəy Hacıbəyli, Məmməd Əmin Rəsulzadə, Behbud xan Cavanşir, Mirzəbəla Məmmədov, Almas İldırım, Qurban Səid, Xəlil bəy Xasmməmmədli, Ziyadxanovlar və onlarca digər Azərbaycan ziyalı və ictimai xadimi var idi. XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərinə nəzar salanda bu dövrdə öz əbədi izini qoymuş şəxsiyyətlər sırasında Əlimərdan bəy Topçubaşovu da görürük.

Milli istiqlal düşüncəsinin ideoloqu - Əlimərdan bəy Topçubaşov

Əlimərdan bəy Topçubaşov görkəmli siyasi və dövlət xadimi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banilərindən və Rusiyanın müsəlman-türk xalqlarının milli-azadlıq hərəkatının liderlərindən idi. 1918-ci il dekabrın 7-dən 1920-ci il aprelin 28-dək Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin üzvü olmuşdur.

O, cümhuriyyətin mövcud olduğu bütün dövr ərzində özünü bacarıqlı diplomat kimi göstərmişdir. Ə.Topçubaşov diplomatik vəzifədə Azərbaycanın xarici mükafatını müəyyənləşdirən amil olmuşdur. Fəaliyyətində əsas məqsəd millətin oyanışında, milli azadlıq hərəkatının düzgün istiqamətləndirilməsində ziyalı kimi iştirak etmək idi.

Ə.Topçubaşov 1888-ci ildə Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirir. Təhsilini başa çatdırdıqdan sonra bir neçə il Rusiyada işləyir, 1894-cü ildə Bakıya gəlir və hüquqşünas kimi fəaliyyətə başlayır. Öz ixtisasının dərindən bilicisi olan Topçubaşov doğma Azərbaycanından başqa rus, fransız, ingilis, fars və gürcü dillərində də sərbəst danışır və yazırdı. Onun qabiliyyəti və bacarığı tezliklə mesənət Hacı Zeynalabdin Tağıyevin diqqətini çəkdi. 1897-ci ildə H.Z.Tağıyev "Kaspi"ni alaraq qəzetin redaktorluğunu Əlimərdan bəyə tapşırı. O, 1917-ci il axırlarına kimi qəzetə rəhbərlik edir.

Ə.Topçubaşovun redaktorluğu dövründə "Kaspi" rusdilli, milli düşüncəli mətbuat orqanına, milli ideyaların başlıca müzakirə mərkəzlərindən birinə çevrilir. Sonrakı onillikdə onun mövzu dairəsi xeyli genişlənir. Ətrafına daimi yazan publisistlər toplaşır, həyat hadisələrinə real münasibət bəsləyən bir sıra jurnalistlər qəzet səhifələrinə həqiqətli çıxarırlar. Mütarəqqi, demokratik ruhlu Azərbaycan ziyalıların görkəmli nümayəndələrindən H.Zərdabi, F.Köçəri, M.Mahmudbəyov, Ə.Ağayev, M.Saxtaxtinski, C.Məmmədquluzadə və başqaları dövrün ağır-aclarını, millətin taleyüklü məsələlərini əks etdirən məqalələrlə çıxış edirlər.

Ə.Topçubaşovun təşəbbüsü ilə 1905-ci il avqustun 15-də Ümumrusiya müsəlmanlarının Nijni-Novqorodda birinci qurultayı keçirilir. O, qurultaya sədrlik edir və çıxışı böyük maraqla qarşılanır. Rusiya müsəlmanlarının sonrakı qurultaylarının keçirilməsində də Topçubaşovun müstəsna əməyi olur. 1906-cı ildə Bakı quberniyasından I Dövlət Dumasına deputat seçilən Ə.Topçubaşovun təşəbbüsü ilə burada müsəlman fraksiyası yaranır. Həmin ərəfədə o, millət vəkili kimi Qafqaz və Rusiya müsəlmanlarının lideri səviyyəsində onların hüquqlarını müdafiə edirdi. Cəsarətli addımlar, fədakarlıq onun Xalq Cümhuriyyəti qurulanaq kimi xadim kimi yetişməsində müstəsna rol oynayırdı.

Ə.Topçubaşov 1905-1906-cı illərdə erməni-müsəlman qırğınlarının yatırılması sahəsində gərgin iş aparır. O, Əhməd bəy Ağayevlə birgə 1906-cı ilin fevralında Tiflisdə keçirilən sülh konfransında iştirak edir, erməni terrorizminin, "Daşnaksütyun" və "Hıncak" partiyalarının iç üzünü açan yüzlərlə məqalə yazır. 1914-cü ildə Bakıda 45 nəfərdən ibarət "məşvərat məclisi" təşkil edərək müsəlmanların "tələblər paketi"ni hazırlayır, çar hakimiyyəti orqanlarına göndərir. 1916-cı ildə Tiflisdə toplanan Qafqaz millətləri yığıncağında Azərbaycanı təmsil edir. 1917-ci ilin mayında Moskvada keçirilən Ümumrusiya müsəlmanlarının Birinci qurultayına sədrlik edir. Noyabrda Gəncə dairəsindən Rusiya Müəssisələr Məclisinə nümayəndə seçilir. Ə.Topçubaşov o zaman həm də Cənubi Qafqaz Seyminin üzvü idi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yarandığı elan olunduqdan sonra Topçubaşov müstəqil milli dövlətin dənədə tanınması üçün səylə işə başlayır. Fətəli xan Xoyskinin 1918-ci il iyunun 17-də Gəncədə təşkil etdiyi İkinci hökumət kabinetinin tərkibində əvvəlcə portfelsiz nazir, avqustun 20-dən xarici işlər naziri olur, avqustun 23-də isə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəvqəladə elçisi və səlahiyyətli naziri kimi İstanbula göndərilir. 1918-ci il dekabrın 7-də öz işinə başlayan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamenti elə ilk iclasında İstanbula olan Topçubaşovu parlamentin sədri seçir. Dekabrın 28-də Azərbaycan hökumətinin və parlamentin ağsaqqallar şurasının birgə yığıncağında Ə.Topçubaşov Paris Sülh Konfransına (1919-1920) göndərilən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti nümayəndə heyətinin sədri təyin olunur. O, İstanbula birbaşa Parisə yola düşür.

Paris Sülh Konfransında iştirak edən Azərbaycan nümayəndə heyətinin, xüsusilə onun başçısı Topçubaşovun gərgin fəaliyyəti uğurla nəticələndir. Lakin tarixin və taleyin hökmü çox ağır olur. Nümayəndə heyəti öz missiyasını qismən yerinə yetirə bilir. 1920-ci ilin yanvarında Ə.Topçubaşovun səkkiz aylıq gərgin mübarizəsi nəticəsində Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Avropada de-fakto tanınır. Amma həmin ilin 28 aprelində bolşevik Rusiyanın müdaxiləsi ilə baş verən çevriliş min bir əziyyətlə qazanılmış və nailiyyətin üstündən qalın bir xətt çəkdi. Azərbaycanın müstəqillik arzusunun yenidən ərçatmaz edər.

1920-1934-cü illərdə Parisdə qalib mühacir həyatı yaşamağa məcbur olan Topçubaşov siyasi fəaliyyətini dayandırır, sovet nümayəndə heyətinin etirazlarına baxmayaraq, AXC hökumətinin ona verdiyi mandatla 1920-ci ilin noyabrında Millətlər Cəmiyyətinin Cenevrə toplantısında, 1920-ci ildə London və Genyua, 1923-cü ildə isə Lozanna konfranslarında iştirak edir, Azərbaycanın bolşevik Rusiyası tərəfindən işğal olunmuş və onların törətdikləri cinayətlər haqqında geniş məlumatlar yaymağa başlayır.

Ə.Topçubaşov siyasi fəaliyyətini digər Qafqaz respublikaları nümayəndələrinin fəaliyyəti ilə əlaqələndirməyə çalışırdı. Bu məqsədlə onlar 1921-ci il mayın 8-də Parisdə bir araya gələrək Qafqaz Konfederasiyası yaradılması məsələsini müzakirə edirdi, iyunun 10-da isə üç Qafqaz respublikasının səlahiyyətli nümayəndələri Topçubaşovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda siyasi və iqtisadi ittifaq yaratmaq haqqında razılığa gəlirdilər.

Ə.Topçubaşov 1934-cü ildə, ölmündən bir qədər əvvəl Azərbaycan Milli Mərkəzinin divan üzvü kimi M.Ə.Rəsulzadə ilə birlikdə Gürcüstan və Şimali Qafqaz xalqları təmsilçilərinin iştirakı ilə Brüsseldə "Qafqaz Konfederasiyası Bəyannaməsi"ni imzalayır.

Dövrünün sayılıb-seçilən, güclü və nüfuzlu simalarından olan Əlimərdan bəy mübarizəsinin ömrünün sonunadək davam etdirir. Vətəndə də, vətəndən kənar da yalnız vətən naminə çalışır.

2016-cı ildə Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Bakı Media Mərkəzi tərəfindən çəkilmiş "Əbədi əzamiyyət" sonadlı filmi tamaşaçılar tərəfindən böyük maraqla qarşılanmışdır. Layihənin rəhbəri və filmün baş prodüseri Arzu Əliyevdir. Bundan başqa, "Qorib məzarlar" kitab-albomu da nəfis tərtibatda çapdan çıxmışdır. Həm film, həm də kitab-albom Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 1919-cu ilin yanvarında parlament sədri Əlimərdan bəy Topçubaşovun rəhbərliyi ilə Paris Sülh Konfransına ezam etdiyi nümayəndə heyətinin keşməkeşli taleyindən bəhs edir.

Mübarizələrə dolu ömür - Fətəli xan Xoyski

Görkəmli ictimai-siyasi xadim, tarixi şəxsiyyət, Azərbaycanda milli istiqlal hərəkatının və Xalq Cümhuriyyətinin tövəki daşını qoyan Fətəli xan Xoyski böyük mübarizələrdən keçmişdir. O, 1875-ci ilin dekabrında Şəki şəhərində anadan olmuşdur. Atası İsgəndər xan Xoyski rus ordusunun general-leytenantı idi. Əsilli-nəcabətli ailəyə mənsub olan Fətəli xanın babası İsmayıl xan Xoyski və ulu babası Cəfərqulu xan XIX əsrin əvvəllərində qədim və zəngin mənəniyyət ənənələri ilə məşhur olan Şəki xanlığının hakimi olmuşlar.

F.Xoyski 1901-ci ildə Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Tələbəlik illərində universitetin gənclər hərəkatına qoşulmuş, Rusiyada xalqlar arasında yürüdürlən ayrı-seçkilik siyasətinin şahidi olmuş və buna qarşı etirazlarını bildirmişdir. Geniş dünyagörüşlü siyasetçi kimi formalaşan Fətəli xan əvvəlcə Gəncədə, sonra isə Gürcüstanın Suxumi, Batumi və Kutaisi dairə məhkəmələrində müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 1907-ci ildə Yekaterinod dairə məhkəməsinə prokuror müavini təyin edilmişdir. Bu, Xoyskinin ictimai fəaliyyətində yeni mərhələ olmuşdur.

O, Yelizavetpol (Gəncə) quberniyasından İkinci Dövlət Dumasına nümayəndə seçilmiş və Dumanın müsəlman fraksiyasına daxil olmuşdur. Fevralın 2-də Peterburqun məşhur Tavriya sarayında toplanan Rusiya parlamentinin iclaslarında çıxış edən Fətəli xan çar hökumətinin Zaqafqaziya və Azərbaycanda yeritdiyi müstəmləkəçilik siyasətini kəskin tənqid etmişdir. Bu zaman Azərbaycandan F.Xoyski ilə yanaşı, Xəlil bəy Xasmməmmədov, İsmayıl Tağıyev, Məhəmməd ağa Şaxtaxtinski, Zeynal Zeynalov, Mustafa Mahmudov və başqaları millət vəkili missiyasını daşıyırdılar.

F.Xoyski partiyaya inqilabından sonra heç bir bürüyə mənsub olmasa da, 1917-ci il oktyabrın 26-dan 31-dək Bakıda keçirilən "Türk ədəmi-mərkəziyyət partiyası" - "Müsavat"ın Birinci qurultayının iştirakçısı olmuş, müxtəlif məsələlərlə bağlı çıxışlar et-

miş və həmin qurultayda irəli sürülən "Azərbaycana muxtariyyət" şüarını qətiyyətlə müdafiə etmişdir.

1918-ci il mayın 27-də F.Xoyskinin də daxil olduğu seymin azərbaycanlı deputatları Azərbaycan Milli Şurasını yaratmışlar. Mayın 28-də isə Milli Şura Azərbaycanın istiqlaliyyəti haqqında bəyannaməni elan etmişdir və təkcə türkdillil xalqlar arasında deyil, bütün müsəlman dünyasında birinci dəfə olaraq respublika üsul-idarəsinə qədəm qoyan xalqımız ilk müstəqil hökumətin təşkil etmək bitorəf F.Xoyskiyə tapşırılmışdır. O, hökumətdə həm Nazirlər Şurasının sədri, həm də daxili işlər nazir vəzifəsini tutmuşdu.

Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixində ən böyük hadisələrdən biri də 1918-ci il dekabrın 7-də Məclisi-məbusanın (parlamentin) açılışı olmuşdur. M.Ə.Rəsulzadədən sonra parlamentdə çıxış edən F.Xoyski sevinc içərisində millət vəkiliyinə müraciət demişdir: "Möhtərəm Azərbaycan parlaman ozası! Bu gün öylə böyük, əziz və mübarək gündür ki, bunu biz, azərbaycanlılar xüddə da görməzdik. Bu gün o günümüzdür ki, milli müqəddəratımızı öz əlimizə almışıq". Görülən işlər bərədə danışan F.Xoyski ayrı-ayrı firqələr arasındakı ziddiyyətləri xatırladaraq demişdir ki, iki qarada arasında da mübahisə olur. Fəqət, mübahisəli məsələlərimiz dostanə surətdə həll ediləməlidir.

F.Xoyskinin dövründə Azərbaycanda dövlətçiliyin əsası qoyulmuşdur. Yelizavetpol şəhəri və quberniyası yenidən Gəncə və Gəncə quberniyası adlandırılmış, Qaryagin qəzası Cəbrayıl qəzası adı ilə əvəz edilmiş, çoxpartiyalı parlament sistemi yaradılmış, Azərbaycan Respublikasının pul və poçt markaları buraxılmış, anı dilində məktəb və seminarıyalar açılmış və digər mütarəqqi islahatlar həyata keçirilmişdir.

Aprelin 27-də F.Xoyski Azərbaycan parlamentində olarkən XI ordu-nun Bakıya yaxınlaşdığı xəbərini almışdır. Bu hadisədən sonra Fətəli xan öz ailəsi ilə birlikdə Tiflisdə getmişdir. 1920-ci il iyunun 19-da F.Xoyski məsləkədaşı Xəlil bəy Xasmməmmədovla Tiflisin İrəvan meydanından keçərək maddə erməni qatilləri tərəfindən güllə atəşinə tutulmuşdur. X.Xasmməmmədov yaralanmış, Fətəli xan isə həlak olmuşdur.

Son nəfəsində ek əqidəsindən dönməyən Şəfi bəy Rüstəmbəyli

Şəfi bəy Rüstəmbəyli Cümhuriyyət dövrünün rusca yazan jurnalisti, "Azərbaycan" qəzetini yaradan böyük insanların sırasında dayanan mühərri, qəzetin rus variantının ilk redaktoru olub. O, "Azərbaycan" qəzetinin tarixində həm də parlamento üzv seçilən ilk redaktor kimi də qalıb.

Ş.Rüstəmbəyli 1893-cü ildə Ərəş qəzasının Məmmədli kəndində dünyaya gəlmiş, orta təhsilini Gəncə klassik gimnaziyasında almışdır. 1911-ci ildə Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsinə qəbul olmuşdur. Həmin ilin sonunda universitetdə yarıdılmış "Azərbaycan Həmyerli Cəmiyyəti"nin ("Zemlyaqestvo") rəhbərliyindən biri seçilmişdir.

Gənc azadlıq mücahidinin ali təhsil aldığı ilk dövr böyük Azərbaycan yazıçısı Yusif Vəzir Cəmənzəminli tərəfindən gizli şəkildə Müsəlman Demokratik Müsavat Partiyasının Kiyev şöbəsinin yaradıldığı vaxta təsadüf edir. Ziyalı tələbənin buradakı fəaliyyəti də onun siyasi baxışlarına güclü təsir göstərir, Şəfi bəyin gələcəkdə həm siyasi, həm də ictimai xadim kimi yetişməsində dərindən iz buraxır.

1916-cı ildə ali hüquqşünas diplomu ilə vətəna qayıdan Ş.Rüstəmbəyli bir müddət Gəncə dairə məhkəməsinə vəkili kimi fəaliyyət göstərir. 1917-ci ilin aprelində Bakıda çağırılmış Azərbaycan müsəlmanlarının qurultayında Azərbaycana muxtariyyət verilməsini qətiyyətlə tələb edən şəxslərdən biri olur. Elə həmin ilin mayında o, Moskvada keçirilən Rusiya müsəlmanlarının qurultayında iştirak edir, 1917-ci ilin iyun ayında azadlıq mübarizələrinin bir araya gəlməsi notçasında yarıdılan Türk Ədəmi-Mərkəziyyət Müsavat Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin 8 üzvündən biri də Şəfi bəy olur.

Nəhayət, müstəmləkə zülmünə qarşı mübarizənin sonu 1918-ci il may ayının 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin elan olunması ilə bitir. Cümhuriyyətin yaranmasında fəal iştirak edən Şəfi bəy İstiqlal Bəyannaməsinə - Azərbaycanın müstəqilliyi bərədə sonədi imzalayan Milli Şuranın 27 nəfər üzvündən biri olur. 1918-ci il sentyabrın 15-də Azərbaycan və rus dillərində Xalq Cümhuriyyətinin rəsmi orqanı "Azərbaycan" qəzeti öz nəşrinə başlayır. Şəfi bəy Rüstəmbəyli "Azərbaycan" qəzetinin rus dilində nəşrinin redaktoru təyin edilir.

Cümhuriyyət dövrünün "Azərbaycan"ın rus variantı ilə maraqlanarkən buradakı yazıların əksəriyyətinin Şəfi bəyin öz tərəfindən qələmə alındığı məlum olur. İrili-xurdalı bu yazılar müxtəlif mövzulara həsr edilir. Hər birində də müəllifin analitik düşüncələri, sərəst ifadə tərzli, üslubu özünü göstərir. Bu məqalələrdə görkəmli yazının vətəna, millətə sədaqəti, azadlıq, istiqlal ehtirası parlaq şəkildə təzahür edir.

Ş.Rüstəmbəyli 1918-ci il dekabrın 7-də Azərbaycan parlamentinin üzvü seçilir. Sonra parlamentin Mandat komissiyasının sədri, Müəssisələr Məclisinin çağırılması üzrə Mərkəzi Komissiyanın tərkibinə daxil olur. Türk Ədəmi-Mərkəziyyət Müsavat Partiyasının birinci (1917, 26-31 oktyabr) və ikinci (1919, dekabr) qurultaylarında Mərkəzi Komissiyanın üzvü, ikinci qurultayda həm də partiya sədrinin müavini seçilir. Şəfi bəy 1919-cu ildə milli mətbuat haqqında ilk qanunu işləyərək onun parlament tərəfindən qəbul edilməsinə nail olur.

Ş.Rüstəmbəylinin Cümhuriyyət dövründə "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru olması və bir müddət daxili işlər nazirinin müavini vəzifəsində çalışması onun bacarıqlı təşkilatçı və məsləkəli sadiq, vətəni sevmə əsl mücahid olduğunun təsdiqləyir. Təəsüf ki, Şəfi bəyin istiqlal arzuları yarıncıq qalır. Cümhuriyyətin çökməsi 27 yaşlı Şəfi bəy böyük üzünü ilə qarşılayır. Xatırladığı ki, o, Cümhuriyyətin ən gənc liderlərindən biri idi.

1920-ci ilin aprelində Azərbaycanda bolşevik işğalından sonra o, Tiflisdə köçməyə qərar verir. Lakin digər Cümhuriyyət liderləri kimi onun da Azərbaycanı qəna doğmaları təqib olunur. Şəfi bəyin atası Mustafa bəy və qaradaşı Hacı bəy amansızcasına qətlə yetirilirlər. Ölüm məqamında Mustafa bəy özünün oğlundan əvvəl güllənlənməsini xahiş edir. Qırmızı qatillər buna da məhəl qoymur, Hacı bəyi atasının gözləri qarşısında vəhşicəsinə güllələyirlər.

Bütün bu keşməkeşlər Şəfi bəy Rüstəmbəyliyə ruhdan salsada, o, məsləkəndən, əqidəsindən döna bilmir. Tiflisdə sakitcə həyat sürməyə istəmir. Burada Şəfi bəyin rəhbərliyi ilə "Azərbaycan xilasəta komitəsi" yaranır. 1921-ci ilin fevralında sovet hakimiyyəti Gürcüstanı da işğal edir. Şəfi bəyin fəaliyyəti burada da yarıncıq qalır. Mübarizənin mümkün olmadığını görən ədib İstanbula köçür və orada mühacir həyatı yaşayır. O, 1960-cı ildə Türkiyədə dünyasını dəyişir və son mənzilində də orada qovuşur. 67 illik ömrünün 40 ilini qürbətə keçirən istiqlal mücahidli hər an qəlbində Azərbaycanı gəzdirib, son nəfəsində də "Vətən" deyib.

Bu insanların ömürlərinin sonuna qədər öz doğma yurdlarına sədaqətlə xidmət etmişlər. Dövlətçilik tariximizdə şəərəfli yeri və peşəkar siyasetçi dəsti-xətləri ilə seçilən görkəmli istiqlal mücahidlərinin xidmətləri tariximizdən yaddaşına əbədi olaraq həkk edilmişdir.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

105 yaşlı müstəqilliyimiz

28 May Azərbaycan tarixinin müstəqillik və azadlıq səhifəsi, Yaxın Şərqi demokratiya və cümhuriyyət nümunəsidir. 105 il əvvəl çar Rusiyanın ucqar əyalətini müstəqil dövlət edən Məmməd Əmin Rəsulzadə, Ceyhun Hacıbəyli, Fətəli xan Xoyski, Nəsim bəy Yusifbəyli, Həsən bəy Ağayev, Məmməd Həsən Hacınski və Üzeyir bəy Hacıbəyli kimi tarixi şəxsiyyətlər İstiqlal Bəyannaməsini qəbul etməklə adlarını əbədiyyətə yazmış oldular.

Bu gün müstəqil Azərbaycanın doğum günüdür. 105 il əvvəl Azərbaycanı canı-qanı qədər sevən, onun yolunda fədakarlıq edən tarixi şəxsiyyətlər gələcək xoş günlərə hesablanmış müstəqil Azərbaycan dövlətini qurmuşlar. 105 il əvvəl üçrəngli bayrağımız dalğalanmağa başlamış və 70 il istisna olaraq bir daha enməmişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşamışdır. Lakin bu 690 gündə illərə, əsrlərə bərabər işlər görmüşdür. Bu qısa və qarışıq dövrdə bütün çətinliklərə sinə gərən, özəl-rini güllə qabağına verən qəhrəman Azərbaycan oğulları meydana çıxmış və məhz onların sayəsində Azərbaycanın işğal altında olan əraziləri, o cümlədən Bakı erməni-bolşevik istilasından xilas olmuşdur.

Amma XX əsrin 20-ci illəri müstəqil Azərbaycan üçün başqa sürprizlər hazırlayırdı. 1920-ci il aprelin 28-dən başlayan 70 illik bir zaman kəsiyi Azərbaycan tarixinin qırmızı səhifəsi oldu. Və 1991-ci ilin sonlarına qədər xalqımız bu "qırmızı" dövrü yaşadı. Nəhayət, 32 il öncə Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edib, azad nəfəs almağa başladı.

Milli müstəqilliyimizin 70 ildən sonra bərpası, dövlətimizin və dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevə nəsihət oldu. Prezident İlham Əliyev Şuşada Ulu Öndər Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süquta uğrayandan 3 il sonra doğulmuşdu. Sanki bu da xoş bir mistika idi. Tanrı onun doğuluşu ilə Azərbaycan xalqına qiymətli ərməğan bəxş etmişdi. Və gün gələcəkdə ki, o, müasir Azərbaycanın memarı və qurucusu missiyasını çiyinə götürəcəkdir. Onun iti zəkası, güclü məntiqi, tarixi hadisələri düzgün təhlil etməsi çiyinə götürdüyü yükü daşıya bilməkdə əlindən tutacaq.

Belə də oldu. Müstəqilliyimizin bərpasının ilk illərində - 1991-ci ildən 1993-cü ilin iyun ayına qədər olan mərhələ Azərbaycan sarsıntılı, fəlakətli, hərə-mərclik, ağır sosial-iqtisadi böhran, anarxiya kimi hallarla yaddaşlara hopdu. Bu da xalqın azad, sərbəst və ədalətli bir dövlətdə yaşamaq arzusunun gərəklənməməsi, arzu olaraq qalması demək idi. Məhz bəli bir zamanda Ümmümmillik Lider xalqın azadlıq, müstəqillik arzusunun reallaşdırılması. Müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi 10 ildən on minlərlə insanın ürədi, on minlərlə körpənin gələcəyi, on minlərlə vətəndaşın əminəsi, dayağı oldu. Həmin illər Ulu Öndər deyirdi: "Müstəqilliyin əldə olunması nə qədər çətindirsə, onun saxlanması, daimi, əbədi olması bundan da çətindir". O, bu çətinliyin öhdəsindən can-qanı bahasına gəldi. Gizli deyil ki, Heydər Əliyev sovetlərdən dönməndə də atdığı hər addımda Azərbaycanın gələcəyi üçün bir iz qoyurdu. Bəlkə də o, özü bir gün müstəqilliyin dadını dadacağına əmin idi. Prezident İlham Əliyev Şuşada Ulu Öndərin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş konfransda bu "bəlkə"nin kilidini açdı: "Heydər Əliyev həmişə Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyan bir şəxs olmuşdur və bunu zamana, siyasi vəziyyətə baxmayaraq etmişdir. Sovet Azərbaycanı dönməndə 10 ildən artıq müddətdə Sovet Azərbaycanının rəhbəri olanda və hətta ideoloji enqəllər çərçivəsində o, Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyurdu və milli kimliyimizi saxlaya bilməyimiz üçün əlindən gələni etməyə çalışmışdır. Yettişməmiş illərdə və səksəninci illərin əvvəllərində onun tərəfindən atılmış bir çox addıma nəzər salsaq görürük ki, onlar Azərbaycanın müstəqilliyinə hədəflənmişdir".

İndi bu sətirləri qələmə alarkən bizə elə gəlirdi ki, Ulu Öndərdən sonra 28 Mayın mistikası fərqli bir yönündə davam edir. Bu mistika özündə müstəqilliyi, azadlıq, gücü və cəsarətli birləşdirir. Bu mistika 28 May qurucularının istək və arzularını bu günə daşıyıb gətirən bir Sürmür quşunun simvoludu. Bu mistika Ulu Öndər Heydər Əliyevin də dediyi kimi, dünyaya Günəş kimi doğan Azərbaycan dövlətinin qoruyur, daim başı üzərində dolan. Bu mistika 105 ildir yol gəlir.

105 illik mistika son 32 ildə özünü daha qabarıq göstərdi. Müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycan xalqı 1991-ci ildə 28 Mayın oğurlanmış, zəbt olunmuş əzəmətinə, vüqarını və ləyaqətini bərpa etdi. Azərbaycanın igid oğulları, qəhrəman qızları həmin şəərəf və ləyaqət yolunda canlarını verdilər, Vətəni qorudular.

Bu müqəddəs torpaq bir də 44 günlük savaşda igid qanları ilə suvarıldı. Qarabağın 30 illik müvəqqəti həsrətinə son qoyuldu. Vətən müharibəsi, İkinci Qarabağ savaş, "dəmir yumruq" əməliyyatı dediyimiz bu 44 günlük döyüşün sonunda böyük zəfərin nida işarəsini qoydu: Qarabağ Azərbaycandır! 44 gün ərzində dünyaya sos salaraq gücünü göstərən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev beynəlxalq təşkilatların 30 ildə aç bilmədikləri diyyünü açdı. Qarabağ torpaqlarından ayrı qaldığımız 30 ilin kimi, nifrəti, həsrəti, nisgili və ağır-acı-acı ay yarımda vulkan kimi püskürdü, od-alov olub düşməni yandırdı. Bu zəfər vaxtında müstəqilliyimizi əlimizdən alan sovet imperiyasının 70 illik ömrünün Qarabağda öləyən son nəfəsini kəsdi və 28 Mayın şəərəf tarixinin növbəti şanlı səhifəsini yazdı.

Bu gün müstəqil Azərbaycanın doğum günüdür. Bu gün 28 Mayın şəərəf günüdür. Bu gün 105 illik tarixi ləyaqət günüdür. Bu gün 105 il yol gələn 28 Mayın şəərəf və ləyaqət ölçüsünün qorunduğu gündür.

Günün mübarək, Azərbaycan! Şərəfin, ləyaqətin, qürurun həmişə ucalarda olsun, Vətən!

*Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

Coca-Cola

şirkəti Azərbaycan xalqını

28 May -

Müstəqillik Günü

münasibətilə
təbrik edir,
ruzi-bərəkət və
xoş günlər arzulayır

Bayramınız mübarək!

Cümhuriyyətin yadigarı - Azərbaycan bayrağı

1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqi ilk müstəqil, demokratik dövlət - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti quruldu. Azərbaycanda dövlətçilik ənənələrinin bərpası gerçəkləşəndə mühüm məsələlərdən biri əsas dövlət atributlarından, simvollarından olan bayrağın hazırlanması oldu.

Cəfər Cabbarlı isə Azərbaycan bayrağında əks olunan rənglərin mənasını "Azərbaycan bayrağına" şeirində belə təsvir etdi:
*Bu ay, yıldız, boyaların qurultayı nə demək?
Bizcə böylə söyləmək!
Bu göy boya Göy Moğoldan qalmış bir türk nişanı,
Bir türk oğlu olmalı!
Yaşıl boya İslamın sarsılmayan imanı,
Ürəklərə dolmalı!
Şu al boya azadlığın, təcaddüdün fərmamı,
Madaniyyətin bulmalı.
Səkkiz uclu şu yıldız da səkkiz hərflə OD YURDU
Əsarətin gəcəsindən fürsət bulmuş quş kibi,
Səhərlərə uçmuşdur
Şu hılal da türk bilgisi, düzgün sevgi nişanı,
Yurdumuzun qucağıdır!*

di. 1980-ci illərin sonlarında meydan hərəkatında üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız qaldırıldı.

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə keçirilən sessiyada üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət bayrağı olaraq təsdiqləndi. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı haqqında" qanun qəbul etdi.

1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında" Konstitusiyaya Akti ilə Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi onun dövlət rəmzlərini, eləcə də dövlət bayrağını bərpa etdi. 2004-cü il iyunun 8-də "Azərbaycan Respublikası Dövlət Bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə bu sahədə qanunvericilik bazası təkmilləşdirildi.

Prezident İlham Əliyevin 2009-cu il noyabrın 18-də imzaladığı sərəncamla 9 Noyabr tarixi Bayraq Günü kimi qeyd olunur.

Azərbaycan bayrağı ucalarda dalğalandıqca sevincimiz, qürurumuz yərə-görə sığır. Ancaq 2020-ci ilin payızmadək bu duyğulara quşsə qarışmışdı. Çünki 1990-cı illərdə torpaqlarımızın iyirmi faizi Ermənistan tərəfindən işğal olunmuşdu. Otuz ilə yaxın əsərdə qalan həmin ərazilərimizi 2020-ci ildə 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan Ordusu işğalçıları azad etdi. Yağıldardan geri aldıqımız, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə - Qubadlıda, Cəbrayıl, Zəngilanda, Füzulidə, Şuşada, Ağdamda, Kəlbəcərdə, Laçında... bu gün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan Azərbaycan bayrağı özəmətlə, qürurla dalğalanır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

GCM
GLOBAL ENERGY AZERBAIJAN

"Global Energy Azerbaijan" şirkəti və onun törəmə şirkətləri

Azərbaycan xalqını

"Absheron Operating Company"

"Binagadi Oil Company"

"Karasu Operating Company"

"Shirvan Operating Company"

"Neftechala Operating Company"

Müstəqillik
Günü

münasibətilə təbrik edir,
hər bir ailəyə sevinc,
səadət dolu günlər
arzulayır

Müstəqillik tarixinin qızıl səhifəsi

1991-ci ilin 18 oktyabrında Ali Sovet uzun sürən gərgin müzakirələrdən sonra, nəhayət ki, 70 illik bir ərəfəyə son qoydu. "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında" Konstitusiyaya Akti qəbul etdi. Bununla da Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi hüquqi baxımdan bərpa edildi. 1991-ci il dekabrın 29-da Azərbaycanın müstəqillik məsələsi ümumxalq referendumuna çıxarıldı və əhəlinin 95 faizi səsvermədə iştirak edərək ölkənin suverenliyinə və istiqlaliyyətinə səs verdi.

Azadlıq verilmir, qanla alınır. 1918-1920-ci illərdə olduğu kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini istəməyən güclər, məkrli dövlətlər yenə də müstəqillik yolumuzun üstünə erməni faktoru ilə çıxıb, xalqımıza mane olmağa çalışdılar.

Ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarından başlayaraq başımıza gələn bəlalərin, o cümlədən Birinci Qarabağ müharibəsindəki uğursuzluqlarımızın əsas səbəblərindən biri də maraqlıdır ki, o dövrdə Azərbaycanın üçüncü yola xərçəti hazırladı və onun uğurla həyata keçirilməsi üçün etibarlı təminat yaratdı.

Hakimiyyətə gəldiyi gündən Ulu Öndərin siyasətinə sadiq qaldığını və onun siyasi kursunu ləyaqətlə davam etdirəcəyini bildiren cənab İlham Əliyevin atdığı hər addım Azərbaycanı qüdrətli inkişaf yoluna çıxardı. Azərbaycanın öndər lideri Ulu Öndər Azərbaycanın tarixinin ən böyük uğurlarına imza atdı. Ölkənin şöhrət və kəndli höyətə keçirilən balanslı daxili və xarici siyasət siyasətində tarixinin ən böyük uğurlarına imza atdı. Ölkənin şöhrət və kəndli höyətə keçirilən balanslı daxili və xarici siyasət siyasətində tarixinin ən böyük uğurlarına imza atdı.

Ulu Öndər müharibənin gedişində qüvvələr nisbətinin və könər qüvvələrin təsir imkanları balansının xeyrimizə olmadığını zamanında qiymətləndirərək atəşkəse nail oldu. Atəşkəsin, əslində, olmanın nizamı ordumuzun yaradılması, ölkə iqtisadiyyatının gücləndirilməsi, dövlət

mağda idi. Birbaşa Prezidentin şəxsiyyətində Azərbaycan diplomatik istiqamətdə o dərəcədə fəal və səmərəli işləyirdi ki, Ermənistan tərəfi hər dəfə sıxışdırılmaqda olduğu dalandan xilas olmaq üçün adekvat olmayan addımlar atmaq məcburiyyətində qalırdı. Qarabağ probleminin beynəlxalq platformalarda müzakirəsi zamanı Ermənistanın baş naziri Paşinyanın dəfələrlə pis vəziyyətdə qaldığı artıq bütün dünyaya məlumdur.

Azərbaycan Birinci Qarabağ müharibəsini məğlub duruma başa vurmışdı. Məğlub ölkənin rəhbəri üçün problemin sülh yolu ilə həlli istiqamətində aparılan danışıqlarda öz ölkəsinin maraqlarını sonadək qorumaq, əlbəttə ki, asan məsələ deyildi. Amma Prezident bu çətin vəziyyətin öhdəsindən bacarıqla gəlirdi. Dövlətimizin başçısının son iki-üç ildəki çıxış və bəyanatlarından da hiss olunurdu ki, Ermənistan tərəfinin sonadək status-kvonu qorumaq cəhdləri artıq onun da səbrini tükəndirmişdi.

Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi və həmsəzlərinin fəaliyyətsizliyi problemin hərbə yolla həll variantını getdikcə daha da aktualaşdırırdı. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan rəhbərləri Azərbaycanın öz çətinliklərində nə dərəcədə ciddi, nə dərəcədə qətiyyətli olduğunu sonadək dərk etmədi. Əksinə, hərbi ritorikası artırmaqla cəbhə zonasında və ondan kənarda hücum keçirir və təxribatlar törədir. Ermənistan tərəfinin Tovuz istiqamətində dövlət sərhədlərimizi pozmaq cəhdi və ölkəmizə diversiya qrupları göndərməsi közərməkdə olan müharibə ocağını daha da alovlandırdı. Bunlar ölkəmizin hərbi əməliyyatlara başlamasına qətilməz etdi.

Beləliklə, ordumuzun sentyabrın 27-si səhər təzədən başlayan əks-hücum əməliyyatı düşməni şoka saldı. "Ermənistan ordusunun məğlub edilməsi", "Ohanyan səddinin keçilməsi" barədə mifflər alt-üst oldu. Azərbaycan Or-

dusu hər gün irəliləyərək yeni-yeni ərazilərimizi işğaldan azad etdi. Bir-birinin ardınca Cəbrayıl, Zəngilana, Füzulidə, Qubadlı şəhərləri düşməndən təmizləndi, Azərbaycan-İran dövlət sərhədi tam olaraq nəzarətimizə keçdi. Madagiz və Murov əməliyyatları Kəlbəcərdə yol açdı və nəhayət, noyabrın 8-də Qafqazın mirvari olan qədim Şuşamızda hərbiçilərimiz tərəfindən Azərbaycan bayrağı dalğalandırıldı. Şuşanın alınması Prezidentimizin təbiriçə desək, Ermənistan ordusunun belini qıra-raq, onu diz çökdürərək yalvarmağa, kapitulyasiya aktına imza atmağa məcbur etdi.

Son 200 il ərzində hissə-hissə torpaqlarını itirmiş olan Azərbaycan, nəhayət ki, ərəzi bütövlüyünü tam olaraq bərpa etdi. Bu, tarixi qələbədir. Bu qələbənin icraçısı rəşadətli Azərbaycan Ordusu, onun baş memarı və təminatçısı isə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev oldu.

27 sentyabrda başlanan və tariximizə Vətən müharibəsi kimi daxil olan İkinci Qarabağ müharibəsi 10 noyabrda Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan rəhbərlərinin imzaladığı birgə bəyanatla başa çatdı. Bu bəyanat, əslində, Ermənistanın hərbi kapitulyasiyası idi. Beləliklə, dünya hər tarixinin ən şanlı şöhrətlərindən birini yazan Azərbaycan Ordusu düşmənin hərbi maşını darmadağın etdi. Beləliklə, 2020-ci il həyatımıza pandemiya, taclı virusla mübarizə ili kimi daxil olsa da, yaddaşımıza illərdən həsrətində olduğumuz qələbə möhürünü vurdu, həyatımızı zəhərləyən virus kimi üzərində çalınan qələbə ili kimi yazıldı. 44 günlük müharibədə qazandığımız möhtəşəm qələbə ilə de-fakto müstəqilliyini əbədi olaraq bərpa etdi. İtirilmiş Qarabağı yenidən və bərdəfəlik qaytarmaqla 2020-ci il taleyimizə və tariximizə müstəqillik tariximizin qızıl səhifəsi kimi yazıldı.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Tariximizin unudulmaz səhifələri

Çarizmin süqutundan sonra Azərbaycanın müqəddəratını həll etmək üçün fürsət yaranmışdı. Əslində, Vətənin əsarətdən qurtulması, azadlığa çıxması məqsədi və arzuları ilə vətənsəvlər o vaxta qədər bütün çətinliklərə, təhdidlərə, təzyiqlərə rəğmən mübarizə aparırdılar. Bu mücahidələrin nəticəsində bir çox sahələrdə irəliləyişlərə nail olmuşdular. Azərbaycanda yeni üsullu bir sərəmətlər açılmış, mətbuat orqanları yaradılmış və digər işlər görülmüşdü. Ancaq Azərbaycanın müstəqilliyi yalnız inqilabi dəyişiklikdən sonra mümkün olmuşdu.

Belo ki, 1917-ci ilin fevral inqilabı nəticəsində üç yüz illik Romanovlar sülaləsi taxtdan məhrum edildi. Hakimiyyətə gələn Müvəqqəti hökumət Müəssisələr Məclisinə seçkilər keçirdi. Siyasi iğtişaların davam etdiyi vaxtda Müvəqqəti hökumət də fəaliyyətini davam etdirə bilmədi. 1917-ci ilin oktyabrında yenidən hakimiyyət çevrilişi baş verdi.

İnqilablar çarizmin əsarətindən qurtulan bir sıra xalqlar kimi, Azərbaycan xalqının da azadlıq mübarizəsində mühüm rol oynadı.

Cənubi Qafqazdan Ümumrusiya parlamentinə Müəssisələr Məclisinə seçilmiş azərbaycanlı, gürcü və erməni deputatları Oktyabr inqilabından sonra Rusiyaya gedə bilmədilər. Onlar 1918-ci il fevralın 14-də Tiflisə yığıldılar. Birlikdə Cənubi Qafqaz (Zaqafqaziya) Seymini yaratdılar.

Həmin günlərdə Azərbaycanın daxilində vəziyyət gərginləşirdi. Hakimiyyət dəyişsə də, maraqlar dəyişməmişdi. Çarizmin yerini alan bolşevik hökuməti də Azərbaycanı, xüsusilə də Bakı neftini ölədən vermək niyyətində deyildi. Bu dəfə də Leninin rəhbərlik etdiyi bolşevik hökuməti Azərbaycanın müstəqilliyini bərpa etməsinin qarşısını almaq üçün ermənilərə razılığa gəldi. Dəhşətli faciələrə səbəb olacaq, mərkəzi planlar quruldu. I Dünya müharibəsində döyüşmüş peşəkar hərbçilər Azərbaycana götürüldü. 1918-ci ilin əvvəllərində Bakıda bolşevik-daşnak birləşmələrindən ibarət çox güclü silahlı dəstələr vardı.

Daşnak-bolşevik birləşmələri Vladimir İliç Lenin tərəfindən Qafqaza fəvqəladə komissar kimi göndərilən Stepan Şaumyanın başçılığı ilə güclü qüvvələrə çevrildi. 1918-ci il martın 31-dən Bakıda azərbaycanlılara qarşı soyqırımına başladılar. Şəhərin yerli sakinlərinə divan tutdular, işgəncələr verərək səhild etdilər. Sağ qalananların çoxu isə canlarını götürüb qaçdılar. Daşnak-bolşevik birləşmələri Bakını işğal etdilər. Hakimiyyət Bakı Xalq Komissarları Sovetinin əlinə keçdi. Şaumyanın rəhbərliyi ilə qətlər, qarətələr yalnız Bakıda deyil, Azərbaycanın bir çox yaşayış yerlərində davam etdirildi.

Həmin günlərdə Azərbaycanın millətərvər övladları müstəqillik yolunda mücahidələrini davam etdirirdilər. Aprelin 22-də Zaqafqaziya Seyminin deputatları Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikasının yarandığını elan etdilər. Federasiya bir ay sonra dağıldı. Tiflisdə mayın 26-da Zaqafqaziya Seyminin son iclası keçirildi. Zaqafqaziya Seyminin süqutunun səhəri günü - mayın 27-də qurumun azərbaycanlı deputatları fəvqəladə iclas keçirdilər. Azərbaycanın müvəqqəti Milli Şurasını yaratdılar. Milli Şuranın sədri Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, müavini Həsən bəy Ağayev, katibi Mustafa Mahmudov, İcraiyyə Komitəsinin (hökumətin) sədri isə Fətəli xan Xoyski seçildi.

1918-ci ilin 28 mayında Milli Şura Tiflis şəhərində, Qafqaz Cənub sarayının ikinci mərtəbəsindəki böyük salonda ilk iclasını keçirdi. İclasda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması elan edildi, Azərbaycanın 6 böndəndən ibarət "Milli İstiqlal Bəyannaməsi" imzalandı.

Çox çətin, ağır bir vaxtda milli-demokratik qüvvələr Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə nail oldular. Tarixin qarışıq, dövrün təlatümlü zamanında qurulan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Tiflisdə varlığını bəyan etdi. Azərbaycan Milli Şurasının üzvləri və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti 1918-ci il iyunun 16-da Tiflisdən Gəncəyə köçdü. Cümhuriyyət hökuməti böyük böyük çətinliklərlə qarşılaşdı. Vəziyyət isə olduqca ağır idi. 1918-ci ilin qanlı-qadalı hadisələri isə davam edirdi. Daşnak-bolşevik birləşmələrinin Azərbaycanın ayrı-ayrı yerlərində işgəncələr verdikləri, doğmaları gözələrinin qabağında ozaq-əziyyətə qətlə yetirilmiş, evləri uçurulmuş, ocaqları söndürülmüş azərbaycanlılar bir tərəfdən də aqla, yoxsulluqla imtahana çəkilmişdilər.

Bakı Kommunası 1918-ci il 31 iyulda səlahiyyəti öz üzərindən götürdükdən sonra Bakıda əksinqilabçı Sentrokaspi diktatorası yarandı. Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımından bundan sonra da davam etdirildi.

Vəziyyəti nəzərə alan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti ilk gündən silahlı qüvvələrin təşkilinə başladı. 1918-ci il mayın 28-də qəbul edilmiş "İstiqlal bəyannaməsi"ndə qeyd olunurdu ki, Azərbaycan özünü xarici müdaxilələrdən müdafiə etmək, daxili düşmən qüvvələrinin zorlaşdırılmək üçün nizami orduya malik olmalı, özünün silahlı qüvvələrini yarat-

malıdır. Hökumət tərəfindən 25 min nəfərlik ordu yaratmaq vəzifəsi irəli sürüldü. Dövlət büdcəsinin 24 faizi hərbi məqsədlərə ayrıldı. Qurulacaq ordunun əsasını Müsəlman korpusu təşkil edirdi.

1918-ci il dekabr 7-də Bakıda, məşhur milyonçu və xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyev Nikolayev küçəsində yerləşən Qızlar Məktəbinin binasında (indiki AMEA-nın Əlyazmalar İnstitutu) Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin parlamenti fəaliyyətə başladı. Açılış mərasimi, əslində, 1918-ci il dekabrın 3-də keçirilməli idi. Bakıda fəaliyyət göstərən rus və erməni milli şuraları Azərbaycan parlamentinin açılmasına mane olmaq üçün bir əfəfdə təşrif gətirmiş Müttəfiq qoşunların baş komandanı general Tomsondan istifadə etməyə cəhd göstərdilər. Tomsonla aparılan danışıqlarla bağlı və qəzalardan bütün deputatların Bakıya gələ bilməməsinə nəzərə alaraq parlamentin ilk iclasının açılış dekabrın 7-nə keçirildi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamenti ilk gündən işlərini demokratik prinsiplər əsasında qura bildi. On yeddi ay ərzində 145 iclas keçirildi. Müasir, hüquqi-demokratik dövlət yaratmaq, ölkənin ərazi bütövlüyünü təmin etmək, müstəqilliyini, vətəndaşlarının azadlıqlarını qorumaq məqsədilə olduqca mühüm qanunlar, qərarlar qəbul olundu.

Parlament haqqında qanunda erməni nümayəndələri üçün 21 yer, rus nümayəndələri üçün 10 yer, həmkarlar ittifaqı nümayəndələri üçün 3 yer ayrıldı da, onlar Azərbaycan parlamentinin ilk iclasının açılışında iştirak etmədilər. Sonralar da Azərbaycanın müstəqilliyinə son qoyulması, yenidən müstəmləkə ölkəsinə çevrilməsi üçün əllərindən gələni əsirgəmədilər.

Təəssüf ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin məhvini çalışanlar yalnız ermənilər, ruslar deyildi. Doğma xalqın, vətənin azadlığının qəsdinə duran azərbaycanlılar da az deyildi. Onlar bolşeviklərin qələbəsinə çalışırdılar. Əfsus ki, arzularına çatdılar. Azərbaycanın bolşeviklər tərəfindən işğalına nail oldular. Amma əksəriyyəti də sonralar qulluq etdikləri rejimin qurbanına çevrildilər...

1920-ci ilin aprelinin son günləri Azərbaycan xalqının ağır günləri idi. Artıq XI Ordu adlanan işğalçı qoşunların ayaq səlləsi eşidildi. 1920-ci il aprelin 27-də Azərbaycan parlamentini bolşeviklərin təhdidləri və təzyiqləri altında son iclasını keçirdi. Parlamentin 145-ci, təcili fəvqəladə axşam iclasının sədri Məhəmməd Yusif Səfərov, katibi Rza bəy Qaraşarlı idi. Böyük zəhmətlə, sonsuz arzularla qurulan müstəqil dövlətin taleyi barədə qərar verməyin nə qədər ağır, əzablı olduğunu iclasın iştirakçıları öz çıxışlarında ifadə etdilər. Ancaq o iclasda da vətənin azadlığının, dövlətinin müstəqilliyinin qəsdinə duranlar vardı. Səməd Ağamalıoğlu dedi: "Taslimdən başqa çarə yoxdur, çünki artıq iş işdən keçib. Məsələ burasındadır ki, millətin əmin-amanlığını qorumaq lazımdır. Onlar da buna söz verirlər və deyirlər ki, Azərbaycanın istiqlalı qorunacaq və mən də yəqin edirəm ki, indiki istiqlalıyyət özünə zərər vermir, bir az ağır gəlir ki, bu vaxta qədər ağılıq edəsən, sonra da deyəsən ki, Əliheydər Qarayev, indi də gəl son otur, görək neyləyirsən. Bizdə kişilik varsa, bunu etiraf etməli və deməliyə ki, sən otur, bəlkə sənə moramnaməm bizimkindən daha yaxşıdır və millətə bizdən də yaxşı xeyir verə bilərsən".

Aslan bəy Səfirkürdlü isə təslimçilik fikrini bir qədər fərqli söylədi: "Məhəmməd Əmin demişkən, öz edamımıza özümüz qol çəkirik. Bu da doğrudur. Amma etiraf etməliyə ki, bu ixtiyarı bizə hökuməti öz camaatımıza veririk. Azərbaycanın ixtiyarını Azərbaycan fəhlələrinin nümayəndələrinə veririk. Bu nümayəndələr deyirlər ki, bütün məsulyyəti biz öz üzərimizə götürürük. Biz Azərbaycan kommunistlərinin təklifini rədd etməyib, qəbul etməli və hakimiyyəti, bununla birlikdə millətin ixtiyarını onlara verməliyik".

1920-ci il aprelin 28-də XI Ordu yolunu kəsməyə çalışan kiçik silahlı dəstənin müqavimətini qarşıya Bakıya daxil oldu. Şəfi bəy Rüstəm-bəyli 1933-cü ildə "27 aprel 1920-ci il xatirələrində" Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin süqutunun səbəbini belə qələmə aldı: "Nəhayət, 27 aprel gecəsi saat 12-də Bakıda bütün idarə, məhəllə bolşeviklərin əlinə keçdi. Bununla aşağı-yuxarı ikillik milli Azərbaycan istiqlal tarixi qapandı. Fəqət, milli azəri türkünün istiqlal ruhunu öləndən ala bilmədilər. İşğal zəfərləri yarıncıq qaldı. Məmləkətin haqqı övladlarının istiqlal uğrunda qan ilə boyanmış və müttəhid bir kütlə halındakı gənc övladlarının hüriyyət və istiqlalıyyət ruhu ilə istiqlal hələ yürüyür. İmanın qüvvəsi, istiqlalın təbii bizzə Bakı və Azərbaycan yaşadığıca yaşayacaq və bütün türk əllərini istiqlal ilə sevincirəcəkdir".

O gün gəldi. Ancaq Xalq Cümhuriyyəti qurucularının ümid etdikləri kimi uzun sürmədi. Azərbaycan yalnız yetmiş il sonra yenidən müstəqilliyinə qovuşa bildi.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Müstəqilliyi qorumaq onu əldə etməkdən çətindir

1918-ci il mayın 11-də Batumida Osmanlı, Almaniya, Cənubi Qafqaz Federativ Respublikası və Dağ Respublikasının iştirakı ilə konfrans çağırıldı. Bu tədbirdə iştirak edən Azərbaycan nümayəndə heyəti Batum Sülh Konfransına böyük ümid bəsləyirdi. Onlar yaxşı başa düşürdülər ki, yalnız Osmanlı qüvvələrinin köməyi ilə daşnakların Azərbaycan əhalisinə qarşı qurğunun qarşısını almaq olar. Elə bu məqsədlə Osmanlı dövləti ilə danışıqlar apararaq Azərbaycan təmsilçiləri M.Ə.Rəsulzadə və M.H.Hacinski Osmanlı dövlətinin Batumida olan hərbi nümayəndəsi 3-cü Ordu komandanı Vehib paşa ilə Azərbaycana hərbi yardım edilməsini müzakirə etdilər.

Nuru paşanın Gəncəyə varid olduğunu ikinci günü, mayın 28-də Tbilisidə Azərbaycan Milli Şurası dövlət müstəqilliyi haqqında "İstiqlal bəyannaməsi"ni qəbul etdi.

Azərbaycan diplomatiyasının ilk addımı 1918-ci il mayın 29-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin öz suverenliyini dünyəvi dövlətlərinə, ABŞ, İngiltərə, Fransa və Türkiyəyə bildirməsi oldu. 1918-ci il iyunun 4-də Batumida Azərbaycan və Türkiyə arasında sülh və qarşılıqlı dostluq haqqında müqavilə bağlandı. Türkiyə ilə qarşılıqlı razılaşmaya əsasən, Osmanlı hərbi birləşmələri və Azərbaycan könüllülərindən ibarət Qafqaz İslam Ordusu yaratmaq barədə razılığa gəldi. İstənilən qərarın icrasına M.Ə.Rəsulzadə və M.H.Hacinski Türkiyə hökumətindən hərbi yardım istədilər. Sultan döndürücü Mehmet qəbulunda çoxlu diplomatik nümayəndəliklərin olmasına baxmayaraq, o, Azərbaycan nümayəndə heyətini birinci qəbul etdi. Sultanı taxta çıxması münasibətilə təbrik edən M.Ə.Rəsulzadə Azərbaycan istiqlalıyyətini qoruyub saxlamaqda qan ilə boyanmış Türkiyənin köməyinə arxalandıqlarını bildirdi. Sultan cavabında "Sevimli Azərbaycanımızın nümayəndələri tərəfindən təbrik edilməyimi həyatımda xoşbəxt bir hadisə kimi qəbul edirəm" dedi.

AXC-nin yaradılması Bakı Xalq Komissarları Sovetinin bütün Azərbaycanı tutmaq planını pozdu. Buna görə də bolşevik pərdəsi altında maskalanıb "Böyük Ermənistan" yaratmaq xülyası ilə yaşayan ermənilər Azərbaycan Milli Hökumətini tanımadı və ona qarşı müharibə elan etdi. S.Şaumyan Ermənistanda olan daşnaklarla əlaqəyə girməyə çalışır, Azərbaycanı işğal etmək, qüvvələri birləşdirmək üçün hər vasitəni mümkün hesab edirdi. O, türk-müsəlman xalqlarının qəd-

ər düşməni Andronikə göndərdiyi radioqramlarında yazırdı ki, "Sizin şəxsinizdə əsl xalq qəhrəmanını salamlayıram. Türk süngüsündən özünü çəkmiş bütün cosur döyüşçülərə salam söyləyirəm".

S.Şaumyan və onun məsləkdəşləri yaxşı anlayırdılar ki, Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycanda əl-qol açarsa, onlara öz mənfur niyyətlərinin reallaşmasına imkan verməyəcək. Ona görə də Bakı Xalq Komissarları Sovetinin rəhbərliyi Rusiya bolşevik hökumətinin hərbi yardımına arxalanaraq mövcud olan bütün qüvvələri səfərbərliyə alıb qüvvə hücuma keçməyi və bununla da hərbi təşəbbüsü ələ almağı qəraraşdırdı. Bu zaman erməni cəlladının sərəncamında 18 mindən yuxarı yaxşı silahlandırılmış ordu var idi. Bunun da hərbi yardım istədilər. Sultan döndürücü Mehmet qəbulunda çoxlu diplomatik nümayəndəliklərin olmasına baxmayaraq, o, Azərbaycan nümayəndə heyətini birinci qəbul etdi. Sultanı taxta çıxması münasibətilə təbrik edən M.Ə.Rəsulzadə Azərbaycan istiqlalıyyətini qoruyub saxlamaqda qan ilə boyanmış Türkiyənin köməyinə arxalandıqlarını bildirdi. Sultan cavabında "Sevimli Azərbaycanımızın nümayəndələri tərəfindən təbrik edilməyimi həyatımda xoşbəxt bir hadisə kimi qəbul edirəm" dedi.

Bu arada Lenini yalnız bir şey düşündürürdü: yeni yaranmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini elə beşiyində döcə boğmaq, nəyin bahasına olursa olsun Bakı neftinə sahib çıxmaq. Ona görə də azərbaycanlıların qatı düşməni S.Şaumyana hər cür hərbi dəstək verirdi. Stepan Şaumyan tam gü-

cü ilə erməni xislətini işə salmışdı. O, Leninin adından Gürcüstan hökumətinə müraciət edib bildirdi ki, eger türk ordusunu öz ərazisindən buraxmasa, Rusiya Gürcüstanın müstəqilliyini taniyəcək.

Lakin Lenin və Şaumyan istədiklərinə asanlıqla nail ola bilmədilər. Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycana gəldi. Ucar rayonunun Müsülü kəndində düşmən qüvvələrinin qarşısını kəsərək bolşevik-daşnak ordusunu geri çəkməyə məcbur etdi. Sentyabrın 15-də Bakı ermənilərdən azad olundu.

1918-ci il sentyabrın 17-də Fətəli xan Xoyski kabinetinin təşkilindən üç ay sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti Bakıya köçdü. Bakı paytaxt elan olundu.

Azərbaycan Milli Şurasının 1918-ci il noyabrın 19-da Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin sədrliyi ilə keçirilən iclasında parlamentlə bağlı qərar qəbul olundu, həmçinin parlamentdə dövlətin hüduqlarında yaşayan bütün millətlərin təmsil olunması qərarı qəbul edildi.

1918-ci il dekabrın 7-də saat 13:00-da Hacı Zeynalabdin Tağıyev Nikolayev küçəsində yerləşən keçmiş Qızlar Məktəbinin binasında Azərbaycan parlamentinin təntənəli açılışı oldu. Bu, bütün müsəlman şərqində o dövürün ən demokratik prinsipləri əsasında formalaşdırılmış ilk parlament idi. Əlimərdan bəy Topçubaşov parlamentin sədri, doktor Həsən bəy Ağayev isə sədrin birinci müavini seçildi. Paris Sülh Konfransına yola düşmüş Əlimərdan bəy səfərdə olduğu üçün parlamentin fəaliyyətinə Həsən bəy rəhbərlik etdi. Parlamentin ilk iclasında Fətəli xan Xoyski hökumətinin istefası qəbul edildi və yeni hökumətin təşkil olunması qərarı alındı.

Təəssüf ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti uzunömürlü ola bilmədi. Cəmi bir il 11 ay yaşaya bildi. Cümhuriyyət quruluşu ilk gündən onu erməni-daşnak qüvvələrinin əli ilə məhv etməyə çalışan sovet Rusiyası Azərbaycanı daxilindəki qüvvələrdə işə saldı. Sovet Rusiyasına münasibətdə dəxildə siyasi partiyalar və parlament fraksiyaları arasında qarşıdurmalar gücləndi. Partiyalararası çəkişmələrin artması və parlamentdə sosialist frak-

siyaların pozuculuq fəaliyyəti nəticəsində 1920-ci il martın 30-da beşinci hökumət kabineti istefaya verdi. Yeni hökumətin formalaşması Məmməd-həsən Hacınskiyə tapşırıldı. Kommunistlərin hökumətə daxil olmaqdan imtina etmələri, partiyalararası qarşıdurmalar yeni hökumətin yaradılmasını mümkün etmədi.

Azərbaycan hökumətinə qarşı siyasi və diplomatik təzyiqləri gücləndirən Sovet Rusiyası milli hökuməti dəvirmək üçün bolşeviklərdən və ermənilərdən istifadə etdi. Beləliklə, 1920-ci il aprelin 28-də XI Qırmızı ordu hissələri Bakıya daxil oldu. Bununla da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müstəqilliyinə son qoyuldu və Azərbaycan yenidən işğal edildi.

Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etmək üçün nə az, nə çox, 70 il gözəlməli oldu.

Nəhayət, 1991-ci il avqustun 30-da Ali Sovetin növbədənkonar sessiyasında gərgin müzakirələrdən sonra "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müstəqilliyini bərpa etmək haqqında" Bəyannamə qəbul edildi. Bununla yanaşı, parlamentdə qəbul olunmuş qərarla Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin konstitusion əsaslarını yaratmaq üçün Konstitusiyaya Aktın hazırlanması nəzərdə tutuldu. 1991-ci il oktyabrın 8-də Azərbaycan Ali Sove-tinin işə başlayan növbədənkonar sessiyası bir neçə günlük müzakirələrdən sonra, oktyabrın 18-də "Dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktı"ni qəbul etdi.

Azərbaycan elə bir geostrateji məkanda yerləşir ki, onun müstəqilliyini istəməyənlər həmişə olub və indi də var. Bu "qüvvələr" 1918-1920-ci illərdə olduğu kimi, müstəqilliyimizin ilk illərində də yeno birləşərək öz çirkin niyyətlərini həyata keçirməyə çalışdılar. Yeno erməni faktorı işə salındı. Suverenliyimiz, azadlığımız real təhlükədə ikon xalq idarəetmənin böyük memarı, idarəetmədə zəngin təcrübəsi olan Ulu Öndər Heydər Əliyevi təkidlə hakimiyyətə dəvət etdi. Ümmillili Lider hakimiyyəyə gəlişi ilə müstəqilliyimizi əbədi və dönməz etdi.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın təbii resursları xalqın rifahına xidmət edir

Ölkəmizdə neft kapitalı insan kapitalına çevrilib. Azərbaycan dövləti son onilliklərdə nəhəng neft-qaz və ixrac layihələrinin reallaşması nəticəsində əldə olunan gəlirlərdən səmərəli şəkildə istifadə edərək digər sahələrdə mühüm işlər həyata keçirir, dünyanın hər yerinə yollar çəkir, dəhlizlər açır, körpülər salır. Prezident İlham Əliyev bu barədə demişdir: "Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi yaşamasında, iqtisadi potensialımızın formalaşmasında neft-qaz amili çox böyük rol oynayır"

Xoşbəxt o xalqdır ki, vətəninin yeraltı və yerüstü sərvətləri onun bugünkü xoş güzəranına və daha işıqlı sabahına xidmət edir. Azərbaycan dövləti öz əməli fəaliyyətində, həyata keçirdiyi islahatlarda bu məqsədi rəhbər tutur. Prezidentimizin vurğuladığı kimi: "Biz azad, müstəqil ölkədə yaşayırıq, öz taleyimizin sahibiyik. Bizim təbii resurslarımız xalqımızın maraqlarına xidmət edir".

Təəssüf ki, təbiətin bizə böyük səxavətlə bəxş etdiyi bu sərvətdən əslən boyu lazımcına faydalana bilməmişik. Bu yalnız ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra mümkündür.

Azərbaycanın adı keçmiş zamanlardan dünya tarixinə neftin vətəni kimi həkk edilmişdir. İlk dəfə sonayə üsulu ilə neft 1846-cı ildə məhz Bakıda çıxarılıb. Əlbəttə, o zaman belə bir sərvət böyük ölkələrin iri kapitalistlərinin diqqətini cəkməyə bilməzdi. Oudur ki, həmin dövrlərdə neft məqnatları Azərbaycana axışdı. Nobellər, Mantşevlər, Rotşildlər torpağımızın qara qızı "qan"ını sovurub aparmaq üçün özlərini oda-közə vururdular. Sovet dönəmində də Azərbaycanda böyük həcmə neft çıxarıldı. Lakin keçmiş SSRİ-nin planlı təsərrüfatı, ittiqaq daxil olan bütün respublikaların ümumi büdcədən eyni dərəcədə faydalanmasına əsaslanan qaydaları bu zənginlikdən xalqımızın lazımcına bəhrələnməsinə imkan vermirdi.

Müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra işə ilk illər Azərbaycan üçün çətin keçdi. Ölkəni idarə edənlərin məsuliyyətsizliyi və sorişsizliyi ucubandan neft-qaz sənayesi də tənzimlənmədi. Dönüş yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra baş verdi. 1994-cü ildə dünyanın ən tanınmış neft şirkətləri ilə "Azəri-Çirraq-Günəşli" yataqlarının birgə işlənməsi üçün saziş imzalandı. Azərbaycan iqtisadiyyatının "qədimi düzəldən", ölkənin gələcək inkişafına tökan verən bu məhəmmətə kontrakt "Əsrin müqaviləsi" adını aldı. "Əsrin müqaviləsi" ölkəmizin yeni neft-qaz strategiyasının əsasını qoydu və təsdiqlədi ki, müstəqil Azərbaycanın xalqı suveren hüquqlarına malikdir və öz sərvətinin sahibidir.

Yeni neft strategiyasının müəllifi Ümummilli Lider Heydər Əliyev o zaman uzaqgörənliklə demişdi: "Azərbaycanın böyük neft və qaz sərvətlərinə malik olması bizim xalqımızın xoşbəxtliyidir və bu gün üçün, gələcək üçün, xalqımızın yaxşı yaşaması üçün, ölkəmizin inkişaf etməsi üçün əsas amildir". Bu sərvətlərin ali məqsədlərə yönləndirilməsi üçün Ulu Öndər "Əsrin müqaviləsi" imzalandıqdan 5 il sonra - 1999-cu ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunu (ARDNF) yaratdı.

Çıxışlarının birində Ümummilli Lider bu məsələni belə şərh etmişdir: "Sual olunur nə üçün Azərbaycan, Bakı dünyanın neft və qaz mərkəzlərindən biri kimi inkişaf etməyə qədər təminatlıdır? Səbəbi ondan ibarətdir ki, birincisi, Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə etmişdir və dünya birliyində özünə yer tutan müstəqil dövlət kimi təbii sərvətlərinin sahibi olmuşdur, onlardan istifadə edilməsi üçün lazımı yeni tədbirlər görməyə başlamışdır. İkincisi, ondan ibarətdir ki, müstəqil Azərbaycan, onun dövləti öz iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək və böyük təbii sərvətlərindən, xüsusən neft və qaz sərvətlərindən istifadə etmək üçün yeni neft strategiyası işləyib hazırlayıb və onu həyata keçirməyə başlamışdır".

Prezident İlham Əliyev də bu barədə çox dəqiq və dəyərli fikir söyləmişdir: "Azərbaycanda çıxarılan neft Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət etmirdi. Əgər biz o vaxt müstəqil ölkə olsaydıq, mən tam əminəm ki, Azərbaycan dünyanın ən zəngin ölkəsinə çevrilə bilərdi. Ancaq biz müstəqil deyildik".

Müstəqilliyimizin bəhrəsi olan qlobal layihələr, o cümlədən Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəməri artıq təkə Azərbaycanca deyil, bütün regiona xeyir-bərəkət gətirir. Öz yaradıcısının - Heydər Əliyevin adını şərəfləndirən BTC neft-qaz yeri yeni layihəyə yol açır. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın neft-qaz strategiyasını uğurla davam etdirərək və günün tələbləri baxımından inkişaf etdirərək ölkəmizi yeni zirvələrə çatdırıb. Azərbaycan

"Cənub qaz dəhlizi" kimi nəhəng bir layihənin reallaşmasının təşəbbüskarı və lideri kimi çıxış edib, onu müvəffəqiyyətlə yekunlaşdırıb.

Bu gün Azərbaycan 6 ölkəyə qaz ixrac edir. Ölkəmdən mavi yanacaq idxal etmək üçün daha neçə-neçə dövlətdən müraziyətlər alınıb. Başqa sözlə, Avropanın Azərbaycan qazına artan tələbatı gündəmdə dayanan ən aktual məsələlərdəndir. Bu tələbatı ödəmək üçün ehtiyat mənbələrimiz və ixrac marşrutlarımız da var. Azərbaycan hələ 100 il bundan sonra həm özü, həm də bir sıra ölkələri mavi yanacaq təminatı etmək imkanına malikdir.

Prezident İlham Əliyev dəfələrlə vurğulamışdır ki, Azərbaycanın təbii resursları xalqımızın milli maraqlarına xidmət edir. Azərbaycan neft-dən və qazdan gələn gəlirləri eyni zamanda nəqliyyat sektoruna yönəldib. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu kimi əhəmiyyətli bir layihəni maliyyələşdirib. Bunlar Azərbaycanın nəinki bölgədə, bütün Avrasiya məkanında nəqliyyat mərkəzinə çevirib. Görülmüş işlər indi ölkəmizin ərazisindən böyük həcmli yüklərin Şərqdən Qərbə, Qərbdən Şərqə daşınmasına imkan verir. Xəzər dənizi üzərindən yüklərin daşınmasında Ələt qəsəbəsindəki Beynəlxalq Bakı Dəniz Ticarət Limanının əhəmiyyəti böyükdür.

Neftdən əldə olunan gəlirlər o cümlədən Azərbaycan Ordusunun gücünü, qüdrətini artırır, silah-sursatla təchizatını yüksək səviyyəyə çatdırıb. Dövlət başçısı bu barədə belə demişdir: "Əgər biz güclü iqtisadiyyat qurmasaydıq, əgər biz nəhəng neft-qaz layihələri icra etməsəydik, bu vəsaiti haradan alacaqdıq. Bütün bunlar bir-biri ilə bağlı olan məsələlərdir".

Azərbaycan Ordusunun işğalı Ermənistanı qarşı apardığı müharibədə qüsur tapdığına dair Azərbaycanın qərarında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün döyüşlərdə göstərdiyi şücaət və qəhrəmanlıq, qazanılan böyük qələbələr deyilənlərin əyani təsdiqidir. Bu gün Azərbaycanın güclü iqtisadiyyatı və güclü ordusu var. Neft gəlirləri əlavə də ölkə qarşısında dayanan digər ümdə problemlərin həllinə, təhsilin, səhiyyənin inkişafına, infrastrukturun təkmilləşdirilməsinə, geniş quruculuq işlərinə və s. yönəldilir. Təsədüfi deyil ki, ölkəmizin sosial-iqtisadi sahədə qazandığı nailiyyətlər nüfuzlu beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən dəyərləndirilərək qeyd olunur. Azərbaycanın adı həmin qurumların reyting cədvəllərində ildən-ildə daha irəliyə çəkilir. Dövlət başçısı bunu belə vurğulayıb: "Azərbaycanda neft rifah, inkişaf, sabitlik, güc gətirir. Bu gün Azərbaycanın müstəqil ölkə kimi yaşamasında, iqtisadi potensialımızın formalaşmasında neft-qaz amili çox böyük rol oynayır".

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

"Bakı Abadlıq Xidməti" MMC

Azərbaycan xalqını

28 May - Müstəqillik Günü

münasibətilə təbrik edir,
yüksək tərəqqi və xoş günlər arzulayır

Taksi xidmətinə nəzarət gücləndirilməlidir

Bu, ilk növbədə sərnişinlərin tələbidir

Keyli vaxtdır ki, Bakıda sərnişinlər taksi xidmətinə narazılıq edirlər. Bu narazılıq sözsüz ki, taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan şirkətlərə və fiziki şəxslərə də çatır. Amma onlar nədənsə həmin narazılıqları aradan qaldırmaqda maraqlı görünmürlər.

Bu gün bütün ölkə ərazisində, xüsusən paytaxtda istənilən qədər taksi var. Günün istənilən saatında taksi sifariş etmək mümkündür. Qiyətləri də normaldır. Amma istənilən sayda olan bu taksilərin heç də hamısı sərnişinlərə normal xidmət göstərmir. Yəni qiymətlər sərnişini qane etsə də, xidmət yox dərəcəsindədir. "Bolt", "Uber", "Yanqo" və digər şirkətlər, eləcə də bu sahə ilə məşğul olan fiziki şəxslərə sanki bir-biri ilə yarışmış kimi xidmətin keyfiyyətini yox, taksilərin sayını artırır. İlk baxışda bu artım yaxşıdır, rəqabət yaradır. Amma çox vaxt həmin avtomobillərin texniki vəziyyətləri sayıları ilə tərs mütənəssib olur ki, bunun da əziyyəti şəhər yol nəqliyyatı və sərnişinlər çəkilir.

Sərnişinlərin əziyyətdən söz düşmüşkən, tez-tez mətbuatda, sosial şəbəkələrdə qadın sərnişinlərlə etikadan kənar davranan, onlara, üzr istəyirik, oxlaqsız təkliflər edən, narkotikdən istifadə edən taksi sürücüləri haqqında məlumatlar yer alır. Daxili İşlər Nazirliyinin bu günlər "Bolt" və "Uber" şirkətlərinin həmin sərnişinlərlə bağlı məlumatları araşdıraraq, rəqabət yaradır. Amma çox vaxt həmin avtomobillərin texniki vəziyyətləri sayıları ilə tərs mütənəssib olur ki, bunun da əziyyəti şəhər yol nəqliyyatı və sərnişinlər çəkilir.

pozan, sərnişinlərlə kobud rəftar edən sürücülərin sayı artır. Və təbii ki, bütün bunlar sərnişinlərin haqlı narazılığına səbəb olur.

Bəs vəziyyətdən çıxmaq üçün nə etmək lazımdır? Ekspertlər belə izah edirlər ki, şəhərin ictimai nəqliyyat yükünün əsas hissəsi taksi xidmətinin üzərində olduğu üçün bu sahəyə nəzarət gücləndirmək lazımdır. Ekspert Ərşad Hüseyinli fikrinə belə izah edir: "Azərbaycanda taksi fəaliyyəti ilə bağlı xeyli qanun var, amma problem qanunvericiliyin köhnə olmasıdır və yalnız klassik taksi fəaliyyətini tənzimləyir. Bu qanun aqre-

rülməli və onlar barəsində sanksiyalar tətbiq olunmalıdır. "Bir sözlə, konkret tələblərə cavab verməyənlər bu işlə məşğul ola bilmir. Bu işə özü bir limit vardır və ölkədə həddindən artıq taksilərin fəaliyyətinin qarşısını alır. Buna dövlət nəzarəti də, əslində, çox qəliz məsələ deyil. Belə ki, məsələnin həlli üçün xüsusi sistem yaradılır, aqreqlorların internet portalları dövlət nəzarət sistemində inteqrasiya olunur. Bununla da dövlət qurumu sürücünün tələblərə uyğun olub-olmadığını asanlıqla görə bilər. Beləliklə, yaranmış bir çox problem aradan qaldırılmış olur".

Bu gün sərnişinlərin də, ictimaiyyətin də istəyi budur ki, taksi fəaliyyətində yaranmış kaos aradan qaldırılsın, qayda-qanun yaradılsın, vətəndaşlara normal xidmət göstərilsin.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

"Qurani-Kərim"-i yandıran rusiyalı tələbə Çeçenistana təhvil verildi

Volqoqradda "Qurani-Kərim"-i yandırmada ittiham olunan 19 yaşlı tələbə Nikita Juravel Çeçenistana paytaxtı Qrozniya aparılıb. "TASS" xəbər verir ki, şəhər sakinləri istintaq təcrübəxanasının yaxınlığında toplaşılıb.

Müstəqillərin fikrinə, müqəddəs kitab Volqoqraddakı Mərkəzi Katedral məscidinin yaxınlığında mayın 19-da yandırılıb. Rusiya Federasiyası Cinayət Məcəlləsinin 148-ci (müminlərin hissələrini təhqir etmə) maddəsi ilə iş açılıb.

Dindirilmə zamanı Nikita Juravel bildirib ki, o, aksiyanı xarici xüsusi xidmət orqanlarının göstərişi ilə 10 min rubl mükafat qarşılığında həyata keçirib. Volqoqrad məhkəməsi onu iki ay müddətində həbs edib və işi Çeçenistana ötürüb.

Çeçen rəsmiləri Juravelin Qrozniya məhkəməsinə aparılmasını bildiriblər və vurğulayıblar ki, o, müsəlman din-darların hissələrinə təcavüz etdiyi üçün cəzasını burada çəkəcək.

Respublikanın milli siyasət, xarici əlaqələr, mətbuat və informasiya naziri Əhməd Dudaşev deyir ki, əsasən, Nikita Juravelin məhkəməsi Çeçenistanda keçiriləcək: "Bütün dinlərin və

konfessiyaların düşməni olan bu təxribatçının işi federal rəhbərliyin təşəbbüsü ilə bölgəmizə köçürülüb. O, burada məhkəmə olunaçaq, cəzasını çəkəcək, çünki müsəlman müminlərinin hissələrinə təcavüz edib. Burada onun qanun çərçivəsində öz cəzasını tapacağını düşünürəm".

Antimüsəlman aksiyasına görə həbs edilən tələbə Nikita Juravelin işi geniş rezonans doğurub. Qrozniya bu, təşkilatçıların fikrinə, din üçün canlarını verməyə hazır olduqlarını bəyan edən təxminən 20 min insanı bir araya gətirən etiraz mitinqinin səbəbi olub.

Regional İctimai Palatının təşkilatçılığı ilə keçirilmiş aksiyanın iştirakçıları əllərində "Əlini "Quran"-dan çək", "Müqəddəs kitabı toxunma", "Dini-miz üçün canımızı verməyə hazırıq" plakatları qaldırıblar.

"Bu şəxs burada məhkəmə olunacaq", - deyər "Qrozni" teleradiokanalının direktoru Çingiz Əhmədov bildirib: "Və çox güman ki, o, cəzasını Çeçenistan Respublikası ərazisində çəkəcək. Bu, islam dininə, çeçen xalqına və respublikanın rəhbəri Ramzan Kadırova hörmət, böyük lütf jestidir. Belə bir adamın regionumuza təhvil verilməsi prezidentin Rusiyanın ictimai-siyasi həyatında böyük hadisədir. O, qanun çərçivəsində cavab verəcək".

Rusiya Federasiyasının ədliyyə naziri Konstantin Çuyçenko vəziyyəti şərh edərək qeyd edib ki, o, hökmdən sonra məhkumun cəzasını çəkəməsi üçün əhalisinin əksəriyyəti müsəlman olan bölgəyə göndərilməsini düzgün hesab edir.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Dünya olduğu kimi

Mühafizəçi robot

Süni intellektə sahib "EVE" adlı insanabənzər robot aprelin əvvəlindən mühafizəçi kimi işləməyə başlayıb. Bu haqda Norveçin mühəndislik və robototexnika şirkəti olan "IX" məlumat verib.

Mühafizəçi robot həyəcan və hərəkət sensorlarına sahib kamera sistemi ilə təchiz olunub. O, həmçinin qapıları açma, əşyaları hərəkət etdirə və tuta bilir.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, bu kimi addımlar önümüzdəki illərdə işçi çatışmazlığı probleminin əsas həlli olacaq.

Aya növbəti səfər

NASA astronautları Aya çatdıracaq ikinci şirkəti seçib. "Artemis" in növbəti missiyası zamanı astronautların Aya eniş etmələrinə "Blue Origin" şirkəti cavabdeh olacaq. O, eniş hərəkətini inşa edəcəyi "Blue Moon" aparatı ilə reallaşdıracaq.

NASA-nın "Orion" kosmik kapsulu 4 nəfər astronautı Ayın orbitində yerləşəcək "Gateway" kosmik stansiyasına çatdıracaq. Daha sonra 2 nəfər astronaut "Blue Moon" dan istifadə edərək Ayın cənub qütbünə eniş edəcək. Bir həftə davam edəcək missiyada astronautlar Ay səthində hərəkət etmək üçün nəzərdə tutulmuş nəqliyyat vasitəsindən istifadə edəcək

və müxtəlif təcrübələr aparacaq. "Gateway"də qalacaq digər iki nəfər astronaut isə Ay stansiyasında xidmət göstərəcək. Məlumatla görə, "Artemis V" missiyasının 2029-cu ildə reallaşdırılması planlaşdırılır.

Tüməndə qədim kurqan tapılıb

Rusiyanın Tümen vilayətində qazıntı zamanı qədim kurqan aşkarlanıb. Onu bir ailə ev tikintisi zamanı təsadüfən tapıb.

Arxeoloqların apardıqları araşdırma zamanı məlum olub ki, qəbirlər eramızın əvvəllərinə aiddir.

Mütəxəssislər ehtimal edirlər ki, iki min il yaşı olan kurqanda bir yox, bir neçə məzar var. Məzarın döyüşçüyə aid olduğu düşünülür. O dövrdə isə döyüşçülər ailə üzvləri, silah və qiymətli əşyaları ilə birlikdə dəfn edilirdi.

Qazıntı zamanı müəyyən edilib ki, kurqan bir neçə yüz il öncə talan edilib. Belə ki, quldurlar qəbirləri qazaraq döyürli əşyaları götürüblər. Torpağın sahibi olan ailəyə ev tikmələri üçün yeni ərazi verəcək.

Göllər quruyur

ABS-nin Kolorado Universitetinin alimləri apardıqları araşdırmalar nəticəsində dünya göllərinin əksəriyyətinin quruduğu qənaətinə gəliblər. Tədqiqat zamanı 1992-ci ildən 2020-ci ilə qədər çökmüş 250000 peyk təsvirindən istifadə edilib. Aydın olub ki, dünya göllərinin 53 faizində su ehtiyatı azalıb.

Araşdırma zamanı suyun səviyyəsinin azalmasının əsas səbəbinin qlobal istiləşmə və su ehtiyatları ilə bağlı antropogen faktorlar olduğu müəyyən edilib. Həm quraq, həm də rütubətli bölgələrdə göllərin həcminin itirilməsi, xüsusən də Arktika göllərinin quruması

alimlərin təəccübünə səbəb olub. Eyni zamanda süni su anbarlarının qiymətləndirilməsi zamanı məlum olub ki, onların da suyu üçdə iki dərəcədə azalıb.

Su altında rekord göstərici

Florida Universitetinin professoru Cozef Diturri su altında uzun müddət qalmaq rekordunu qırıb. O, 79 gündür ki, sualtı hoteldə yaşayır.

Dəniz Resurslarının İnkişafı Fondu tərəfindən təşkil edilən "Project Neptune 100" sualtı missiyasının bir hissəsi olaraq, C.Diturri Florida ştatının Ki Larko şəhərində laqunun 9 metr dərinliyində yaşayır. O, "Jules Undersea Lodge" adlı sualtı məkanda məskunlaşıb. Su altında qaldığı müddətdə bir sıra fiziki və psixoloji sağlamlıq müayinələrindən keçən Diturri iyunun 9-da, 100 günün sonunda su səthinə çıxmağı planlaşdırır.

Əvvəlki rekord 2014-cü ildə iki Tennessi professoru Brus Santrell və Cessica Feyno aiddir. Onlar 73 gün 2 saat 34 dəqiqə su altında yaşayıblar.

Rekordlar kitabına düşən dondurma

Yaponiyanın "Cellato" şirkətinin hazırladığı dondurma qiymətinə və inqrediyentlərinə görə "Ginnesin Rekordlar Kitabı"na düşüb.

"Byakuya" adlanan dondurmanın qiyməti 6696 dollardır. Onun ən bahalı inqrediyenti İtaliyanın Alba şəhərində yetişdirilən və kiloqramı 15 min dollar olan nadir ağ trüffeldir. Dondurmanın tərkibində qızıl yarpaq və töbi pendir də var.

Dondurmanı hazırlayarkən mütəxəssislərin əsas məqsədi Avropa və Asiya inqrediyentlərinin birləşməsinə çatdırmaq olub. Dadına baxanlar bildirirlər ki, qeyri-adi zəngin dadı və teksturası var.

Dondurmanın hazırlanmasına 1,5 il vaxt sərf olunub.

Nyu York çökə bilər

ABS-nin Geoloji Xidmətinin və Rod-Aylend Universitetinin mütəxəssisləri Nyu York şəhərinin çöküşünü öljüblər. Məlum olub ki, onun çəkisi 764 milyon tondur. Bunun yalnız binaların çəkisi olduğu bildirilib. Avtomobillər, qatarlar, yollar, körpülər və dəmir yolları əlavə edilsə, bu rəqəm daha da artacaq.

Alimlər bütün şəhər yüklərinin Yer səthinə vurduğu təzyiqli də təyin ediblər. Məlum olub ki, torpaq orta hesabla ildə 2 millimetr, göydələnlərin

altında isə ildə təxminən 300 millimetr sürüşür. Bu, peykdən alınmış məlumatlarla da təsdiqlənib.

Hazırda Nyu Yorkun ərazisi dəniz səviyyəsinə nisbətən 1-2 metr hündürlükdədir. Qasırgılar zamanı burada su düzə, hətta bəzi ərazilərdə belə qədər çıxır. Belə davam edəcəyi təqdirdə şəhər önümüzdəki illərdə daşqınlara tabe olacaq. Fəlakətin qarşısını almaq üçün daş divarların tikilməsi tövsiyə edilsə də, torpaq sürüşməsinə görə bunun fayda verməyəcəyi məlum olub.

"SpaceX Starship" uçuşa hazırlaşır

"SpaceX" şirkəti "Starship" kosmik gəminin ilk orbital uçuşunun reallaşdırılmasının ikinci cəhdinə hazırlaşır. Şirkət "Starship" in 25-ci prototipini "Starbase" kosmodromunun start meydançasına göndərib.

"Starship" iki hissədən ibarətdir. Birinci hissəsini 33 ədəd mühərrikə sahib "Super Heavy" ağır raketini, ikinci

hissəsini isə kosmik gəmi təşkil edir. Kosmik gəminin daha öncəki prototipinin keçən ay keçirilmiş uçuş testi o qədər də uğurlu olmayıb. Belə ki, o, 40 kilometr hündürlüyə qalxandan sonra havada partlayıb.

Kosmik gəminin start meydançasına göndərilmiş 25-ci prototipinin ilk növbədə mühərriklərinin statik testləri keçiriləcək. Hazırda şirkət "Starship" in bir neçə prototipi üzərində çalışır.

nı. Elm adamları N1 kimi tanınan yuxunun birinci, dayaz mərhələsinin heyratəmiz xüsusiyyətlərini aşkar ediblər. Belə ki, beyin oyaqlığa yaxın vəziyyətdə olan müxtəlif mənbələrdən gələn sensor məlumatları daha asan qəbul edir. Buna ən parlaq nümunə Salvador Dalidir. Dahi rəssam adətən ölümdə qaşıqla mürgüləyirmiş. Yuxuya gedəndə qaşığı yerə düşəndə rəssam oyanarmış. Yuxunun və reallığın arasında olan vəziyyətdə zehinə gələn görüntüləri çəkərmiş.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

Proqramlaşdırılan yuxu

Beynimiz yuxular üçün mövzuları necə seçir? Bu, indiyədək müəmmal idi. Alimlər müəyyənləşdiriblər ki, müəyyən metodlardan istifadə etməklə yuxuları proqramlaşdırmaq mümkündür. Bunun üçün "Targeted Dream Incubation" (TDI) adlanan metoddan "Dormia" cihazından istifadə edilir.

Mütəxəssislər bu metoddan ilk dəfə 2020-ci ildə istifadə ediblər. Onlar müəyyən ediblər ki, manipulyasiyaların köməyi ilə yuxu mövzusunun seçiminə təsir etmək mümkündür.

Alimlər bu yaxınlarda sübut ediblər ki, TDI sayəsində yaradıcılıq qabiliyyətini də artırmaq mümkündür. Belə ki, hipnopediya və ya yuxu zamanı öyrənmək metodu ilə beynə müəyyən məlumatları "yükləmək" cəhdləri uğurlu alı-

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azər mətbuatçıyı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

abunəçilərinin nəzərinə!

30.06.2023-cü il tarixdən etibarən "Okko" xidməti ləğv ediləcək. Xidmətin ləğv ediləcəyi tarix nəzərə alınmaqla müvafiq olaraq xidmətin növbəti aylıq, həftəlik və günlük yeniləmələrinə məhdudiyət qoyulacaq.

Abunəçilər müxtəlif tətbiqlər vasitəsi ilə təqdim edilən mövcud və yeni xidmətlər ilə <https://www.azercell.com/az/personal/digital-solutions.html> sahifəsinə daxil olaraq tanış ola bilərlər.

Qeyd:

Abunəçilər göstərilən dəyişikliklər, o cümlədən "Azercell Telekom" MMC tərəfindən təqdim edilən xidmətlər, tariflər və keçirilən kampaniyalar barədə ətraflı məlumatları rəsmi internet sahifəmizdən (www.azercell.com), həmçinin Müştəri Xidmətlərinə (MX və ya Eksklüziv ofisləri, həftənin 7 günü 24 saat ərzində fəaliyyət göstərən Telefon Mərkəzi) müraciət etməklə əldə etmək imkanına malikdirlər.

Dövlət sərhədini pozan erməni təxribat-diversiya qrupunun üzvləri barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib

Xəbər verildiyi kimi, mayın 26-da Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Zəngilan rayonunun Rəzdərə kəndi ərazisindən keçən hissəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribat-diversiya qrupu

tərəfindən Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədinin pozulması və digər qanunsuz hərəkətlərlə bağlı Baş Prokurorluqda Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsinə istintaq edilən cinayət işi üzrə Ermənistan silahlı qüvvələrinin 2 hərbi qulluqçusu - Hovakimyan Harut Yuriki və Qazaryan Karen Aşoti təqsirləndirilən

şəxs qismində cəlb edilib və məhkəmənin qərarı ilə barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətinə məlumat verilib.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	Bu gün 27.05.2023
Ümumi yoluxanların sayı	831 812
Yeni yoluxanların sayı	9
Ümumi sağalanların sayı	821 451
Yeni sağalanların sayı	9
Aktiv xəstə sayı	88
Ümumi test sayı	7 617 895
Ümumi ölüm sayı	10 273
Yeni test sayı	1 160
Yeni ölüm sayı	0

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 aleyhinə aparılan vaksinasiya ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	27.05.2023
Vurulan vaksinaların ümumi sayı	13 964 824
Gün ərzində vurulan vaksinaların sayı	101
1-ci doza vaksinaların sayı	5 411 388
1-ci doza vaksinaların sayı	21
2-ci doza vaksinaların sayı	4 883 717
2-ci doza vaksinaların sayı	66
3 və daha çox doza vaksinaların sayı	3 403 502
3 və daha çox doza vaksinaların sayı	12
Passiv vaksinasia olan "Bionor" doza vaksinaların sayı	266 217
Passiv vaksinasia olan "Bionor" doza vaksinaların sayı	2

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti 539-49-20

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin kollektivi Abbas Əliyevə atası MURAD ƏLİYEVİN vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə bəsağlığı verir.

İxtiyar Hüseynli, Rəşad Cəfərov və Rəşad Baxşəliyev Əməkdar jurnalist Abbas Əliyevə atası MURAD ƏLİYEVİN vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə bəsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl kitab	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl kitab müavinləri	- 539-44-91,	Fotoillüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə
contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5792
Sifariş 1318

Qiyməti 40 qəpik